ÆSOPI PHRYGIS FABULÆ

Jam recenter ex collatione optimorum exemplarium emendatiùs excusæ:

Unà cum nonnullis variorum Autorum Fabulis adjectis:

Et

Indice correctiori præfixo.

CANTABRIGIÆ:
Ex Academiæ celeberrimæ typographeo.
Anno Dom. 1655.

ÆSOPI *Vita brevissimè ex Maximo Planude selecta.*

Erum humanarum naturam persecuti sunt & alii, & posteris tradiderunt: Æsopus verò videtur, non absq; divino afflatu cùm moralem disciplinam attigisset, magno intervallo, multos eorum superâsse. Genus quidem traxit ex Ammorio oppido Phrygiæ, cognomento Magnæ; sed fortunâ fuit servus: verùm servitus non potuit animum ejus liberum corrumpere. Fuit autem non solùm servus, sed & deformissimus omnium suæ ætatis hominum: nam acuto fuit capite, pressis naribus, depresso collo, prominentibus labris, niger, unde & nomen adeptus est, ventrosus, valgus, & incurvus, &, quod erat omnium pessimum, tardiloquentiâ, & voce obscurâ simul & inarticulatâ; quæ omnia servitutem ei parâsse videri possunt. Sed cùm tali esset, támq; deformi corpore, animo tamen fuit naturâ solertissimo, & ad omne commentum felicissimo. Homo igitur tam deformis ad fodiendum agrum ab hero suo immittitur: quò digressus alacriter operi incumbebat. Cúmque ejus domino ficus agricola quidam dono dedisset, ejus dominus servo cuidam Agathopo domum ferendas commisit. Qui Agathopus consilium iniit cum servo, ut ipsas ficus illicitè devorarent, causarentúrque postea Æsopum furto ablatas edisse, ut hero domum redeunte accusaretur. Æsopo parantur flagra. Procumbit ad heri pedes miser, dilationem petit: quâ impetratâ, aquam calidam affert, cujus partem ebibit, reliquam propinat conservis. Æsopus præter aquam nihil evomit: servi, unâ cum humore, ficus in terram ejiciunt. Nudi nebulones flagro miserè conciduntur, laudato mirificè ingenio Æsopi. Cùm Sacerdotes Dianæ convenissent Æsopum, rogâssentque ut viam illis monstraret, quæ in urbem ducebat: is priùs frugali cœnâ refocillatos in viam dux ipse ducit. Ob quam hospitalitatem Sacerdotes precibus orant Dianam, ut ipsa gratiam referat homini tam bene de ipsis merito. Quo facto reversus Æsopus, in somniúmque lapsus, visus est videre Fortunam adstare sibi, solventem ejus linguam, atque fabularum largientem doctrinam. Quare mirificè lætatus Æsopus, expergiscitur,

giſcitur, beneficiúmque in hoſpitalitatis obſervationem rejicit. Non enim ampliùs loquendo tardus erat, ſed linguâ ſolutâ expeditè loquebatur. Quod cùm Zenas quidam agri præfectus intellexiſſet, timens nequando iniquitatis apud dominum ab Æſopo accuſaretur, hominem prævenit, atque graviſſimâ accuſatione in odium domini induxit, adeò ut eidem præfecto ab hero Æſopus traderetur. Cúmque in poteſtate Zenæ foret Æſopus, convenit Zenam mercator quiſpiam, rogans num jumentum aliquod velit divendere. Reſpondit Zenas, jumentorum ſe poteſtatem non habere; verùm Æſopum monſtrat, ſi hunc velit, adeſſe quidem. Quem cùm vidiſſet mercator, Unde hæc tibi olla, inquit? Anne truncus eſt, vel homo? Ni vocem emitteret, utrem inflatum arbitrarer: atque indignatus abiit. Æſopus ipſum ſequens, Mane, inquit. Ille verò converſus, Abi, inquit, ſordidiſſime canis. At Æſopus inquit, Eme me, mercator: non inutile tibi ſum futurus mancipium. Nam tibi domi ſunt mali pueri, & in otio flentes: his me præfice Pædagogum; omnino eis ero pro larva. Ridens igitur mercator, ad Zenam dicit, Quanti vas hoc malum vendis? Ille tribus ait obolis. Mercator tres obolos exponens, Nihil emi, inquit, nihil expoſui. Mercator. Ille cùm Epheſi reliqua vendidiſſet mancipia, tres remanſerant illi; Grammaticus, Cantor, & Æſopus. Quos cùm ille nequiret divendere, Samum petiit, atque expoſitis his tribus, Grammatico & Cantore egregiè ornatis, Æſopo verò in medio ſordidiſſimè ſtante, venit Philoſophus Xanthus; atque hos tres probè contuens, mercatoris commentum miratus eſt, curnam inter duos belliſſimos juvenes tam ſordidum ſtatuiſſet homuncionem. Xanthus igitur percontatur Cantorem Cujas eſſet; Reſpondit, Cappadoxum: Quid ſciret; Reſpondit, Omnia. Quo dicto, riſit Æſopus. Quæſivit & à Grammatico Xanthus Cujas eſſet; Dixit ſe Lydium eſſe. Quid facere ſciret rogante Xantho; Omnia, inquit Grammaticus: atque iterum riſit Æſopus. Diſcedente Xantho, rogant diſcipuli, ut Æſopum emat: nam reliquos nimis magno pretio æſtimârat mercator. Veniens ad Æſopum Xanthus, rogat, Unde ſit; Nigrum ſe eſſe, reſpondit. Ille verò, Non hoc volebam, ait, ſed, Unde natus ſis. Ait Æſopus, Ex ventre matris meæ. Non hoc dico, inquit Xanthus, ſed, in quo loco natus ſis. Æſopus reſpondit, Matrem non renunciâſſe ſibi, an in ſublimi vel humili loco eum genuerit. Xanthus, Quid facere ſciret, percontatur; & ille, Nihil. Quomodo, dixit

Xanthus?

Xanthus? Quoniam hi duo ſe omnia profeſſi ſunt nôſſe: mihi verò nihil reliquerunt. Laudatus eſt multis modis Æſopus à ſcholaſticis ob hoc reſponſum, quoniam nullus ſit uſpiam inter mortales, cui cognita explorataq; ſunt omnia. Xanthus empturus Æſopum, dixit, Si emero te, anne es fugiturus? Cui Æſopus reſpondebat, Hoc ſi facere voluero, haudquaquam te uterer conſultore. Quæ cùm maximè placuiſſent Xantho, ſubintulit, Sed deformis es. Atqui, ille reſpondit, O Philoſophe, non faciem, ſed mentem oportet inſpicere. Xanthus, ſoluto à ſcholaſticis pretio, Æſopum accipit. Inter deambulandum igitur, cùm ſol eſſet ardentiſſimus, Xanthus meiebat nihilominus iter peragens. Id animadvertens Æſopus, dixit ſe confeſtim fugiturum. Xantho curnam id facere vellet exquirente; Quoniam, inquit, ſi tu, cùm herus ſis, naturæ non potes morem gerere; quid ſervo mihi faciendum? nam ſi ad miniſterium aliquod mitterer, num inter volandum cacare deberem? Poſt hæc accidit, Xanthum die quodam amicos ad convivium invitâſſe, quibus rem gratam facturus, Æſopo mandat, ut lentem coquat. Commodè paratâ & coctâ, Xanthus eam jubet afferri. Æſopus juſſa exſequitur. Xanthus, lente acceptâ, probaturus anne cocta foret ſatis, digitis eam attrivit: & multas adhuc ſupereſſe putans, juſſit Æſopum afferre. Præter aquam nihil adportavit. Xantho graviter indignante, quòd lentes non apponeret menſæ, reſpondit, Se, veluti juſſiſſet, non lentes, ſed lentem coxiſſe. Referuntur ſententiæ aliquot Æſopi elegantiſſimæ, hæ videlicet: *Deum ante omnia cole. Regem honora. Bene agentibus nè invide. Linguæ continens eſto. Mulieri nunquam credas ſecreta. Nè pudeat te ſemper diſcere meliora. Fac quæ te non mæſtificent. Bonum eſſe non te pœniteat.* Æſopus cùm apud Samios ageret, libertate donatus eſt; miſſúſque Crœſo regi bellum cum Samiis agenti, is ſuâ cum prudentiâ, tum urbanitate, effecit, ut Samiis placatus rex conciliaretur. Samii multis honoribus redeuntem Æſopum exceperunt: qui, diſcedens ex inſula, orbem peragravit: cui maximam familiaritatem fuiſſe memorant cum Licero rege, à quo ſtatua aurea Æſopi juſſa eſt erigi. Deinde, peragratâ Græciâ, Delphos pervenit, à quibus nullo affectus eſt honore; ſed ab ipſis poſt ſalutaria præcepta, rupe præceps devolutus, mortuus eſt: cujus mors gravi peſtilentiâ ulta, injuſtè occiſi Æſopi indicium Delphis exhibuit.

Martinus Dorpius, Joanni Leupi, Jacobo Papæ, & Joanni Ninivitæ, eruditissimis in Flandria Ludimagistris, S.

Quidem in ea & sum & fui semper sententia, viri ornatissimi, quam mutare nullus queam, sed nec velim, ut impendiò plùs nutantibus literis consultum patem ab eruditis aliquot nostrâ memoriâ viris, qui classicos autores castigatè ediderunt, quàm à quibusdam gloriæ aucupibus (nam alios taceo) qui commentariorum latifundiis omnia occupârunt. Ecquis enim non eo nomine Alanum Romanum suspicit, amat, prædicat? Hæc mecum identidem reputans, ausus sum & ipse quiddam minus, penè dixerim minimum, nempe fabulas Æsopicas rursus emittere, non carmine quidem illas subrusticè conscriptas, sed prosâ oratione mirum quàm lepidè concinnatas; utpote à Guilielmo Gaudano, tanto viro, ut ab Erasmo meo, literatorum quasi Phœnice, seriò sit laudatus. Eam opellam vobis ingeniosæ Flandrorum juventutis præceptoribus nuncupatam dedico, eò utique spectans, ut scholastici vestri hoc lævigatorio omnem tenellarum linguarum stribiliginem priùs abradant, quàm Lilianum nostrum vetus, atque adeò primùm apud Lovanienses politioris literaturæ domicilium profecti, Philosophiæ initientur. Adjeci paucula ex Gellio, Politiano, Petro Crinito; sed selecta. Quòd si genio quopiam adspirante levis hæc alea feliciter ceciderit, plusculùm aliquando, & quædam meæ fœturæ, quæ interim parturio, pariam; dialogos, carmina, prologos in actiones Plautinas, complementum Aululariæ, atque id genus alia. Cur enim quæso, non ausim? quonam absterrear? Auxilio videlicet fretus Thesei quondam vestri, nunc & mei Nicolai Buscoducensis, viri (quem tacente me, ipsi probè nôstis) exquisitè docti, sive Philosophicas fabulas requiratis, sive venustioris dictionis lautitias, & amici, candidi, sinceri, humani, qui curam hujus editiunculæ in se omnem derivavit: in reliquis idem (quæ est hominis vigilantia) lubens obiturus. Rideri interim ab istis amusis sinistrâ Minervâ natis, hoc verò mihi palmarium; quando sui similes, & omnes, & solos, in cælum ferre destinaverunt. Valete. Lovanii, ex nominatissimo Lilianorum Gymnasio, ad 10. Kal. Decemb.

EX

EX
PHILOSTRATI
IMAGINIBUS.

FAbulæ ſe ad Æſopum, ſuâ in eum benevolentiâ, conferunt, quòd ſatagit ſui: Fabula quippe & Homero, & Heſiodo, necnon & Archilocho in Lycambem curæ fuit: ſed ab Æſopo humana omnia ad fabulas redacta ſunt, ſermone brutis non temere impertito. Nam & cupiditatem tollit, & libidinem inſectatur & fraudem. Atque hæc ei leo quiſpiam agit, & vulpes; & per Jovem nec equus, nec teſtudo muta; ex quibus pueri diſcant, quæ in vita gerantur. Habentur igitur in pretio fabulæ propter Æſopum; accedunt ad januam docti hujus, vittis eum devincturæ, coronâque oleaginâ coronaturæ. Hic (ut puto) fabulam aliquam texit: riſus enim faciei, & oculi in terram defixi, id præ ſe ferunt: Pictorem, fabularum curas remiſſiore animo indigere non latuit. Philoſophatur autem pictura & fabularum corpora: Bruta enim cum hominibus conferens, cœtum circa Æſopum ſtatuit ex illius ſcena confictum. Chori dux vulpes depicta eſt. Utitur enim eâ Æſopus miniſtrâ argumentum plurimorum, ceu Davo Comœdia.

Index Fabularum omnium, quæ in hoc libro continentur, secundùm ordinem Alphabeti.

De

Aranea

G

H

I

L

Lupo

Q

R

S

Ser-

Vul-

INTERPRETES.

Adrianus Barlandus.
Angelus Politianus.
Anianus.
Aulus Gellius.
Erasmus Roterodamus.
Guilielmus Gaudanus.
Guilielmus Harmanus.
Joannes Antonius Campanus.
Laurentius Abstemius.
Laurentius Valla.
Nicolaus Gerbellius Phorcensis.
Petrus Crinitus.
Plinius secundus Novocomensis.
Rimicius.

PETRI ÆGIDII *Antverpiani*
Hendecasyllabon ad
LECTOREM.

QUisquis noscere fabulas jocosas
Æsopi cupis, hunc novum libellum
Limatum, nitidum, eruditulúmque,
Exili tibi compara monetâ:
Quo nec tersior est, venustiórque,
Nec jucundior est, facetiórve;
Seu purum inspicias stylum Latinum,
Seu tu bestiolas legas loquentes.
Quin & sensiculis scatent amœnis:
Ut via instituenda cuique, monstrant,
Hunc nec barbarus ore Zoileo
Pinset, deprimet, atque lancinabit:
Hunc vel Religiosuli probabunt,
Qui tecti piceo caput cucullo
Ipsis sunt Cynicis severiores.
Nullos quippe docet feros amores,
Vel, quæ lædere testulam juventæ
Possent, illecebras licentiores.
Sed quid plura moror? Libellus iste
Prorsus nobilis, elegans, Latinus:
Horarum est simul omnium libellus.

ÆSOP

[illegible]

ÆSOPI Fabulæ.

De Gallo Gallinaceo.

GAllus gallinaceus, dum vertit stercorarium, offendit gemmam: Quid, inquiens, rem sic nitidam reperio? Si gemmarius reperisset, nihil esset eo lætius, ut qui pretium sciret. Mihi quidem nulli est usui, nec magni æstimo: imo equidem omnibus gemmis granum hordei malim.

MOR. Per gemmam, artem sapientiamq; intellige; per gallum, hominem stolidum & voluptuarium. Nec stolidi artes liberales amant, cum usum earum nesciant: neq; voluptuarius, quippe cui una placeat voluptas.

De Lupo & Agno.

LUpus, ad caput fontis bibens, videt agnum procul infrà bibentem: accurrit: agnum increpat, quòd turbârit fontem. Trepidare agnus, supplicare ut parcat innocenti; se, quando longè infrà biberit, potum lupi ne potuisse quidem turbare, nedum voluisse. Lupus contrà intonat: Nihil agis, sacrilege: semper obest pater, mater, totum tuum invisum genus sedulò mihi adversatur. Tu tibi dabis hodie pœnas.

MOR. Vetus dictum est, Ut canem cædas facilè inveniri baculum. Potens, si libet nocere, facilè capit nocendi caussam. Satis peccavit, qui resistere non potuit.

De Mure & Rana.

BEllum gerebat mus cum rana. De paludis certabatur imperio. Pugna erat vehemens & anceps. Mus callidus sub herbis latitans ex insidiis ranam adoritur. Rana, viribus melior, pectore & insultu valens, aperto Marte hostem lacessit. Hasta utrique erat juncea. Quo certamine procul viso, milvus adproperat: dumque præ studio pugnæ neuter sibi cavet, utrumque bellatorem rapit ac laniat.

MOR. Itidem evenire solet factiosis civibus, qui accensi libidine dominandi, dum inter se certant fieri magistratus, opes, plerunque etiam & vitam in periculo ponunt.

De Cane & Umbra.

Canis tranans fluvium rictu vehebat carnem. Splendente sole, ità ut fit, umbra carnis lucebat in aquis: quam ille visam avidè captans, quod in faucibus erat perdidit. Itaq; tum rei, tum spei jacturâ perculsus, primum stupuit: deinde animum recipiens, sic elatravit, Miser! deerat cupiditati tuæ modus Satìs supérque erat, ni despuisses; jam per tuam stultitiam minùs nihilo tibi est.

MOR. Monemur hac fabellâ modestiæ, monemur prudentiæ, ut cupiditati sit modus, nè certa pro incertis amittamus. Astutè certè Terentanus ille Sannio; *Ego*, inquit, *Spem pretio non emam.*

De Leone & quibusdam aliis.

Cum ove quibusdámque aliis pepigerat leo, venationem fore communem. Itur venatum: capitur cervus: partiuntur. Singulis singulas partes tollere, ut convenerat, incipientibus, leo irrugiit, Una, inquiens, pars mea est quia sum dignissimus. Altera itidē mea est, quia viribus præstantissimus. Porrò, quia in capiendo cervo plus sudaverim, vendico tertiam. Quartam demùm; partem ni cesseritis, actum est de amicitia. Socii, hoc audito, discedunt vacui & taciti, non ausi mutire contra leonem.

MOR. Rara semper fuit fides; apud hoc seculum rarior est; apud potentes & est & fuit semper rarissima. Quocirca satius est, ut vivas cum pari. Qui enim cum potentiore vivit, necesse habet sæpe de suo jure concedere. *Cum æquali æquale tibi jus erit.*

De Lupo & Grue.

Lupo voranti ovem fortè ossa hasêre in gula: auxiliorat opem. Opitulatur nemo. Omnes dictitant, tulisse eum pretium voracitatis. Tandē blanditiis multis, plurimisq; promissis gruē inducit, ut collo longissimo in gulam inserto, os infixum eximeret: petenti autem præmium

sit: Inepta, inquit, abi: non sat habes quod vivis? vitam debes mihi: si libuisset, licuit præmordere collum tuum.

MOR. Tritum est, *Perire quod facis ingrato.*

De Rustico & Colubro.

RUsticus, *repertum in nive colubrum frigore propè enectum, domum tulit, adjecit ad focum. Coluber, ab igne vim virúsque recipiens, deinde flammam non ferens, omne tugurium sibilando infecit. Accurrit rusticus, correpta sude verbis verberibúsque cum eo injuriam expostulat; Num hanc referat gratiam; num vitam erepturus sit illi, qui vitam ipsi dederit.*

MOR. Fit interdum ut obsint tibi, quibus tu profueris; & malè de te mereantur ii, de quibus tu bene sis meritus.

De Apro & Asino.

DUm *iners asinus irrideret aprum, ille indignans frendebat: Malum quidem, ignavissime, fueras meritus: sed etiamsi tu pœnâ fueras dignus, tamen ego indignus qui à te pœnas sumam. Irride tutus, impunè tibi licet: tutus enim es ob inertiam.*

MOR. Demus operam, ut cùm indigna nobis audiamus, aut patiamur, nè indigna nobis dicamus aut faciamus. Mali enim & perditi plerumque gaudent si quispiam bonorum eis resistat: magni pendunt, haberi se dignos ultione. Imitemur equos & magnas bestias, qui oblatrantes caniculos cum contemptu prætereunt.

De Mure urbano & Mure rustico.

LIbitum *est urbano muri deambulare rus. Videt hunc mus rusticus; invitat; apparatur; itur cœnatum. Depromit rusticus quicquid reposuerat in hyemē, & exhaurit omne penu, ut tanti hospitis expleat lautitiam. Urbanus tamen, frontem corrugans, ruris damnat inopiam, urbis subinde laudat copiam. Remeans, ducit secum in urbem rusticum, ut, quæ verbis jactitaret, re comprobaret. [illegible] convivium, quod urbanus splendidè comparârat.*

Inter epulandum auditur in sera murmur clavis. Trepidare illi, & fugitare fugitando. Rusticus, & insuetus, & loci ignarus, agrè se tueri. Discedente famulo, redit urbanus ad mensam; vocat rusticum. Ille vix tandem metu deposito prorepit. Invitantem ad pocula urbanum, percontatur num hoc periculum crebrum sit. Respondet ille, quotidianum esse; contemni oportere. Tum rusticus, Quotidianum? inquit. Mehercule, tuæ dapes plus fellis quàm mellis sapiunt. Equidem malo cum securitate meam inopiam, quàm cum tali anxietate illam copiam.

M O R. Divitiæ præ se ferunt quidem voluptatem: sed si introspicias, habent pericula & amaritudinem. *Eutrapelus* quidem fuit, qui, cum inimicis suis quàm maximè nocere vellet, divites eos faciebat; dictitans ità se eos ulcisci, quippe accepturos cum divitiis ingentem sarcinam curarum.

De Aquila & Cornicula.

AQuila nacta cochleam, non vi aut arte quivit eruere piscem. Accedens cornicula dat consilium: suadet subvolare, & è sublimi cochleam in saxa præcipitare; sic enim fore ut concha frangatur. Humi manet cornicula ut præstoletur casum. Præcipitat aquila, frangitur testa, subripitur piscis à cornicula, dolet elusa aquila.

M O R. Noli quibusvis habere fidem; & consilium, quod ab aliis acceperis, fac inspicias. Multi enim consulti, non suis consultoribus, sed sibi consulunt.

De Corvo & Vulpecula.

PRædam nactus strepitat in ramis corvus. Videt vulpecula gestientem: accurrit Corvum, inquit, plurimâ salute impertit vulpes. Sæpenumero audieram famam esse mendacem, jam reipsa experior. Nam ut hàc fortè jam prætereo, suspiciens te in arbore, advolo culpans famam. Fama enim est te nigriorem pice esse, & video candidiorem nive. Meo sanè judicio cygnos vincis, & hedera formosior albâ es. *Quòd si ut plumis ita & voce ex*

las, omnium avium equidem te dixerim reginam. Hac assentatiuncula illectus corvus, ad canendū apparat. Apparanti verò è rostro excidit caseus: quo correpto, vulpecula cachinnum tollit. Tum demum miserum corvum pudet, pigétque sui, & jacturâ rei misto pudore dolet.

MOR. Nonnulli sic avidi laudis sunt ut cum suo probro & damno ament assentatorem: ejusmodi homunciones prædæ sunt parasitis. Quod si vitaveris jactantiam, facilè assentatorum pestiferum genus vitaveris. *Si ill voles esse Thraso, nusquam deerit tibi Gnatho.* Terent.

De Leone senectute confecto.

LEo, qui in juventute complures suâ ferocitate fecerat inimicos, in senectute exsolvit pœnas. Reddunt talionem bestiæ: dente aper, cornu petit taurus. Imprimis asellus vetus ignaviæ nomen cupiens abolere, verbis & calcibus strennè insultat. Tum gemebundus leo, Hi quibus olim nocui, jam vicissim nocent, & meritò: sed hi quibus aliquando profui, jam vicissim non prosunt, imò etiam immeritò obsunt. Stultus fui, qui multos fecerim inimicos; stultior, qui falsis amicis confisus fuerim.

MOR. In secundis rebus non efferaris, non sis ferox. Nam si vultum mutârit fortuna, ulciscentur quos læsisti. Et inter amicos fac habeas discrimen. Sunt enim quidam amici, non tui, sed mensæ tuæ, sed fortunæ tuæ; quæ quidam fortuna simulac mutata fuerit, & illi mutabuntur: bene tecum actum erit, si non inimici fuerint. Meritò queritur Ovidius,

En! ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flavit velis aura secunda meis:
Ut fera nimboso tumuerunt æquora vento,
In mediis lacerâ puppe relinquor aquis.

De Cane & Asino.

DUm blandiretur canis hero & familiæ, herus & familia canem demulcent. Asellus id videns altiùs gemit: cœpit eum pigere sortis: iniquè putat comparatum, canem gratum esse cunctis pascique de mensa herili, idque otio ludóque consequi: sese contrà portare clitellas, cædi flagello, nunquam otiosum esse, & cunctis tamen odiosum

Si hæc fiant blanditiis eam artem, quæ tam utilis sit, statuit sectari. Igitur quodam tempore redeunti domum hero rem tentaturus, procurrit obviam, subsilit, pulsat ungulis. Exclamante hero, accurrêre servi; & ineptus asellus, qui se urbanum credidit, fuste vapulat.

MOR. *Non omnia possumus omnes*, ut ait Virgilius in Bucol. *Nec omnes omnia decent. Id quisque velit, id tentet quod possit.* Nam scimus id quod Græcè significantiùs dicitur, ὄνος λύρας, id est, *Asinus lyrarum* vel *lyræ*. Sic autem Boetius, *Asinus ad lyram positus.* Repugnante naturâ irritus est labor. *Tu nihil invita dices faciésve Minervâ*, teste Horatio.

De Leone & Mure.

LEo, æstu cursúque defessus, sub umbra, fronde super viridi quiescebat. Murum autem grege tergum ejus percurrente, experrectus, unum è multis comprehendit. Supplicat captivus; indignum se esse cui leo irascatur, clamitat. Reputans ille in nece tantillæ bestiolæ nihil esse laudis, captivum dimittit. Nec verò ità multò pòst, leo fortè dum per saltum currit, incidit in plagas: rugire licet, exire non licet. Rugientem miserabiliter leonem mus audit, vocem agnoscit, repit in cuniculos, laqueorum quærit nodos, quæsitos invenit, inventos corrodit; leo è plagis evadit.

MOR. Hæc fabula suadet potentibus clementiam. Etenim, ut sunt res humanæ instabiles, egent interdum ipsi potentes ope humillimorum. Quare vir prudens, etsi potest, timebit vel vili homini nocere: qui autem non timet nocere alteri, valde desipit. Quid ità? Quia etsi jam potentiâ fretus, neminè metuit, forsan olim erit ut metuat. Constat enim evenisse claris magnísq; regibus, ut vilium homuncionum vel gratiâ indiguerint, vel iram metuerint.

De Milvo ægroto.

LEcto decumbebat milvus, jam fermè moriens: Matrem orat precatum ire deos. Mater respondet, Nihil opis illi sperandum à diis, quorum sacra & aras suis rapinis toties violâsset.

MOR. Decet venerari superos: illi enim pios juvant, impiis adversan

In felicitate neglecti, in miseria non exaudient. Quare in secundis rebus sis eorum memor, ut in adversis rebus præsentes sint vocati.

De hirundine & aliis aviculis.

CUm primùm cœptum est seri linum, hirundo suadet aviculis impedire sementem, dictitans sibi fieri insidias. Irrident illæ; stultam vatem hirundinem vocant. Surgente jam lino, & virescente, rursum monet evellere sata. Iterum irrident. Maturescit linum, hortatur populari segetem Cùm nè tunc quidem consulentem audirent. hirundo, avium cœtu relicto, hominis sibi conciliat amicitiam: init cum eo fœdus, cohabitat, cantu demulcet. Cæteris è lino avibus fiunt retia & laquei.

MOR. Multi nec ipsi consulere sibi nôrunt, nec rectè consulentem audiunt. Sed cùm in periculis sunt & damnis, tunc demum sapere incipiunt, & suam damnare socordiam. Tum sat supérque consilii est; Hoc, inquiunt, & illud factum oportuit. Sed præstat esse *Prometheum* quàm *Epimetheum*. Fuêre hi fratres. Nomina sunt Græca. Alteri consilium ante rem fuit, alteri post rem: quod declarat interpretatio nominum.

De Ranis & earum Rege.

GEns ranarum, cùm esset libera, Jovi supplicabat dari sibi regem. Ridere Jupiter vota ranarum. Illæ tamen iterum atque iterum instare, donec ipsum perpellerent. Dejecit ille trabem. Ea moles ingenti fragore quassat fluvium. Territæ silent ranæ; regem venerantur. Accedunt pedetentim propiùs: tandem abjecto metu, insultant & desultant. Iners rex lusui est, & contemptui. Lacessunt rursum Jovem: orant regem dari qui strenuus sit. Dat Jupiter ciconiam. Is perstrenuè perambulans paludem, quicquid ranarum obviàm fit, vorat. De hujus igitur sævitia ranæ frustra questæ sunt. Jupiter non audit: nam & hodie adhuc queruntur. Vesperi enim ciconia cubitum eunte, ex antris egressæ rauco ululatu murmurant; sed surdo canunt. Vult enim Jupiter, ut quæ

regem clementem ſint deprecatæ jam ferant inclementem.

MOR. Perinde atq; ranis, evenire ſolet plebi: quæ ſi regem paulò manſuetiorem habet, ignavum & inertem eſſe cauſatur; optat aliquando contingere ſibi virum. Contrà, ſiquando nacta eſt regem ſtrenuum, hujus ſævitiam damnat, prioris laudat clementiam: ſive quòd ſemper præſentium nos pœnitet, ſive quòd verum eſt verbum, *Nova veteribus eſſe potiora.*

De Columbis & Milvo.

COlumbæ olim bellum geſsêre cum milvo: quem ut expugnarent, delegerunt regem ſibi accipitrem. Ille rex factus, hoſtem agit non regem. Non ſegniùs ac milvus rapit ac laniat. Pœnitet columbas incœpti, ſatius fuiſſe putantes pati bella milvi, quàm tyrannidẽ accipitris.

MOR. Neminem ſuæ ſortis nimiùm pigeat. *Nihil eſt* (teſte Flacco) *ab omni parte beatum.* Equidem meam ſortem, modò tolerabilis ſit, mutare non optem. Multi, novâ ſorte quæſitâ, veterem rurſus optârunt. Ità plerique ingenio vario ſumus omnes, ut noſmet noſtri pœniteat.

De Fure & Cane.

FUri aliquando panem (ut ſileat) porrigenti reſpondit canis, Inſidias tuas novi: panem das quò deſinam latrare, ſed ego tuum munus odi; quippe ſi ego tulero panem, tu ex his tectis cuncta exportabis.

MOR. Cave parvi commodi causâ amittas magnum. Cave cuivis homini fidem habeas. Sunt enim qui dolo non tantùm benignè dicunt, ſed & benignè faciunt.

De Lupo & Sucula.

PArturiebat ſucula. Pollicetur lupus ſe cuſtodem fore fœtûs. Reſpondet puerpera, Lupi obſequio ſe non egere; ſi velit pius haberi, ſi cupiat gratum facere, longiùs abeat: Lupi enim officium conſtare, non præſentiâ, ſed abſentiâ.

MOR. Non ſunt cuncta credenda cunctis. Multi ſuam operam pollicentur, non tui amore, ſed ſui; ſuum quærentes commodum, non tuum.

De partu montium.

OLim rumor erat parturire montes: homines accurrunt, circumſiſtunt, monſtri quippiam non ſine pavore exſpectantes. Parturiunt tandem montes, exit mus. Tum omnes riſu emori.

MOR. Hanc fabellam tangit Horatius,

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.

Notat etiam jactantiam. Jactabundi enim, cùm magna profitentur & ostentant, vix parva faciunt. Quapropter Thrasones illi jure sunt materia joci & scommatum. Vetat item hæc fabula inanes timores. Plerunque enim gravior periculo est periculi metus, imò ridiculum est quod metuimus.

De Cane venatico qui ab hero contemnitur.

CAnem venaticum, qui jam senuerat, instigat herus; frustra hortatur, tardi sunt pedes, non properat. Prehenderat feram, fera edentulo elabitur. Increpat herus verbere & verbo. Canis respondet, debere sibi jure ignosci; jam senuisse, at juvenem fuisse strenuum. Sed ut video, inquit, nil placet sine fructu: juvenem amâsti, senem odîsti; amâsti prædabundum, odîsti tardum, edentulum. Sed si gratus esses, quem olim juvenem frugis causâ dilexisti, senem fructuosæ juventutis gratiâ diligeres.

MOR. Rectè canis. Nam, teste Nasone,

Nil nisi quod prodest, charum est: En! detrahe menti
Spem fructûs avidæ, nemo petendus erit.

Præteriti commodi nulla est memoria, futuri autem gratia non magna, præsentis commodi summa.

Turpe quidem dictu, sed, si modo vera fatemur,
Vulgus amicitias utilitate probat.

De Leporibus & Ranis.

SYlva insolito mugiente turbine, trepidi lepores rapidè occipiunt fugere. Fugientibus cùm obsisteret palus, stetêre anxii, utrinq; comprehensi periculis. Quódq; majoris esset incitamentum timoris, vident in palude mergi ranas. Tunc ex leporibus unus prudentior cæteris, ac disertior; Quid inquit, inaniter timemus? Animo opus est: Corporum quidem agilitas nobis est, sed animus deest. Hoc periculum turbinis non fugiendum, sed est contemnendum.

MOR. Omni in re opus est animo. Jacet virtus sine confidentia. Confidentia enim dux & regina virtutis est.

De Hœdo & Lupo.

CApra, cùm esset pastum itura, hœdum domi concludit, monens aperire nemini dum redeat ipsa. Lupus,

qui id procul audierat post matris discessum pulsat fores: voce caprissat, jubens recludi. Hœdus dolum præsentiens, Non aperio inquit: nam etsi vox caprissat, tamen equidem per rimulas lupum video.

M O R. Obedire parenti filios, ipsis est utile; & juvenem seni decet auscultare.

De Cervo & Ove.

C*Ervus coram lupo ovem ream facit, modium tritici debere clamitans. Ovis debiti quidem erat inscia; tamen ob lupi præsentiam spondet se daturam. Dicitur solutioni dies: adest: monet cervus ovem. Illa it inficias. Quod enim promiserat, excusat factum id metu, & præsentia lupi; Votum extortum non esse servandum.*

M O R. Sententia juris est, *Vim vi repellere licet.* Ex hac fabella nova quædam nascitur, *Fraudem fraude refellere licet.*

De Rustico & Angui.

R*Usticus quidam nutrierat anguem. Iratus aliquando, bestiam petit securi. Evadit ille non sine vulnere. Postea rusticus deveniens ad paupertatem, ratus est id infortunii propter anguis injuriam sibi accidere. Igitur supplicat angui ut redeat. Ille ait, Ignoscere se, sed redire nolle; neque fore securum cum rustico, cui tanta sit domi securis; livorem vulneris desiisse, superesse tamen memoriam.*

M O R. Ei, qui semel fidem solvit, iterum habere fidem vix est tutum. Injuriam quidem condonare, id sanè misericordiæ est: cavere autem sibi, & decet, & prudentiæ est.

De Vulpecula & Ciconia.

V*Ulpecula vocavit ciconiam ad cœnam: Opsonium in mensam effundit: quod, cùm liquidum esset ciconia frustra rostro tentante, vulpecula lingit. Abit elusa avis, pudétque pigétque injuriæ. Post pluculum dierum redit, invitat vulpeculã. Vitreum vas situm erat plenum*

op-

opſonii: quod quidem vas, cùm eſſet arcti gutturis, vulpeculæ opſonium licuit videre & eſurire, guſtare non licuit. Ciconia roſtro facilè exhauſit.

MOR. Riſus riſum, jocus jocum, dolus dolum, fraus meretur fraudem.

De Lupo & Capite picto.

Lupus in officina ſculptoris caput humanum repertum verſat; miratur, ſentiens, id quod erat, nihil habere ſensûs. O pulchrum, inquit, caput! Eſt in te artis multum, ſed ſensûs nihil.

MOR. Externa pulchritudo, ſi adſit interna, grata eſt. Sin alterutra carendum eſt, præſtat externâ quàm internâ careas. Illa enim ſine hac interdum incurrit odium, ut ſtolidus eò fit odioſior, quò formoſior.

De Graculo.

Graculus ornavit ſe plumis pavoniis. Deinde pulchellus ſibi viſus, faſtidito genere ſuo, contulit ſe ad pavonum genus. Illi tandem, intellecta fraude, ſtolidam avem coloribus nudârunt, & plagis affecerunt. Horatius hanc fabellam primo Epiſtolarum libro narrat de cornicula. Ait eam olim adornatam collectis, quæ avibus exciderant, plumis: poſtea autem, cùm unaquæque avium ſuam plumam decerpſiſſet, ridiculam fuiſſe.

Nè, ſi fortè ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum,
Furtivis nudata coloribus.

MOR. Notat hæc fabula eos qui ſe gerunt æquo ſublimiùs; qui cum his vivunt, qui & ditiores ſunt & magis nobiles: quare ſæpe inopes fiunt, & ſunt ludibrio. Probè Juvenalis monet, *Sacculum: è cœlo deſcendit* γνῶθι σεαυτόν. hoc [illegible] *Noſce teipſum.*

De muſca & Formica.

Muſca altercabatur cum formica: ſe nobilem, illam ignobilem; ſe volitare, illam repere; ſe verſari in tectis regum, illam in cavernis latere, ſegetem rodere, aquam bibere; ſe ſplendidè epulari jactabat, & hæc tamen

otio

otio nancisci. E regione, formica se non ignobilem esse, sed suis natalibus contentam: muscam vagam esse, se stabilem: sapere formicæ grana & fluenta quod muscæ pastilli & vina; atque hæc se non segni otio, at strenuâ operâ nancisci: porrò formicam lætam esse, & tutam, charam omnibus, exemplar denique laboris; muscam anxiam, cum periculo esse cunctis infestam, cunctis invisam, exemplar denique segnitiei: formicam hyemis memorem alimenta reponere; muscam in diem vivere, hyeme aut esurituram, aut certè morituram.

MOR. Qui pergit quæ vult dicere, ea quæ non vult audiet. Musca, si bene dixisset, bene audisset. Assentior autem formicæ; videtur enim optabilior vita obscura cum securitate, quàm cum periculo splendida.

De Rana & Bove.

RAna cupida æquandi bovem, se distendebat. Filius hortabatur matrem cœpto desistere: nihil enim esse ranam ad bovem. Illa secundùm intumuit. Clamitat natus, Crepes licèt mater, bovem nunquam vinces. Tertiùm autem cùm intumuisset, crepuit.

MOR. Cuique sua dos est. Hic forma, ille viribus; hic opibus, ille pollet amicis: unumquemque suo decet esse contentum. Valet ille corpore, tu ingenio. Quocirca quisque semet consulat: nec invideat seperiori, quod miserum est; nec, quod stultitiæ est, certare optet.

De Equo & Leone.

*VEnit ad equum comedendum leo. Carens autem præ senectâ viribus, meditari cœpit artem; medicum se profitetur, verborum ambage equum moratur. Hic dolo dolum, artem opponit arti. Fingit se nuper in loco spinoso pupugisse pedem, orat ut inspiciens sentem medicus educat. Paret leo. At equus, quanta potuit vi, calcem leoni impingit, & se continuò conjicit in pedes. Leo vix tandem ad se rediens, (ictu enim propè exanimatus fuerat) Pre*tium, *inquit*, ob stultitiam fero; *& is jure effugit: dolum enim dolo ultus est.*

MOR

MOR. Odio digna est simulatio, & simulatione capienda. Non est timendus hostis, qui hostem præ se fert; sed qui cùm hostis sit, benevolentiam simulat, is demum timendus est, & odio dignissimus.

De Equo & Asino.

EQuus phaleris sellâque exornatus, cum ingenti hinnitu per viam currebat. Currenti autem onustus asellus fortè obstabat. Equus irâ fremebundus, & fræna ferox spumantia mandens, Quid inquit, tarde, ignave, obsistis equo? Cede, inquam, aut proculcabo te pedibus. Asellus, contrà rudere non ausus, cedit tacitus. Equo autem provolanti & cursum intendenti, crepat inguen. Tum cursui & ostentui inutilis, ornamentis spoliatur, deinde carrario venditur. Postea cum carro venientem videt asellus, & effatur, Heus bone vir, quid isthuc ornati est? ubi aurata sella, bullata cingula? ubi nitidum frenum? Sic amice, necesse fuit evenire superbienti.

MOR. Plerique in secundis rebus elati sunt, nec sui memores nec modestiæ: Sed quia prosperitate insolescunt, adversitatem incurrunt. Eos qui videntur felices monuerim esse cautos; etenim si rota fortunæ circumacta fuerit, sentient miserrimum genus infortunii esse, fuisse felices. Accedit ad cumulum infelicitatis id quoque mali. Contemnentur ab iis quos ipsi contempsêre; & illudent eis ii, quos ipsi risêre.

De Avibus & Quadrupedibus.

AVibus pugna erat cum quadrupedibus. Utrinque spes, utrinque metus, utrinque erat periculum. Vespertilio autem relictis sociis, deficit ad hostes: vincunt aves, duce & auspice aquila. Transfugam verò vespertilionem damnant, uti nè ad aves unquam illi sit reditus, uti nè luci unquam sit volatus. Hæc causa vespertilioni est, ut non nisi noctu volet.

MOR. Qui cum sociis adversitatis & periculi particeps esse renuit, prosperitatis & salutis expers erit.

De Lupo & Vulpe.

LUpus, cùm prædæ satis esset, in otio degebat. Accedit vulpecula: sciscitatur otii causam. Sensit lupus insidias

dias fieri ſuis epulis: ſimulat morbum eſſe cauſam: orat vulpeculam deprecatum ire deos. Illa, dolens dolum non ſuccedere, adit paſtorem, monet patêre latebras lupi: hoſtem enim ſecurum poſſe inopinatò opprimi. Adoritur paſtor lupum, mactat. Illa potitur antro & præda. Sed fuit illi breve ſceleris ſui gaudium: nam, non ità multò pòſt, idem paſtor & ipſam capit.

MOR. Fœda res invidia eſt, & ipſi interdum autori quoque pernicioſa. Flaccus, Epiſtolarum lib. 1.

Invidus alterius rebus macreſcit opimis.
Invidia Siculi non invenêre tyranni
Majus tormentum.

De Cervo.

CErvus, in perſpicuo fonte ſe conſpicatus, probat procera frontis & ramoſa cornua; ſed tibiarum exilitatem damnat. Fortè, dum contemplatur, dum judicat, intervenit venator: fugit cervus Ocyor *pilis*, & agente nimbos ocyor Euro. *Inſectantur fugientem canes. Sed cùm intrâſſet condenſam ſylvam, implicata ſunt ramis cornua. Tum demum tibias laudabat, & cornua damnabat, quæ fecêre ut præda eſſet canibus.*

MOR. Fugienda petimus, petenda fugimus. Placent quæ officiunt; quæ conferunt, diſplicent. Beatitudinem cupimus, priuſquam ubi ſit intelligamus. Opum excellentiam & honorum celſitudinem quærimus: in his beatitudinem ſitam opinamur; in quibus tamen multum laboris eſt & doloris. Pulchrè id ſignificat Lyricus ille noſter;

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus, & celſæ graviore caſu
Decidunt turres, feriuntque ſummos
Fulmina montes.

De Vipera & Lima.

IN fabrica offendens limam vipera, cœpit rodere. Subriſit lima, Quid, inquiens, inepta? Quid agis? Tu tibi antè contriveris dentes, quàm me atteras, qua duritie æris præmordere ſoleo.

MO

MOR. Etiam atque etiam vide quîcum tibi res sit. Si in fortiorem dentes acuas, non illi, sed tibi nocueris.

De Lupis & Agnis.

Lupis & agnis, quibus natura est discordia, fœdus aliquando fuit, datis utrinque obsidibus. Lupi suos catulos, oves canum cohortem dedêre. Quietis ovibus ac pascentibus, lupuli matrum desiderio ululatus edunt. Tum lupi irruentes, fidem fœdúsque solutum clamitant, ovésque canum præsidio destitutas laniant.

MOR. Inscitia est, si in fœdere tua præsidia hosti tradas. Nam qui hostis fuit, hostis forsan nondum esse desiit; fortassis & causam ceperit, cur te nudatum præsidio adoriatur.

De Sylva & Rustico.

Quo tempore etiam arboribus suus sermo erat, venit rusticus in sylvam; rogat ut ad securim suam tollere liceat capulum. Annuit sylva. Rusticus aptata securi, cœpit arbores succidere. Tum, & quidem serò, pœnituit sylvam suæ facilitatis: doluit seipsam esse causam sui exitii.

MOR. De quo bene merearis, vide. Multi fuêre, qui accepto beneficio in autoris abusi sunt perniciem.

De Membris & ventre.

Pes & manus ventrem olim incusarent, quòd ab otioso eo lucra ipsorum vorarentur. Iubent aut laboret, aut ali nè petat. Supplicat ille semel atque iterum. Negant tamen manus alimentum. Exhausto inediâ ventre, ubi cœpêre omnes artus deficere, tum manus voluit tandem officiosa esse: verùm id seró. Nam venter, desuetudine debilis, cibum repulit. Ità cuncti artus dum ventri invident, cum ventre pereunte pereunt.

MOR. Perinde atque in membrorum societate est, ità se habet societas humana. *Membrum eget membro, amicus eget amico.* Quare mutuis officiis, mutuis operibus utendum est: neq; divitiæ, neq; dignitatum apices hominem satis tuentur. Unicum & summum præsidium complurium amicitia est.

De

De Simia & Vulpecula.

SImia vulpeculam orat ut partem caudæ sibi donet ad tegendas nates; illi enim esse oneri, quod sibi foret usui & honori. Respondet illa, nihil nimis esse; & se malle humum cauda sua verri, quàm simiæ nates tegi.

MOR. Sunt qui egent; sunt quibus superest: nulli tamen divitum id moris est, ut re superfluâ beet egenos.

De Cervo & Bobus.

CErvus, venatorem fugiens, conjecit se in stabulum: boves orat, ut in præsepi latitare liceat. Boves tutum esse negant; mox enim & dominum & famulum affuturos. Ille securum se esse ait, modò nè ipsi prodant. Intrat famulus, occultum fœno non videt, exit. Gestire cervus, & nihil jam timere. Tum unus è bobus, & ævo & consilio gravis, Facile, inquit, erat hunc (qui talpa est) fallere: sed ut herum (qui Argus est) lateas, Hic labor, hoc opus est. *Mox deinde introgreditur herus; qui ut servi negligentiam corrigat, cuncta lustrans oculis, & præsepe manu tentans, cervi deprehendit sub fœno cornua: inclamat famulos, accurrunt, feram concludunt, capiunt.*

MOR. In adversis rebus & periculis, latebræ difficiles sunt inventu: aut quia miseros, ut cœpit, fortuna exagitat; aut quia ipsi metu impediti, & inopes consilii, semet imprudentiâ produnt.

De Leone & Vulpecula.

LEo ægrotabat, visebant animalia, una officium differente vulpecula. Ad hanc legatum mittit leo cum epistola, quæ venire admoneat; gratissimam rem ægroto fore ejus unius præsentia; nec quicquam periculi fore cur vulpecula metuat: leonem enim primùm quidē amicissimum esse vulpeculæ, ideóque percupere ejus colloquium,

De-

Deinde ægrotum esse, & decumbere, ut etiamsi (id quod non erat) velit, nocere tamen non queat. Rescribit vulpecula, Optare se ut leo convalescat, idque oraturam Superos; cæterùm minimè visuram; terreri enim se vestigiis. Quæ quidem vestigia cùm omnia sint antro leonis adversa, & nulla aversa, eam rem indicium esse, multum quidem animalium intrasse, sed exisse nullum. Horat:

Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam: Quia me vestigia terrent,
Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.

MOR. Cave fidem habeas verbis. Ni caveris, sæpe tibi dabuntur verba. Capienda est conjectura tum ex verbis, tum ex factis; & ex his illa sunt judicanda.

De Vulpecula & Mustela.

Vulpecula, longâ inediâ tenuis, fortè per angustiorem rimam ad cumeram frumenti repsit: in qua cum probè pasta fuit, deinde rursus tentantem egredi distentus impedit venter. Mustela luctantem procul contemplata, tandem monet, si exire cupiat, ad cavum macra redeat quo macra intraverat.

MOR. Videas complures in mediocritate lætos esse atque alacres, vacuos curis, expertes animi molestiis. Sin hi divites facti fuerint, videbis eos mæstum incedere, nunquam frontem porrigere, plenos curis, animi molestiis obrutos. Hanc fabellam sic Horatius canit, lib. 1. Epist. 7.

Forte per angustam tenuis vulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti: pastaque rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustela procul, Si vis ait, effugere istinc,
Macra cavum repetas arctum, quem macra subisti.

De Equo & Cervo.

Equus gerebat bellum cum cervo. Pulsus tandem à pascuis, implorabat opem humanam. Redit cum homine: descendit in campum: victus autem jam sit victor. Sed tamen ab hoste victo, & sub jugum misso, ipse victor necesse est serviat homini. Equitem fert dorso, frenum ore.

MOR. Dimicant multi contra paupertatem: quâ per fortunam & industriam victâ, sæpe victoris interit libertas: Domini quippe & victores paupertatis servire incipiunt divitiis, anguntur avaritiæ flagris, parsimoniæ coëhibentur frænis, nec quærendi tenent modum, nec (justo quidem avaritiæ supplicio) partis rebus audent uti. De hac re Horat. l. 1. Epistolarum, 10. Epist.

Cervus equum pugnâ melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frænúmque recepit.
Sed, postquam victor violens discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frænum depulit ore.
Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Serviet æternùm, quia parvo nesciat uti.

ÆSOPI FABULÆ,
ADRIANO BARLANDO INTERPRETE.

De duobus Adolescentibus.

Dolescentes duo opsonium apud coquum sese empturos simulant. Coquo alias res agente, carnem alter è canistro surripit: dat socio ut sub veste occulat. Coquus subreptam sibi carnis partem ut vidit, furti utrumq; cœpit insimulare. Qui abstulerat, per Jovem, nihil habere; is verò qui habuit, nil se abstulisse identidem pejerat. Ad quos, Me quidem, inquit coquus, fur nunc latet; sed is inspexit, is scit per quem jurâstis.

MOR. Si quid peccavimus, id statim non sciunt homines; at Deus omnia videt, qui sedet super cœlos, & intuetur abyssos. Quod si cogitent homines, suppressiùs prudentiùsque peccabitur.

De Cane & Lanio.

C*Anis in macello cùm lanio carnem abstulisset, in pedes sese continuò quantùm potuit conjecit. Lanius, jacturâ rei perculsus, primùm tacuit: deinde animum recipiens,*

cipiens, sic procul acclamavit, O furacissime, curre tutus, impunè tibi licet: tutus enim es nunc ob celeritatem: posthac autem cautiùs observaberis.

MOR. Hæc fabula significat, plerosque omnes tum demum fieri cautiores, ubi damnum acceperint.

De Cane & Ove.

CAnis ovem in jus vocat, panem ex mutuò debere clamitans. Illa it inficias. Milvus, lupus, vultur, accersuntur: rem affirmant. Damnatur ovis: damnatum canis rapit ac deglubit.

MOR. Falsis testimoniis opprimi quamplurimos, tum nemo nescit, tùm hæc quàm optimè docet fabellula.

De Agno & Lupo.

AGno comitanti caprũ lupus fit obviàm: rogitat cur relictâ matre olidum potiùs sequatur hircum, suadétque ut ad distenta lacte matris ubera redeat; sperans ità fore, abductum ut laniet. Ille verò, Mater me, ô lupe, inquit, huic commisit: huic summa cura servandi data est: parenti potiùs quàm tibi obsequendum, qui me seducere istis dictis postulas, subductum mox discerpere.

MOR. Noli omnibus fidem habere. Multi enim, dum aliis videntur velle prodesse, sibi interim consulunt.

De Adolescente & Cato.

CÙm adolescens quidam in deliciis amoribúsque usurpâsset catum, Venerem precibus fatigavit, ut catum in fœminam transfiguraret. Commiserescit, & audit orantem Venus: fit metamorphôsis, quæ adolescenti miserè amanti perplacuit; nempe tota succi plenula, tota candidula, tota elegantula. Itur deinde in cubiculum, videtur, luditur. Nec verò ità multò pòst, percupiens experiri Dea nunquid catus cum corpore mutâsset & mores, per impluvium immittit musculum. Ibi risu prorsus

ſus atque ludo res digna accidit. Conſpectam illico beſti-olam inſequitur muliercula. Venus indignans fœmi-vultus in catum mutavit.

Cum pedibúſque manus, cum parvis brachia mutat
Cruribus: & cauda eſt mutatis addita membris.

M O R. *Cœlum non animum mutant, qui trans mare currunt.*
Nimiſque difficile eſt, aſſueta relinquere.
Horat. *Naturam expellas furcâ licèt, uſquè recurret.*

De Agricola & Filiis.

COmplures habebat agricola adoleſcentulos, iiq; inter ſe diſcordes fuêre: quos pater elaborans trahere ad mutuum amorem, appoſito faſciculo, jubet ſingulos brevi circundatum funiculo effringere. Imbecilla nequicquam conatur ætatula. Solvit pater, redditque ſingulis virgulam: quam cùm pro ſuis quiſq; viriculis facilè frangeret; O, inquit, filioli, ſic concordes vos vincere poterit nemo: Sed ſi mutuis volueritis ſævire vulneribus, atque inteſtinum agitare bellum, eritis tandem prædæ hoſtibus.

M O R. Docet hic Apologus, *Concordiâ parvas res creſcere, diſcordiâ magnas dilabi.*

De Ruſtico & Equo.

RUſticus equum vacuũ, aſinúmq; ſarcinulis egregiè onuſtum producit ad viam. Defeſſus aſellus equum, ſibi onera ut adjuvet, orat, ſi ſalvum velit. Negat facturum equus. Aſellus tandem ſarcinæ pondere gravatus procumbit: moritur. Herus omne onus, mortui quoque aſelli corium, in equi dorſum reclinat. Quibus cùm ille deprimeretur, Me miſerum, inquit! merito meo ſic nunc excrucior, qui dudum laboranti aſino opitulari nolui.

M O R. Monemur hâc fabula, ut oppreſſis ſubveniamus amicis. *Ortûs noſtri* (inquit Plato) *partem ſibi patria vendicat, partem amici.*

De

De Carbonario & Fullone.

Fullonem invitabat carbonarius, ut secum in unis ædibus habitaret. Fullo, Non est, inquit, mi homo, istud mihi vel cordi, vel utile: vereor enim magnopere, nè, quæ ego eluam, tu reddas tum atra quàm carbo est.

MOR. Monemur hoc Apologo cum inculpatis ambulare: monemur sceleratorum hominum consortium, velut pestem quandam, devitare.

Trahunt (inquit Campanus) *hominem sodalitia: commercia etiam in mores penetrant, & perinde quisq; evadit, ut ii quibuscum versatur.*

De Aucupe & Palumbo.

It venatum auceps: videt nidulantem procul in altissima arbore palumbum: adproperat; deniq; insidias molitur: premit fortè calcibus anguem. Hic mordere. Ille improviso examinatus malo, Me miserum, inquit! dum alteri insidior, ipse dispereo.

MOR. Significat hæc fabula, nonnunquam eos suis artibus circumveniri, qui res novas moliuntur.

De Buccinatore.

Buccinator quidam ab hostibus capitur; adducitur. Trepidare ille, supplicare ut parcant innoxio; se, quando nihil armorum unquam præter unam buccinam gestaverit, hominem nè potuisse quidem occidere, nedum voluisse. Illi contrà murmure tum sævo, tum verberibus intonant, Nihil agis, scelus, maximè noces, atque nunc hic trucidabere; quòd, cùm ipse (ut fateris) sis rei militaris imperitus, cornu isto tuo aliorum excitas evibrasque animos.

MOR. Gravissimè peccant nonnulli, qui ad mala alioqui satis pronis principibus, ut iniquè agant, consulunt, atq; hujusmodi quædam ad illorum aures occinunt: Quid etiam dubites? An te Principem esse oblitus es? An non tibi quod lubeat, licet? Tu legibus major: in te Legirupæ nomen cadere haud potest, qui ipsis etiam dominaris legibus. Tui nihil possident, quod tuum non sit. Tu potes & servare & perdere. Tibi fas est opibus dignitateq; augere quem visum sit. Fas est ubi libuerit adimere. Alios alia vel damnant, vel commendant: Tibi nihil non honestissimum futurum.

De Lupo & Cane.

Lupus cani ante lucem in sylva fortè fortunâ fit obviám; salutat, adventum gratulatur: denique rogat quo pacto tam sit nitidus. Cui ille, Herilis cura hoc efficit; herus me blandientem sibi demulcet, de mensa pascor herili nitidissima, nunquam sub dio dormito, tum universæ familiæ non dici potest quàm sim gratus. Næ tu, inquit lupus, multò es felicissimus, ô canis, cui tam benignus & comis contigit herus; quôcum ô utinam commorari & mihi liceat! nullum me animantium esset uspiam fortunatius. Canis, novi status cupidissimum videns lupum, effecturum se pollicetur, ut hæreat in parte aliqua apud herum, modò de pristina ferocia aliquid remittere, & servitutem servire velit. Stat sententia: Lupo libitum est deambulare ad villam: sermones edunt in itinere prorsus jucundissimos. Postea verò cùm illuxit, contritum canis collum videns lupus, Quid sibi vult, inquit, ô canis, tua isthæc prorsus depilata cervix? Solebam, inquit ille feroculus, notis pariter & ignotis allatrare, obmorderéque nonnunquam: Id ægrè ferens herus, crebris me tundebat verberibus, prohibens etiam, nè quem præter furem lupúmque adorirer: ego sic vapulando victus sum, & mitior factus, hócque genialis sævitiæ servavi signum. Lupus hoc audito, Ego, inquit, heri tui amicitiam tanti non emo. Vale igitur, ô canis, cum tua isthac servitute: mihi mea potior est libertas.

MOR. Optabilius est humili casâ dominum esse, & panem atrum vorare, quàm in amplissima regia opiparis mensis frui, & obnoxium trepidúmque degere: nam libertas sublimi exulat aulâ, ubi accipienda venit, & mussitandâ injuria est.

De Agricola & Canibus.

AGricola, cùm ruri plusculos hyemâsset dies, cœpit tandem necessariarum rerum penuriâ laborare: interficit oves, mox & capellas, postremò boves quoque mactat, ut habeat quo inediâ penè exhaustum corpusculum sustentet. Id videntes canes, salutem fugâ quærere constituunt; sese enim non victuros diutiùs, quando nè bobus quidem, quorum in opere rustico faciendo utebatur operâ, pepercit herus.

MOR. In quam domum mercedis gratiâ te tradas, vide. Nonnulli inhumanissimi sunt heri. Multi enim hodie eò dementiæ prolabuntur, ut vel servos infortunio, malo, & damno libenter mactent.

De Vulpe & Leone.

VUlpecula, quæ Leonis immanitatem insuetam habebat, semel atq; iterum id fortè animal contemplata, trepidare & fugitare. Cùm jam tertiò obtulisset sese obviam leo, tantùm abfuit ut metuerit quicquam vulpes, ut confidenter illum adierit salutaveritque.

MOR. Omnes nos consuetudo audaciores facit, vel apud eos quos antea aspicere vix ausi fuimus.

De Vulpe & Aquila.

VUlpeculæ proles foras excurrebat: ab aquila comprehensa, matris fidem implorat. Accurrit illa; ut captivam prolem dimittat, aquilam rogat. Aquila nacta prædam, ad pullos subvolat. Vulpes, correpta face, quasi illius munitiones incendio absumptura esset, insequitur. Cùm jam arborem conscendisset, Et ipsa nunc te, inquit, tuósque, si potes, tuere. Trepidans aquila incendium dum metuit, Parce, inquit, mihi parvísque liberis: tuum, quicquid habeo, reddidero.

MOR. Per *aquilam*, potentis atq; audacis animi homines intellige; per *vulpem*, pauperculos, quos calumniis premere, contumeliisque afficere, divitibus æquè studium est. Verùm, quando est sua & formicis ira, impotentes ii acceptam interdum probè ulciscuntur injuriam.

De Agricola & Ciconia.

GRuibus anseribúsque sata depascentibus, laqueum prætendit rusticus: capiuntur grues, capiuntur anseres, capitur & ciconia. Supplicat illa, innocentem sese clamitans; & nec gruem, nec anserem esse, sed avium omnium optimam, quippe quæ parenti sedulò semper inservire, eundémque senio confectum alere consueverit. Agricola, Horum, inquit, nil me fugit: verùm cum nocentibus postquam te cepimus, cum eis quoque morieris.

M O R. Qui flagitium committit, & is qui impuris se adjungit socium, pari pœnâ plectuntur.

De Gallo & Cato.

VEnit ad gallum comedendum catus: non satìs autem habens ad nocendum causæ, gallum criminari occœpit, obstreperum esse avem dictitans, utpote quæ voce tam acuta noctu dormientes homines expergefacit. Ille se innocentem ait, cùm sic excitet ad opera mortales. Catus interea intonat, Nihil agis, scelestè: cum matre rem habes, nec à sorore abstines. Id gallus quoque cum expurgare niteretur; Nec hoc, inquit perseverantiùs sæviens catus, quicquam faciet: tu mihi hodie discesseris.

M O R. Vetus dictum esse ait Guiliel. Gaudanus, *Ut canem cædas, facilè inveniri baculum.* Malus, si libitum fuerit, quo jure quaque injuriâ, te præcipitem dabit.

De Opilione & Agricolis.

PUer editiore pratulo oves pascebat, atque per jocum terque quaterque lupum adesse clamitans, agricolas undique exciebat. Illi sæpius illusi, seriò auxilium implor anti dum non subvenirent, fiunt oves præda lupo.

M O R. Si mentiri consueverit quispiam, huic, si quando verum narrare occeperit, haud facilè habebitur fides. Superiori Apologo simillimus est ille apud Horat. lib. 1. Epist. 17. de Planio scurra jocoso.

Nec semel irrisus, triviis attollere curat
Fracto crure Planum: licet illi plurima manet

Lacryma,

Lacryma, per fundam jurans dicit Osirim,
Credite, non ludo: crudeles, tollite Daudum.
Quare peregrinum, vicinia rauca reclamat.

De Aquila & Corvo.

RUpe editissima in agni tergum devolat aquila. Videns id corvus, imitari, velut simia, gestit aquilam: in arietis vellus se dimittit, dimissus impeditur, impeditus comprehenditur, comprehensus projicitur pueris.

MOR. Non aliorum, sed suâ se quisque virtute æstimet. *Tuo te pede metire*, inquit Horatius. *Id velis, id tentes quod possis.*

De Cane invido & Bove.

PRæsepio fœni pleno decumbebat canis. Venit bos ut comedat. Ille sese surrigens, prohibere. Bos, Dii te cum tua isthac invidia perdant, inquit, qui nec fœno vesceris, nec me vesci sinis.

MOR. Eo sunt ingenio plerique, ut aliis invideant, quod ipsi mentis inopiâ assequi nequeant.

De Cornice & Ove.

STrepitat in ovicule dorso cornicula. Ovis, Cani, inquit, si sic obstreperes, ferres infortunium. At cornix, Scio, inquit, quibus insultem; placidis molesta, sævis amica.

MOR. Impotenti & sincero perpetuò est cum malis parata contentio. Illiditur solo innocentissimus quisque: nocentis verò, ac præferocis hominis auribus obstrepit nemo.

De Pavone & Luscinia.

PAvo, apud summi Jovis sororem & conjugem Junonem, queritur, lusciniam suave cantillare; se ob raucam ravim ab omnibus irrideri. Cui Juno, Dos sua à diis cuique: luscinia cantu, tu plumis longè superas: unumquemque sua sorte decet esse contentum.

MOR. Quæ dii largiuntur, grato sumamus animo, neque majora quæramus. *Superi temere agunt nihil.*

De

De Mustela senicula & Muribus.

MUstela, præ senio viribus carens, mures jam, itá ut solet, insequi non valebat; meditari cœpit dolum; in farinulæ colliculum se illatebrat, sic sperans fore, ut citra laborem venetur. Accurrunt mures, & farinam esitare dum cupiunt, ad unum omnes à mustela vorantur.

MOR. Ubi viribus quispiam destitutus fuerit, ingenio opus est. *Lysander Lacedæmonius* subinde dicere solebat, Quò non perveniret leonina pellis, vulpinam assumendam esse. Quod sic lucidiùs dixeris, *Ubi virtus non satis potest, adhibenda est astutia.*

Apologus ex Mantuano traductus.

RUsticus quidam ex malo, quam in proximo habebat agello, sapidissima quotannis legebat poma: hero lecta donabat urbano: qui illectus incredibili pomorum dulcedine, malum tandem ad sese transtulit. Ea veterrima repentè exaruit, atque ibi poma pariter & malus periêre. Quod cùm patrifamilâs nunciaretur, Heu! difficile est, inquit, annosam transplantare arborem: satìs supérque fuerat (si frænos meæ novissem imponere cupiditati) fructus ramo decerpere. Hanc fabellam sic Mantuanus cecinit:

Rusticus ex malo dulcissima poma legebat,
  Unde dare urbano dona solebat hero.
Ast herus, illectus frugum dulcedine, malum
  Transtulit in laribus proxima rura suis.
At quia malus erat senior, translata repentè
  Aruit, & proles cum genitrice perit.
Heu! malè transfertur, senio cùm induruit arbor,
  Inquit herus: fuerat carpere poma satís.

MOR. *Qui nimiùm sapiunt, atque inconcessa sequuntur,*
Desipiunt: cohibet qui sua vota, sapit.

BARLAN-

BARLANDI FABULÆ.

De Leone & Rana.

AUdire vocem visus leo, prosiliit: substitit non sine trepidatione, magni quippiã exspectans. Egreditur tandem aquis ranula. Leo deposito metu adproperans, bestiolam proculcat pedibus.

MOR. Vetat hic Apologus inanes timores, ut illa à Guiliel. Gaudano versa Fabula de partu montium.

De Formica.

SItiens venit ad fontem ut biberet formica; incidit fortè in puteum; opitulatur eminus, ex arbore dejecto ramo, columba. Ramum conscendens formica servatur. Adest, columbam ut capiat, auceps: non sinit formica: aucupis pedem arripit mordicus: avolat columba.

MOR. Docet hæc fabula præclarè, meritis referendam esse gratiam.

De Pavone & Pica.

GEns avium, cùm liberè vagaretur, optabat sibi dari regem. Pavo se imprimis dignum qui eligeretur putabat, quia esset formosissimus. Hoc in regem accepto, Pica, O rex, inquit, si te imperante, aquila nos perstrenuè, ut solet, insequi cœperit, quo illam modo abiges? quo nos pacto servabis?

MOR. In principe non tam forma, quàm corporis fortitudo spectanda; opus est prudentiâ.

De Ægroto & Medico.

MEdicus curabat ægrotum: ille tandem moritur. Tum ad cognatos medicus, Hic, inquit, intemperantiâ periit.

MOR. Bibacitatem & libidinem nisi quis maturè reliquerit, aut nunquam perveniet ad senectutem, aut perbrevem est habiturus senectutem.

De Leone & aliis.

LEo, asinus, vulpes eunt venatum: capitur ampla venatio: capta partiri jussa. Asino singulis singulas partes ponente, irrugiit leo: asinum rapit ac laniat. Postea, vulpeculæ id dat negotii: quæ astutior, cùm, leoni longè optimâ propositâ parte, sibi vix minimam particulam reservasset, rogat leo à quo sic docta sit. Cui illa, Hujus me, inquit, calamitas docuit, mortuum asinum ostendens.

MOR. Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

De Hœdo & Lupo.

E Fenestra prospectans hœdus, prætereuntem lupum convitiis incessere audebat. Cui lupus, Non tu, ait, scelestе, mihi convitiaris, sed locus.

MOR. Et tempus & locus semper audaciam addunt homini.

De Asino.

ASinus, de hortulani sævitia querens, Jovi supplicat alium dari herū. Exaudire Jupiter vota asini: dat tegularium: apud quem cùm tegulas gravioráque tergo vectaret onera, accessit rursum ad Jovem: orat dari, qui mitior sit. Ridere Jupiter. Ille tamen non destitit instare, & orare, usq; adeò donec perpelleret. Dat illi coriarium: quem ubi pernovit asellus, Me miserum, inquit, qui, dum nullo sum contentus domino, in eum inciderim, qui nec corio quidem meo (quantum auguror) parcet!

MOR. Semper damnamus quæ præsentia sunt, & *nova appetimus, quæ* (ut dici solet) *veteribus non sunt potiora.*

De Anu & Ancillis.

ANus quædam domi habebat ancillas complures, quas quotidie antequam lucesceret, ad galli gallinacei, quem domi alebat, cantum excitabat ad opus. Ancillæ, quotidiani tandem negotii commotæ tædio, gallum obtruncant,

cant, sperantes, jam necato illo, in medios sese dies dormituras: sed hac spes miseras frustrata est. Hera enim, ut interemptum gallum rescivit, intempesta deinceps nocte surgere jubet.

MOR. Non pauci, gravius malum dum student evitare, in alterum diversum incidunt. Pervulgatum est,

Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim.

De Asino & Equo.

A*Sinus beatum putabat equum, quòd pinguis esset, & in otio degeret: se verò infelicem dicebat, quòd macilentus esset, ac strigosus, quotidiéq; ferendis oneribus ab immiti hero exerceretur. Haud multò pòst ad arma conclamatum est. Tum equus* Non equitem dorso, non frænum repulit ore, *nec telum corpore. Hoc viso, asinus magnas diis gratias agebat, quòd non equum se, sed asinum fecissent.*

MOR. Miseri sunt, quos vulgus beatos judicat; & non pauci beati, qui se miserrimos putant. Sutor crepidarius regem dicit felicem, quem rerum omnium compotem videt; non considerans, in quantas res & solicitudines distrahatur, dum interim ipse cum optima paupertate cantillat.

De Leone & Capra.

E*Dita rupe ambulantem capram fortè conspicatus leo, monet, ut potiùs in viride pratum descendat. Capra, Facerem fortassis, inquit, si tu abesses; qui mihi non istud suades, ut ego indè ullam capiam voluptatem, sed ut tu habeas quod vores famelicus.*

MOR. Omnibus nè habeas fidem. Quidam enim non tibi sed sibi consulunt.

De Vulture aliisque avibus.

A*Nnuum se natalem celebrare adsimulat vultur: aviculas ad cœnam invitat. Veniunt pleræq; omnes; venientes magno plausu favoribúsque accipit; acceptas laniat vultur.*

MOR. Non sunt amici omnes qui blandè dicunt, aut benignè se facere velle simulant. Hinc Ovidius, *Melle sub Hyblæo sæpe venena latent.*

De Anseribus.

ANseres unà cum gruibus agrum vastabant; quibus auditis, rustici protinus in illos feruntur. Rusticos conspicatæ avolant grues; capiuntur anseres; qui impediti corporis onere, subvolare non poterant.

MOR. Expugnatâ ab hostibus urbe, facilè se subducit inops: at dives servit captus. In bello divitiæ magis oneri sunt quàm usui.

De Jove & Simia.

JUpiter scire percupiens, quisnam mortalium scitissimos ederet liberos, convocare jubet quicquid uspiam est animantium. Concurrunt ad Jovem undique: aderat jam alitum pecudúmque genus: inter quas & simia, deformes catulos brachio gestans, cùm advenisset, à risu nemo temperare potuit: quinetiam Jupiter ipse profusè admodum risit. Ibi continuò simia ipsa, Imò, inquit, novit & Jupiter judex noster, catulos meos magnopere omnes, quotquot adsunt, præcellere.

MOR. *Suum cuique pulchrum*, ut est adagium. Et alibi apud Theocritum in Eidyl.

Quæ minimè sunt pulchra, ea pulchra videntur amanti.

ANIANI FABULÆ, ADRIANO BARLANDO INTERPRETE.

De Quercu & Arundine.

FAstûs olim atq; adeò insolentiæ plena quercus, arundinẽ aggressa est; Si nunc, inquiens, pectus animosum est tibi, procede agedum ad pugnam, ut noster duarum eventus ostendat utra viribus præstet. Arundo quercûs tantam exsultationem, fortitudinisq; jactationem vanam nihil mirata, sic respondit. Certamen nunc abnuo, nec meæ sortis me piget: nam etsi in omnem partem mobilis, tempestates

ſtates tamen; pervinco ſonoras: tu, ſi ſemel vaſto rex Æolus antro luctantes emiſerit ventos, concides, & mihi tum rideberis.

MOR. Declarat hæc fabula, non ſemper eos fortiſſimos eſſe qui (nullâ etiam laceſſiti injuriâ) aliis inſultant.

De Piſcatore & Piſciculo.

PIſcator, jacto in aquam hamo cibis illito, piſciculum eduxit. Orat obſecrátque captivus, ſe minutulum ut abire ſinat, & adoleſcere, ut poſtea majore potiatur. Piſcator, Ego, *inquit,* ſpem pretio non emam: *quippe qui eo fuerim ingenio ſemper, ut quicquid poſſem, mallem auferre potiùs in præſentia.*

MOR. Hæc nos monet fabella, nè certa incertorum ſpe unquam amittamus. *Quid enim ſtultius*, ut eſt apud Ciceronem, *quàm incerta pro certis habere?*

De Formica & Cicada.

APpetente hyeme, frumentum in aream ad ſolem trahebat formica. Videt id cicada, accurrit, rogitat granum. Formica, Cur non, inquit, & tu meo exemplo æſtate trahis quodcunque potes, atque addis acervo? Reſpondet illa, ſibi id temporis cantando tranſigi. Ridens formica, Si, ait, æſtate cantare ſoles, meritò nunc eſuris.

MOR. Monemur hâc fabellâ, dum adhuc robur corporis adeſt, quærere ea quibus imbecilla ſuſtentetur ſenectus. Per *hyemem*, ſenectutem intellige; per *æſtatem*, adoleſcentiam, & florem illum ætatis.

De Leone & Tauro.

LEonem fugiebat taurus; in hircum incidit: is cornu & caperatâ minitabatur fronte. Ad quem plenus irâ taurus, Non tua inquit, in rugas contracta frons me territat, ſed immanem metuo leonem, qui niſi tergo hæreret meo, jam ſcires, non ità parvam rem eſſe pugnare cum tauro, & noſtro ſequi de vulnere ſanguinem.

MOR. Calamitoſis non eſt addenda calamitas. *Sat miſer eſt, qui ſemel eſt miſer.*

ANIANI FABULÆ, A GUILIELMO HARMANNO, D. AUGUSTINI

Ordinis Canonico, interprete mutatæ.

De Nutrice & Lupo.

N*Utrix minatur puerum plorantem, ni taceat, datum iri lupo. Lupus id fortè audit, spe cibi manet ad fores. Puer tandem silescit, obrepente somno. Regreditur lupus in sylvam jejunus & inanis. Vulpes ubi sit præda sciscitatur. Gemebundus ille, Verba, inquit, mihi data sunt: puerum plorantem abjicere minabatur nutrix, at fefellit.*

MOR. Fœminæ non est adhibenda fides.

De Testudine & Aquila.

C*Eperat testudinem tædium repandi. Si quis eam in cœlum tolleret, pollicetur baccas maris rubri. Sustulit eam aquila. Poscit præmium. Non habentem fudit unguibus. Ità testudo, quæ concupiit videre astra, in astris vitam reliquit.*

MOR. Tuâ sorte sis contentus. Fuêre nonnulli, qui, si mansissent humiles, poterant esse tuti: facti sublimes, inciderunt in pericula.

De Cancris, Matre & Filio.

C*Ancrum retrogradum monet mater, antrorsum ut eat. Filius respondet, Mater,* I præ, sequar.

MOR. Nullum reprehenderis vitii, cujus ipse queas reprehendi.

De Sole & Aquilone.

S*Ol & Aquilo certant uter sit fortior. Conventum est experiri vires in viatorem, ut palmam ferat, qui excusserit manticam. Boreas horrisono nimbo viatorem aggreditur. At ille non desistit, amictum gradiendo duplicans. Assumit vires sol, qui nimbo paulatim evicto, emolitur radios. Incipit viator æstuare, sudare, anhelare.*

Tandem

Tandem progredi nequiens, captat frigus opacum, atque sub frondoso nemore, abjectâ manticâ, resedit: ità soli contigit victoria.

MOR. Qui cum certes, etiam atque etiam vide. Nam etsi tu fortis es, est forsan alius te fortior: aut si non fortior, certè callidior, ut consilio suo tuum vincat robur.

De Asino.

ASinus venit in sylvam, offendit exuvias leonis, quibus indutus redit in pascua, greges armentáq; territat, & fugat. Venit qui perdiderat, quæritat suum asinum. Asinus viso hero occurrit: imò cum rugitu suo incurrit. At herus prehensis, quæ exstabant, auriculis, Alios licèt, inquit, fallas; ego te, aselle mi, probè novi.

MOR. Quod non es, nec te esse simules: non doctum, cùm sis indoctus; non divitem, non nobilem, cùm sis pauper & ignobilis, te jactes. Vero enim comperto, rideberis.

De Rana & Vulpe.

RAna egressa paludem, in sylvis apud feras medicinam profitetur, Ait, se nec Hippocrati, nec Galeno cedere. Cæteris habentibus fidem, illusit vulpes. An hæc, inquit, medicina habebitur perita, cui sic pallet os? Quin curet seipsam. Sic illusit vulpes: est enim ranæ os cæruleo colore.

MOR. Stultitiæ est, profiteri quod nescias, & ridiculum.

De Cane mordaci.

CAni subinde homines mordenti ut sibi quisque caveret, alligavit dominus nolam. Canis ratus virtuti suæ tributum decus, suos populares despicit. Accedit ad hunc canem aliquis jam ætate & authoritate gravis, monens eum nè erret: nam ista, inquit, nola data est tibi in dedecus, non in decus.

MOR. Gloriosus interdum sibi ducit laudi, quod ipsi est vituperio.

De Camelo.

CAmelus sui pœnitens, querebatur tauros insignes ire geminis cornibus, se inermem objectum cæteris animalibus.

malibus. Orat Jovem donare sibi cornua. Ridet Jupiter stultitiam cameli: nec modò votum negat, verùm & auriculas bestiæ decurtat.

MOR. Sit quisque fortunâ contentus suâ. Etenim multi fortunam secuti meliorem, incurrêre pejorem.

De duobus Amicis & Urso.

DUo amici faciunt iter: occurrit in itinere ursus. Unus, arbore conscensâ, periculum evitat: Alter, cùm spes fugæ non esset, collidit se humi. Accedit bellua, contrectat jacentem, os explorat & aures. Homine spiritum continente ac motũ, ursus, qui mortuis parcit, ratus cadaver esse, innocuus discedit. Percunctante postea socio quidnam bestia dixisset jacenti in aurem: hoc monuisse ait: Nè unquam cum illiusmodi amicis iter facerem.

MOR. Rara avis in terris nigróque simillima cygno, fides est. Verum amicum res adversæ & pericula designant.

De Equite calvo.

EQues calvus illigârat pileo comam fictitiam. Venit in campum acri spirante Boreâ: ac dum malè observat capillatum galerum, subitò apparet calvities. Tollit cachinnum corona, nec non & ipse ridet. Quid novi est, inquit, avolare capillos alienos, cùm olim defluxerint qui fuerint mei?

MOR Belle fecit eques, qui non est indignatus, sed cum ridentibus risit. *Socrates* verò, cùm accepisset in foro alapam, hoc modo respondit, *Molestum esse nescire homines, quando debeant prodire cum galea.*

De duabus Ollis.

DUæ ollæ stetêre in ripa: altera erat lutea, altera ærea; utramque tulit vis fluvii. Luteæ collisionem metuenti respondet ærea, nè quid timeat: Sese enim nè collidantur satìs curaturam. Tum altera, Seu me, inquit, tecum, seu te mecum flumen colliserit, cum meo utrumque fiet periculo. Quare certum est à te separari.

MOR. Satius est vivere cum socio pari, quàm cum potentiori. A potentiori enim potest esse periculum tibi, non illi à te.

De Rustico & Fortuna.

RUsticus cùm araret, offendebat in sulcis thesaurum: Gratias agit telluri, quæ hunc edidisset. Fortuna, videns nihil honoris haberi sibi, ità est secum locuta. Thesauro reperto stolidus mihi non est gratus; at eo ipso thesauro postea amisso, me primam omnium votis & clamore solicitabit.

MOR. Beneficio accepto, grati simus bene de nobis merenti. Ingratitudo enim digna est etiam beneficio, quod jam acceperit, privari.

De Tauro & Capro.

FUgit leonem taurus; venit ad speluncam quærens latibulum. Intranti occursat cornibus, qui intus erat, caper, Tum his verbis bos emugit, Tu quidem cornibus tuis meam excipis fugam; verùm si abierit quem fugio, quantùm à viribus tauri distet caper, tum senties.

MOR. Qui nescit miseris esse succurrendum, aut certè non nocendum, *caper* est. Quisquis enim à miserorum injuriis non temperaverit, si (ut est fortuna mutabilis) miseris redierit felicitas, nimirum nocuisse miseris eum pœnitebit.

De Simia & ejus prole.

OMnes animantes suo conspectui Jupiter adesse jusserat, cujusnam soboles esset pulcherrima, judicaturus. Properant feræ, advolant aves, nec non ad id certamen adnatant pisces. Omnium postrema festinat simia, trahens secum suam prolem. Cujus quidem prolis fœdas nates cunctis ridentibus, sic inquit, Maneat, cui faverit Jupiter, victoria: meo tamen judicio, hic meus natus est bellus, & omnium natis jure præferendus. Hoc dicto subrisit & Jupiter.

MOR. Et nos & nostra nobis placent. Sed de nobis & de nostris factis aliorum sit judicium, nè, si ipsi judicemus, cum simia rideamur.

De Pavone & Grue.

PAvo & grus unà cœnant. Pavo se jactat, caudam ostentat, gruem contemnit. Grus fatetur pavonem formosis esse pennis: se tamen, dum vix tectis supervolat pavo, animoso volatu penetrare nubes.

MOR. Nemo alterum contempserit. Sua cuique dos, sua cuique est virtus. Qui tuâ virtute caret, forsan habet quâ careas tu.

De Quercu & Arundine.

VAlidiore Noto effracta quercus in flumen præcipitatur: dúmque fluitat, hæret fortè ramis suis in arundine. Miratur arundinem in tanto turbine stare incolumem. Hæc respondet, cedendo & declinando se esse tutam, inclinare ad Notum, ad Boream, ad omnem flatum: Nec mirum esse quòd quercus exciderit, quæ non cedere, sed resistere concupivit.

MOR Potentiori nè resistas, sed hunc cedendo & ferendo vincas: Quod pulchre docet facundissimus Poetarum Virgilius,

Nate Deâ, quò fata trahunt retrahúntque sequamur:
Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

De Tigride & Vulpe.

VEnator jaculis agitabat feras. Tigris jubet omnes feras absistere; sese unam ait bellum confecturam. Pergit venator jaculari. Tigris oppidò sauciatur. Fugientem è prælio telúmque extrahentem percontatur vulpes, quisnam valentem belluam tam valde vulnerâsset. Respondet, se autorem vulneris haud nôsse: verùm ex vulneris magnitudine capere se conjecturam, aliquem fuisse virum.

MOR. Fortes plerunque sunt temerarii; & ars vim, ingenium fortitudinem superat.

De Tauris & Leone.

QVatuor fuêre tauri, quibus placuit communem ipsorum esse salutem, & commune periculum. Vidit leo simul pascentes; etsi esurit, tamen conjunctos aggre-

di metit. Primùm dat operam verbis fallacibus segregare, tum segregatos laniat.

MOR. Concordia nihil est firmius: discordia etiam fortes reddit imbecilles.

De Abiete & Dumis.

Fertur olim abies despicere dumos: jactat se proceram esse, locari in ædibus, cum velo stare in navibus; dumos autem humiles, viles, nulli usui idoneos. Quorum quidem tale fuit responsum, Tu sanè, abies, tuis gloriare bonis, & nostris insultas malis. Verùm nec tua refers mala, & nostra præteris bona. Cùm tu sonanti detruncare securi, quàm velles tum nobis, qui securi sumus, esse te similem!

MOR. Et summæ fortunæ sua insunt mala, & humili fortunæ sua bona. Ut nil aliud nunc dicam, hæc secura est ac tuta; illa nec extra metum est, nec caret periculo. Horat. canit in Lyricis,

——— celsæ graviore casu
Decidunt turres, feriúntque summos
Fulmina montes.

De Piscatore & Pisciculo.

Subductus hamo pisciculus, orat piscatorem se dimittat. Ait modò se à matre fusum, atque mensam, cùm adhuc minutus sit, non multùm juvare: Si dimittat, postea grandem ultrò ad hamum ejus rediturum. Piscator negat se dimissurum prædam certam, licèt exiguam. Quid habeam, inquit, scio; quid sim habiturus, nescio: Ego spem pretio non emam.

MOR. Certum præstat incerto, præsens futuro, etsi nonnunquam exile commodum omissum attulit magnum.

De Alite & pullis ejus.

Ales positos in segete pullos monet, ut, dum ipsa abest, diligenter attendant, si fiat sermo de occatione. Redeunti à pastu matri, pulli anxii narrant dominum agri operam illam mandâsse vicinis. Respondet, nihil esse periculi. Item alio die trepidi aiunt, rogatos ad metendum esse ami-

amicos. Iterum jubet illa, ut ſint ſecuri. Tertiò, ut audivit ipſum dominum cum filio ſtatuiſſe poſtero mane cum falce meſſem intrare, Jam, inquit, tempus eſt ut fugiamus. Vicinos & amicos non timui, quia non venturos ſcivi. Timeo dominum: illi enim res cordi eſt.

MOR. Socordes alienis in rebus plerique ſumus: quòd ſi quid rectè curatum velis, alteri nè mandes, ſed cures ipſe.

De Avaro & Invido.

DUo homines orabant Jovem, cupidus & invidus. Mittitur à Jove Apollo, per hunc ut eorum votis ſatisfiat: dat hic utrique optandi liberam facultatem hâc conditione, ut, quodcunque petiiſſet alter, id ipſum alter acciperet duplicatum. Hæret diu cupidus, cùm nihil putat fore ſatis. Petit tandem non pauca, & duplum accipit ſocius. Porrò invidus hoc petit, ut ipſe uno privetur oculorum, lætus ſocium mulctandum eſſè utroque.*

MOR. Avaritiam quid poteſt ſatiare? Invidiâ verò dementius eſt nihil; quæ, dummodo noceat alteri, ſibimet imprecatur malum.

De Leone & Capella.

VIdet leo pendêre dumoſa de rupe capellam. Suadet deſcendere, ut in campo thymum ſalicéſque carpat. Recuſat capella deſcendere; verba quidem ejus haud ſanè mala, ſed mentem eſſe plenam doli reclamans.*

MOR. Cogita, quis quid ſuadeat. Multi ſuadent utilia, non tibi, ſed ſibi.

De Cornice & Urna.

SItibunda cornix reperit urnam aquæ: ſed erat urna profundior, quàm ut poſſet à cornice aqua contingi. Conatur effundere urnam, nec valet. Tum lectos ex arena ſcrupulos injectat hoc modo aqua levatur, & cornix bibit.*

MOR. Interdum id, quod non potes efficere vi, efficies prudentiâ & conſilio.

De Leone & Venatore.

LItigat leo cum venatore. Suam præfert fortitudinem hominis fortitudini. Poſt longa jurgia venator ducit*

leonem ad Mausoleum, in quo sculptus erat leo caput deponens in gremium viri. Negat fera id satis esse indicii. Homines enim sculpere quod vellent, ait: quòd si & leones forent artifices, jam virum sculptum iri sub pedibus leonis.

MOR. Quisque, quoad potest, & dicit & facit quod suæ parti & causæ putat prodesse.

De Puero & Fure.

S*Edebat puer flens apud puteum. Fur rogat causam flendi. Puer dicit, rupto fune incidisse in aquas urnam auri. Homo exuit se, insilit in puteum, quærit. Vase non invento, conscendit, atque ibi nec puerum, nec suam invenit tunicam. Puer quippe sublatâ tunicâ fugerat.*

MOR. Falluntur interdum, qui fallere solent.

De Rustico & Juvenco.

E*Rat rustico juvencus vinculi omnisq; jugi impatiens. Homo astutulus bestiæ resecat cornua (cornibus enim petebat) tum jungit non currui, sed aratro, nè ut solet, herum pulsaret calcibus. Stivam ipse tenet, gaudens industriâ effecisse, ut jam foret tutus; & à cornibus & ab ungulis. Sed quid evênit? Taurus subindè resistens, spargendo pedibus, os capútque rustici opplet arenâ.*

MOR. Sunt nonnulli sic intractabiles, ut nullâ queant arte, nullo consilio tractari.

De Satyro & Viatore.

S*Atyrus, qui deus nemorum olim est habitus, viatorem nive obrutum atque algore enectum miseratus, ducit in antrum suum; fovet igne. Spirantem autem in manus percontatur causam: qui respondens, Ut calefiant, inquit. Postea cùm accumberent, sufflat viator in polentam: quod cur faceret interrogatus, Ut frigescat, inquit. Tunc continuò Satyrus viatorem ejiciens, Nolo, inquit, in meo sit antro, cui tam diversum est os.*

MOR. Cave sit in tuo convictu homo duplici ore; quique in sermone est Proteus.

De Apro & Rustico.

APro vastanti segetes rusticus præcidit auriculam. Alterum deprehenso præcidit alteram. Et tunc quoq; redeuntem capit, captum portat in urbem destinatum lautitiæ sui patroni. Sectâ jam in convivio belluâ, nusquam apparet cor. Excandescente hero, & flagitante coquos, villicus respondet, Patrone, non est mirum non apparere cor: credo stultum aprum nunquam cor habuisse. Nam si cor habuisset, nunquam in pœnam suam ad meas segetes toties rediisset. Sic rusticus. At omnes convivæ emori risu, cachinnari de stultitia rustici.

MOR. Multorum hominum est adeò excors vita, ut an cor habeant possis ambigere.

De Tauro & Mure.

MUs tauri pedem momorderat fugiens in antrum suum. Taurus vibrat cornua, quærit hostem, nusquam videt: irridet eum mus: Quia, inquit, robustus es, ac vastus, non idcirco quemvis contempseris: Nunc te, & quidem gratis læsit exiguus mus.

MOR. Tritum est illud verbum, quod significantiùs nostrâte linguâ dixerim, *Let no man be too heedlesse of his enemie.* Latinè sic, *Nemo suum hostem flocci pendat.*

De Rustico & Hercule.

RUstici currus hæret in profundo luto. Mox supinus deum Herculē implorat. Intonat vox è cœlo; Inepte, inquit, flagella equos, & ipse annitere rotis, atque tum Herculem vocato. Tum enim aderit Hercules vocatus.

MOR. Nil prosunt otiosa vota, quæ sanè Deus non audit. *Juva temet*, inquiunt, *ipse tum juvabit te Deus.*

De Ansere.

FUit anser qui ponebat ova aurea, singulis diebus singula. Dominus, ut subito fiat dives, anserem jugulat,

lat, sperans intus latêre gazam. Sed ansere invento vacuo, stupet miser, anxièque dehinc suspirat, ac plangit, & rem & spem periisse.

MOR. Moderanda sunt vota. Curandum est, nè vel præproperi simus, vel nimii. Nam & festinantia nocet, & qui plura quàm decet quærit, interdum acquirit nihil.

De Cicada & Formica.

CUm per æstatem cicada cantat, formica suam exercet messem, trahit in antrum grana, reponens in hyemem. Sæviente brumâ, famelica cicada venit ad formicam, mendicat victum. Renuit formica, dictitans sese, dum illa cantabat, laborâsse.

MOR. Qui segnis est in juventa, egebit in senecta: & qui non parcit olim mendicabit.

De Simia & duobus ejus Natis.

SImia, ut ferunt, cùm peperit gemellos, alterum diligit, alterum negligit. Erat puerpera cum gemellis: atq; cùm incidisset terror, vitatura periculum, dilectum prehendit ulnis, quem (dum præceps fugitat) collidit petrà, atque enecat: Neglectus autem, qui in hirsuto hæserat tergo fugientis, mansit incolumis.

MOR. Solet evenire, ut ipsi parentes filio, quem tenerè amant, præ nimia indulgentia sint mali occasio & periculi; eo, quem minus amant, præstante se strenuum ac probum.

De Bove & Juvenco.

BOs jam grandis ævo quotidiè trahebat aratrum. Juvencus laboris expers vicinis exsultat in pascuis, ac tandem insultat fortunæ senioris. Jactat se jugi ac vinculi inscium, liberum, otiosum: illi attritam esse labore collum: Denique, se glabrum ac nitidum: illum esse hirsutum ac squalidum, Senior tum quidem nihil contrá; sed brevi pòst tempore videt hunc insultatorem duci

ad

ad aras, ac tum hisce verbis affatur, Quò tua mollis vita pervenit? Securum istud otium rediit ad securim. Jam saltem (ut opinor) potiùs suades mihi laborem, qui me tuetur, quàm otium, quod nunc te traxit ad necem.

MOR. Ad vitam rectè gerendam, opus est labore & vigilantiâ. Socors autem, & voluptati deditus, suarum rerum, quem nollet, sortietur exitum.

De Cane & Leone.

O*Ccurrit canis leoni, jocatur: Quid tu miser exhaustus inediâ percurris sylvas & devia? Me specta pinguem ac nitidum: atque hæc non labore consequor, sed otio. Tum leo, Habes tu quidem tuas epulas; sed habes, stolide, etiam vincula. Tu servus esto, qui servire potes: ego quidem sum liber, nec servire volo.*

MOR. Pulchrè respondet leo. Quibuslibet enim rebus potior est libertas.

De Piscibus.

P*Iscis fluviatilis vi fluminis correptus est in mare; ubi suam efferens nobilitatem, omne marinum genus vilipendebat. Non tulit hoc phoca; sed ait, Tunc fore judicium nobilitatis, si cum phoca captus portetur ad forum: Se emptum iri à nobilibus; illum autem à plebe.*

MOR. Multi sic capti sunt libidine gloriæ, ut sese ipsi prædicent & jactent. Sed laus sui oris non datur homini laudi, at excipitur cum auditorum risu.

De Pardo & Vulpecula.

P*Ardus, cui pictum est tergum, cæteris feris, etiam leonibus, despectis, intumescebat. Accedit ad hunc vulpecula, suadet non superbire, dicens, Illi quidem speciosam esse pellem, sibi verò speciosam esse mentem.*

MOR. Discrimen est bonorum, & ordo. Bona corporis præstant bonis fortunæ; utrisque illis animi bona præferantur oportet.

APOLOGI EX CHILIADIBUS Adagiorum Erasmi desumpti, ad communem puerorum fructum.

De Vulpecula & Pardale.

CUm aliquando pardalis vulpem præ se contemneret, quòd ipsa pellem haberet omnigenis colorum maculis variegatam; respondit vulpes, Sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in cute.

MOR. Neque verò paulò satius est ingenio præditum esse vafro, quàm cute versicolore.

De Vulpe & Fele.

CUm aliquando vulpes in colloquio, quod illi erat cum fele, jactaret sibi varias esse technas, adeò ut vel peram haberet dolis refertam; felis autem responderet, sibi unicam duntaxat artem esse cui fideret, si quid esset discriminis: Inter confabulandum repentè canum accurrentium tumultus auditur. Ibi felis in arborem altissimam subsiliit, cùm vulpes interim à canum agmine cincta capitur.

MOR. Innuit fabula, præstabilius esse nonnunquam unicum consilium, modò id sit verum & efficax, quàm plures dolos, consiliáque frivola.

De Rege & Simiis.

REx quidam Ægyptius aliquot simias instituit, ut saltandi rationem perdiscerent. Ut enim nullum animal ad figuram hominis propiùs accedit, ità nec aliud actus humanos aut meliùs aut libentiùs imitatur. Artem itàq; saltandi protinus edoctæ saltare cœperunt, insignibus indutæ purpureis, ac personatæ: multóque jam tempore majorem in modum placebat spectaculum; donec è spectatoribus facetus quispiam, nuces, quas clanculum in sinu gestabat, in medium abjecit. Ibi statim simiæ, simulátque

nuces

nuces vidissent, oblitæ choreæ, id esse cœperunt, quod antea fuerant: ac repentè è saltatricibus in simias redierunt; contritisq; personis, dilaceratisque vestibus, pro nucibus inter se pugnabant, non sine maximo spectatorum risu.

MOR. Admonet hæc fabula, fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium.

De Asino & Viatoribus.

DUo quidam, cùm in desertis locis asinum quempiam forte fortunâ nacti essent, contendere inter se cœperunt, uter eorum uti suum domum abduceret: nam utrique pariter à fortuna videbatur objectus. Hâc interim de re illis invicem altercantibus, asinus sese subduxit, ac neuter eo potitus est.

MOR. Quidam à præsentibus commodis, quibus ob inscitiam uti nesciunt, excidunt.

De Piscatoribus.

PIscatores aliquot, jacto reti, testudines eduxerunt. Eas cùm essent inter se partiti, neq; sufficerent omnibus comedendis, Mercurium fortè accedentem invitârunt ad convivium. At is intelligens se neutiquam humanitatis gratiâ vocari, sed ut eos fastidio cibi sublevaret, recusavit, jussitque ut ipsi suas testudines ederent quas cepissent.

MOR. Nonnulli, posteaquam inconsultè quippiam adorti sunt, aliorum implorant auxilium, quos suo negotio admisceant.

De Asino.

APud Cumanos asinus quispiã pertæsus servitutem, abrupto loro in sylvam aufugerat: illîc fortè repertas leonis exuvias corpori applicabat suo, atque ità pro leone se gerebat, homines pariter ac feras voce caudâque perritans: nam Cumani leonem ignorant. Ad hunc igitur modum regnabat aliquandiu personatus hic asinus, pro leone immani habitus ac formidatus, donec hospes quidam

dum Cumas profectus, qui sæpenumero viderat & leonem & asinũ, (atq; ob id non erat ei difficile dignoscere) aurium prominentium indicio, neq; non aliis quibusdam conjecturis, asinum esse deprehendit, ac probè fustigatum reduxit, dominóque agnoscenti reddidit. Interim autem risum non mediocrem concitabat omnibus Cumanis asinus jam agnitus, quos dudum, creditus leo, metu propemodum exanimaverat.

MOR. Haud facilè tegimus vitia, quæ à pueris nobiscum adoleverunt.

De Scarabeo & Aquila.

SCarabeus aliquando spretus ab aquila, cœpit de vindicta quoquo pacto sumenda cogitare. Pervestigavit ubinam aquila nidum collocâsset, adrepsit scarabeus & ova simili dolo dejecit. Aquila, cùm sæpius domicilium commutâsset, neque quicquam proficeret, Jovem patronum adiit, exponit calamitatem suam: is jubet, ut suo in gremio ponat ova, vel istîc in tuto futura. Et huc per vestis lacinias, sinúsque prorepsit pertinax scarabeus, haudquaquam sentiente Jove. Deinde ubi vidit ova commoveri Jupiter, neque satìs animadvertit, territus rei novitate excusso gremio in terram dejecit.

MOR. Monet hæc fabula, neminem, quantumvis pusillum, contemnendum esse.

De Satyro & Rustico, *Aniani* fabula, Erasmo interprete.

SAtyrus quidam cùm vehementer algeret, hyberno gelu supra modum sæviente, à rustico quodam inductus est in hospitium. Admiratus autem cur homo inflaret in manus ori admotas, rogavit cur ità faceret. Is respondit, Ut frigidas manus halitûs tepore calefaceret. Deinde ubi exstructo foco, appositâ mensâ, in pultem fervidam rursum

ſum inflaret, magìs etiam admiratus, ſciſcitatus eſt quid hoc ſibi vellet. Uti pultem, inquit ille, nimium ferventem halitu refrigerem. Tum Satyrus ſurgens à menſa, Quid ego audio? inquit. Túne eodem ex ore pariter & calidum & frigidum efflas? Valebis. Neque enim mihi ratio eſt, cum ejuſmodi homine commune habere hoſpitium.

MOR. Notantur bilingues, qui eundem modò laudant, modò vituperant.

EX SECUNDO NOCTIUM Atticarum Gellii, Apologus Æſopi Phrygis, memoratu non inutilis.

ÆSopus ille Phrygiæ fabulator, haud immeritò ſapiens exiſtimatus eſt, cùm quæ utilia monitu ſuaſúq; erant, non ſeverè, non imperiosè præcepit, & cenſuit, ut philoſophis mos eſt; ſed feſtivos delectabiléſque apologos commentus, res ſalubriter ac proſpicienter animadverſas, in mentes animóſque hominum cum audiendi quâdam illecebrâ induxit: Velut hæc ejus fabella de aviculæ nidulo lepidè atque jucundè præmonet, ſpem fiduciámque rerum quas efficere quis poſſit, haud unquam in alio, ſed in ſemetipſo habendam. Avicula, inquit, eſt parva nomen eſt caſſita; *habitat, nidulatúrque in ſegetibus; id ferme temporis, quo appetit meſſis, pullis jamjam plumantibus. Ea caſſita in ſementes fortè conceſſerat tempeſtiviores: propterea frumentis flaveſcentibus, pulli etiam tunc involucres erant. Cùm igitur ipſa iret cibum pullis quæſitum, monet eos, ut, ſi quid ibi novæ rei fieret, diceretúrve, animadverterent; ídque utì ſibi, ubi rediiſſet, renuntiarent. Dominus poſtea ſegetum illa-*

illarum filium adolescentem vocat, &, Vidésne, inquit, hæc ematuruisse, & manus jam postulare? Idcirco die crastino, ubi primùm diluculabit, fac amicos adeas, & roges, ut veniant, operámque mutuam dent, & messem hanc nobis adjuvent: hæc ubi dixit, discessit. Ubi rediit cassita, pulli trepiduli circumstrepere oraréq; matrem, ut statim jam properet, atque alium in locum sese asportet. Nam dominus, inquiunt, misit filium qui amicos rogaret, ut luce oriente veniant, & metant. Mater jubet eos à metu otiosos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos rejecit, crastino seges non metetur, neque necesse est hodie utì vos auferam. Die igitur postero mater in pabulum volat: dominus quos rogaverat operitur: sol fervet, & fit nihil, & amici nulli erant. Tum ille rursum ad filium, Amici isti, inquit, magnam in partem cessatores sunt: quin potiùs imus, & cognatos, affines, vicinósque nostros oramus, ut adsint cras tempore ad metendum? Itidem hoc pulli pavefacti matri nuntiant. Mater hortatur, ut tum quoque sine metu, ac sine cura sint: cognatos affinésq; nullos ferme tam esse obsequibiles ait, ut ad laborem capessendum nihil cunctentur, & statim dicto obediant: vos modò, inquit, advertite, si modò quid denuò dicetur. Aliâ luce orta, avis in pastum profecta est: cognati & affines operâ quam dare rogati sunt, supersedent. Ad postremum igitur dominus filio, Valeant, inquit, amici cum propinquis: afferes primâ luce falces duas, unam egomet mihi, & tu tibi capies alteram; & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audivit; Tempus, inquit, est cedendi, & abeundi: Fiet nunc dubio procul quod futurum dixit. In ipso enim jam vertitur;

titur, cuja est res, non in alio unde petitur. Atq; ità cassita nido migravit, & seges à domino demessa est. Hæc quidem est Æsopi fabula, de amicorum plerumque & propinquorum levi & inani fiduciâ. Sed quid aliud sanctiores libri philosophorum monent, quàm ut nobis tantùm ipsis nitamur; alia autem omnia, quæ extra nos, extráque nostrum animum sunt, neque pro nostris, neq; pro nobis ducamus? Hunc Æsopi apologum Ennius in Satyris scitè admodùm & venustè versibus quadratis composuit: quorum duo postremi isti sunt, quos habere corde & memoriâ, operæpretium esse hercle puto;

Hoc tibi erit argumentum semper in promptu situm,
Ne quid exspectes amicos, quod tute agere possies.

Fabula ex Lamia Politiani desumpta.

Aves olim propè universæ noctuam adierunt, rogarúntque eam, nè posthac in ædium cavis nidificaret, sed in arborum potiùs ramis, atque inter frondes; ibi enim vernari suaviùs. Quin eidem quercum modò enatam, pusillam, tenellámque adhuc ostendebant, in qua scilicet molliter, ut aiebant, & sedere ipsa aliquando noctua, & suum sibi construere nidũ posset. At illa facturam se negavit. Quin imò etiam consilium dedit iis, nè arbusculæ illi se crederent: laturam enim quandóque esse viscum, pestem videlicet avium. Contempsêre illæ (ut sunt leve genus & volaticum) sapientis unius noctuæ consilium. Jam quercus adoleverat, jam patula, jam frondosa erat. Ecce ibi aves illæ omnes gregatim ramis involitant, lasciviunt, subsultant, colludunt, cantillant. Interea quercus ea viscum protulerat, atq; id homines animadverterant simplicitæ ergò repentè ibi omnes pariter misellæ, ac frustrà eas sera pœnitentia subiit, quòd salubre illud consiliũ sprevissent.

ſent. Atque hoc eſſe aiunt, cur nunc aves omnes ubi noctuam viderint, frequentes eam quaſi ſalutant, deducunt, ſectantur, circumſidunt, circumvolitant. Etenim, conſilii illius memores, admirantur eam nunc ut ſapientem, ſtipántque denſâ catervâ, ut videlicet ab ea ſapere aliquando diſcant: ſed opinor fruſtrà, imò verò etiam interdum cum magno ipſarum malo. Nam veteres illæ noctuæ reverà ſapientes erant: nunc multæ noctuæ ſunt, quæ noctuarum quidem plumas habent, & oculos: & roſtrum, ſapientiam verò non habent.

MOR. Bene monentis conſilia nè ſpernas, hæc fabula docet.

Apologus ex ſecundo libro Petri Criniti, de honeſta diſciplina, deſumptus.

SAta eſt olim cucurbita juxta arborem pinum, quæ grandis admodum & ramis patulis exſtabat. Cucurbita verò, cùm multis pluviis atque cœli temperamento creviſſet, laſcivire incipit, & ramulos audaciùs porrigere. Jam ſerpebat in pinum, jam ſurgere, jam ramos & frondes involvere audebat, ampliora folia, candentes flores, prægrandia poma & vireſcentia oſtentans. Itaque tanto faſtu atque inſolentiâ intumuit, ut pinum arborem auſa ſit aggredi; & Vides, inquit, ut te ſupero, ut amplis foliis, ut virore præſto, & jamjam ad cacumen proſurgo? Tum pinus, quæ ſenili prudentiâ & robore pollebat, nihil mirata eſt cucurbitæ inſolentis audaciam, ſed ità ad eam reſpondit, Ego hic multas hyemes, calores, æſtus variáſque calamitates pervici, & adhuc integra conſiſto. Tu ad primos rigores minùs audaciæ habebis, cùm & folia concident, & viror omnis aberit.

MOR. Secundis rebus non eſt ſuperbiendum.

Fabula de Corvo & Lupis, ex *Joanne Ant. Campano* desumpta.

C*Orvus lupos per ardua montium juga comitatur, partem sibi prædæ fieri postulat, quia eos secutus nullo tempore destituisset, sociúsque fuisset. Repulsus deinde est à lupis, tanquam non eos, sed prædam cibúmque secutus: nec minus luporum, si occiderentur, quàm cæterorum animalium exta fuisset voraturus.*

MOR. Non quid agamus semper inspiciendum est, sed quo simus animo cùm agamus.

Altera de partu terræ, ex eodem.

T*Urgida olim facta tellus, & mirum in modum tumida, magnum aliquod paritura videbatur. Accurrunt finitimi, stupent agricolæ, terræ partum inter spem metúmque exspectant. Alii Typhoëa illum centimanum, alii montes erepturos putabant. Aperitur terra, prodiit mus: & quod miraculo fore omnibus existimabatur, in risum atque jocum converterunt.*

MOR. Non semper credendum promissis magnificis.

Apologus de membris & ventre, ex *Plinio* desumptus.

H*Umani artus, cùm ventrem otiosum viderent, ab eo discordârunt, & suum illi ministerium negaverunt. Cùm eo pacto & ipsi quoque deficerent, intellexerunt ventrem cibos acceptos per omnia membra dividere: & cum eo in gratiam redierunt.*

MOR. Magnæ res discordiâ pereunt, concordiâ valent.

De Arione & Delphino, fabula elegantissima, ex libro 16. *Gellii.*

V*Etus & nobilis Arion cantator fidibus fuit. Is loco & oppido Methymnæus, terra atque insula Lesbius fuit. Eum Arionem rex Corinthi Periander amicum amatúmque habuit artis gratiâ. Is indè à rege profici-*

scitur,

ſcitur, terras inclytas Siciliam atque Italiam viſurus. Ubi eò venit, auréſq; omnium mentéſq; in utriuſq; terræ urbibus demulſit; in quæſtibus iſtîc & voluptatibus, amoribúſq; hominum fuit. Is tum poſtea grandi pecuniâ & re bonâ multâ copioſus, Corinthum inſtituit redire. Navem igitur, & nautas ut notiores amicioréſque ſibi Corinthios delegit. Sed eo Corinthii homine accepto, naviq; in altum provectâ, prædæ pecuniæq; cupidi, ceperunt conſilium de necando Arione. Tum illum, ibi pernicie intellecta, pecuniam cateráque ſua ut haberent dediſſe, vitam modò ſibi parcerent oraviſſe. Nautas precum ejus harum commiſertos eſſe illatenus, ut ei necem adferre per vim ſuis manibus temperarent; ſed impetraviſſe, ut jam ſtatim coram deſiliret præceps in mare. Homo ibi territus, & ſpe omni vitæ perditâ, id unum poſtea oravit, ut priuſquam mortem oppeteret, induere permitterent ſua ſibi indumenta, & fides carpere, & canere carmen casûs illius ſui conſolabile. Feros & immanes nautas prolubium tum audiendi ſubit. Quod oraverat, impetrat. Atque ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus, ſtánſque in ſummæ puppis foro, carmen quod Orthium dicitur voce ſublatiſſimâ cantavit. Ad poſtrema cantus, cum fidibus ornatúque omni, ſicut ſtabat, canebátque, jecit ſeſe procul in profundum. Nautæ, haudquaquam dubitantes quin periiſſet, curſum quem facere cœperant tenuerunt. Sed novum, & mirum, & pium facinus contigit: Delphinum repentè inter undas adnaviſſe, & dorſo ſuper fluctus edito vectaviſſe, incolumíque eum corpore & ornatu Tænarum in terram Laconicam devexiſſe. Tum Arionem prorſus ex eo loco Corinthum petiviſſe, talémque Periandro Regi, qualis delphino vectus fuerat,

ſeſe obtuliſſe, eique rem (ſicuti acciderat) narraviſſe. Regem iſthæc parùm credidiſſe, Arionem (quaſi falleret) cuſtodiri juſſiſſe, nautas requiſitos, ablegato Arione, diſſimulanter interrogâſſe, ecquid audîſſent in eis locis, unde veniſſent, ſuper Arione. Eos dixiſſe, hominem, cùm indè irent, in terra Italia fuiſſe, eúmque illîc bene agitare, & ſtudiis delectationibúſque urbium florere, atque in gratia pecuniâque magna fortunatum eſſe. Tum inter hæc eorum verba Arionem cum fidibus & indumentis, cum quibus ſe in ſalum ejaculaverat, exſtitiſſe. Nautas ſtupefactos convictóſque ire inficias non quîſſe.

MOR. Documento eſt hæc fabula, plùs aliquando inveniri in brutis animalibus clementiæ, quàm in his hominibus, qui præter opes nihil habent penſi, præter figuram nihil humanitatis.

NICOLAI GERBELLII

Phorcenſis Apologus lepidiſſimus.

De Aranea & Podagra.

ARanea, paululùm à texendi opere quietior, animi relaxandi gratiâ commodùm deambulabat. Huic ſe obviàm præbuit podagra, tametſi paſſibus ambiguis admodum ægrè illam aſſequeretur. Ejus diei itinere utcunq; emenſo, non longè aberant ab oppidulo, cui regionis ejus incolæ Tyche nomen indiderant. Utrique conſilium fuit conditionis ſuæ hoſpitem perveſtigare. Aranea, non maximopere datâ operâ, in opulenti cujuſdam civis ædes divertit: inibi quaquaverſum telas ſuas præpendebat, prætendebátque retia. Aderant illico neſcio qui trygodæmones, qui textrinam illius demoliebantur: Momentaneum itaque erat ipſius, quo etiam cunque ſe verteret, ædifi-

adificium. Nusquam enim scopariorum oculatas scopas poterat effugere. Misera planè, quæ in tanta rerum omnium affluentia sola egebat perturbabatúrq;. Podagra verò, mendicabuli instar, vix tandem egestosi cujuspiam tuguriolum impetrârat: in id loci cùm decubuisset, nihil non experiebatur miseriarum. Apponebatur cœnaturienti panis cibarius, aridis vix faucibus hianti hydropoterium. Jámque diurno itinere lassescenti, torus ligneus, nullis frondibus, nullo gramine, sed prætenuibus paleis insternebatur. Atqui dicere, non est hujus instituti, quàm convenerint malè membris mollibus, cuticulæ (ut ità dixerim) holosericæ, stragula tam dura tam barbari villi. Oriente igitur vix tandem illo augusto sydere, quod exaudit, quod intuetur omnia, convenêre rursum aranea simul & podagra. Prior aranea præteritæ noctis molestias, tot locorum commutationes denarrat; nunc hero exprobrans munditiem, nunc nimiam scopariorum observantiam. Podagra contrà de hospitis sui egestate complura comminiscitur: nec otium habet admonstrare araneæ lividas vibices, quas adamantina fulcra tenellæ cuticulæ impresserant. Consilium ineunt, araneam deinceps pauperum tuguria, podagram verò divitum aulas debere subingredi: in hanc aranea pedibus, podagra animis vadit sententiam. Veruntamen tenebris jamjam increscentibus, urbi cuipiam sese approximant. Podagra, instituti non immemor, pedetentim se in nummosi cujusdam domum illatebravit. Quâ commodùm ab hero conspectâ (dii boni!) quâ benevolentiâ, quâ humanitate, quibus nominibus excipitur! Supponuntur substruuntúrque olorinæ culcitræ, toralia perdicum subalaribus plumis referta. Taceo vinum dulce, vinum nigrum, Lesbium, Tarentinum. Taceo

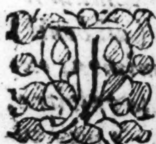
ficedulas, phasianos, atque eas aviculas quæ binis superbiunt coloribus. In summa, nihil deliciarum, nihil voluptatum non exhauriebat. Aranea, pauperis casam ingressa, telas orditur, quaquaversum parietes interpatent, retia suspendit, orbiculari operi manibus pedibusq; incumbit: reficit abrupta, perficit intercepta: &, ut dicam breviter, vacua dominatur in aula: *nullas insidias, nullos formidat insultus: imò verò etiam jam scopis superior omnibus. Non multò pòst, podagra araneam convenit; delicias suas, felicitatem, fortunas ampliter exornat. Aranea miris laudibus extollit imperium suum, ædificandi texendique libertatem. Placuit tandem hæc utrisq; sententia: Quorsumcunque proficiscerentur, podagram in divitum domos, araneam in pauperem tuguria debere divertere.*

MOR. Apologus hic, tametsi ad usus varios accommodari queat, id tamen inprimis declarat, Alium in alio loco fortunatiorem esse: Præterea, morborum domicilium esse divitum aulas: Ad ultimum, nusquam libertatem majorem, quàm ubi divitiarum minus.

LAURENTII ABSTEMII

viri elegantissimi & amœni ingenii, fabulæ elegantissimæ, nuper per clariss. poetam & philosophum *Gargetium* emaculatæ.

Domicius Palladius Gouranus Pollioni Padio Sacerdoti venerando, S. P. D.

JAmpridem tuo sermoni de Abstemio, frequenti literatorum consensu, Pollio venerande, non invitus interfui, cùm minimè prætexatis, ut ità dicam, laudibus hominem celebrares, adeóque in arcem evasisti, ut nemo sanè (meâ sententiâ) eum cumulatius laudare potuerit. Mox indè secedens, hæc omnia animo diu volutabam, unde tanta conflueret laudationis abundantia, unde tanta non vulgaris observatio emanaret, unde denique amicitia adeo perfecta exoriretur. Procuidubio non aliunde mecum tandem collegi, quam ex præclaro ejus virtutis nomine proficisci cujus quidem

quidem vis magna & præpotens est. Quamobrem non possum profectò non suspicere ingenium tuum amabile, tuúmque animum virtutibus fultum diligentiùs non admirari, qui neque ambitione, neque invidiâ, neque aliquo alio livore devincitur. Siquidem omnes, quas mereatur Abstemius noster, laudes non transis silentio: imò ad illas ipsas cumulandas, ob ejus incredibilem eloquentiam singularémque doctrinam ultro accedis; idque haud abs re, cùm pater omnium elegantiarum, atque idem lepôrum omnium, meritò sit & habeatur. Et ut hæc clariora luce, non officii gratiâ aut temere dicantur, quotidie quodammodo aliqua ejus librorum monumenta exsistere videmus, quæ undique perfectâ verborum concinnitate, perspicacissiméque sententiis scatent. Nam modò dicam de hoc Apologorum libello nuper impresso, in quo perspicuè insignis ejus ingenii amœnitas non absque laude maxima redundare videtur. Quare non vereor ut is remisso cujuscunque animo pessum eat, Abstemióque (absit invidia verbo) omnium quàm jucundissimo detrahatur; cui & te & me, ob tanti nominis celebritatem, nulla unquam in re defuturos esse liquidò constabit. *Vale.*

LAURENTIUS ABSTEMIUS
OCTAVIANO UBALDINO
Comiti Mercatelli, S. P. D.

EDiturus hunc apologorum libellum, quem de numero fabularum Hecatomythium nuncupavi, multùm diúque dubitavi, Octaviane Princeps inclyte, tuóne eum nomini potissimùm dedicarem. Nam cùm tuam in me, non sine plurimis beneficiis, perspicerem benevolentiam, non aliquid mearum vigiliarum tibi devovere, ingratissimi hominis esse videbatur. Rursus, cùm tuorum in me officiorum numerum, divinásque virtutes tuas mecum ipse revolverem, indignum tantis meritis, tantâque sapientiâ, munusculum hoc esse cernebam. Hanc tandem dubitationem meam amovit humanitas & prudentia tua: quâ non tam res tibi dono datas, quàm offerentium voluntatem, soles inspicere. Addidit quoque mihi animum Guidus Ubaldus, clarissimus Dux, & Princeps unus omni laude major, qui opusculum meum, De nonnullis locis obscuris, superiori anno ei dedicatum, vultu ità placido & serenâ fronte suscepit, ut sperare meritò possim, hoc tibi qualecunque fore non ingratum. Non mediocriter etiam me incitârunt Georgius Emus, pro Venetis hîc agens Legatus, non solùm patriciâ nobilitate, verùm etiam bonarum artium studiis clarus, & Carolus Verardus Cæsenas, Archidiaconus Cæsenæ, & Alexandri Pontificis Maximi cubicularius, vir omni literarum genere præstans, nec non Renatus Melioratus, & Robertus Ursus Ariminensis, jurisconsulti clarissimi, nec minùs qui humanitatis vacant studiis eruditi. Hi enim aliíque complures, optimi harum rerum censores, cùm hunc libellum legissent, multis me verbis sunt ad editionem cohortati. Non putavi igitur tam humano Principi hoc munus ingratum futurum, quod tot eruditis viris antè placuisse cognoveram. Accipe igitur hoc quicquid est libelli ab Abstemio tuo: cujus mentem animúmque si penitus posses inspicere, in hac tenui re, magnum munus tibi judicares oblatum. Nè quis autem inutilem &

inanem hunc meum scribendi laborem existimaret, præfatiunculam quandam præponendam censui; quâ intelligeretur, doctos etiam & claros viros in magnis rebus, hujusmodi fabulis, non voluptatis tantùm, verùm etiam utilitatis gratiâ, delectatos. Sedulò dedimus operam, ut seria potiùs quàm jocos saperent: unde ridiculas multas, quæ inter componendum sese mihi offerebant, consultò præterii, quia nimis lascivæ, & tanti Principis gravitate mihi videbantur indignæ. Non tamen ità agrestis esse volui, quin eas aliquâ urbanitate adspergerem, maximè ad Principem scribens: cùm Principes, curarum mole pressi, soleant interdum recreandi animi gratiâ jocos appetere.

Ejusdem ABSTEMII *Proœmium.*

COgitanti mihi varia scriptorum genera, qui, ut humanæ vitæ prodessent, cogitationes suas literarum mandavêre memoriæ: qui apologos scripsêre, non postremo loco digni esse videntur. Non modò enim mortalium animos incredibili quâdam afficiunt voluptate, verùm etiam ad res honestas utilésque peragendas suis fabellis magìs, quàm philosophi suis præceptis alliciunt. Nam ità in legentium animos quâdam jucunditate penetrant, & quibusdam similitudinibus, quæ maximè ad commovendos animos valent, quid vitandum faciendúmque sit ostendunt, ut omnes etiam inviti illis assentiri cogantur. Sensus autem audiendi fastidiosissimus res etiam utiles honestásque haud facilè admittit, nisi fuerint aliquâ urbanitate conditæ. Testis quidem orator Atheniensis, qui ad Athenienses verba faciens, cùm eos minùs attentos videret, rogavit ut saltem fabulam audire dignarentur. Quo impetrato, Ceres, inquit, & hirundo, & anguilla, simul iter facientes, ad quendam fluvium pervenerunt. Hirundo quidem supervolavit: anguilla autem amnem tranavit: quod cùm dixisset, obticuit. Interrogantibus autem illis quid Ceres egisset; Vobis, inquit, Dea vestra succensuit, quòd eos, qui vobis utilia suadent, audire nolentes, tam attentis auribus confabulantes auditis. Quantam vim apologi habeant ad animos commovendos, cùm multis possem, tribus ero contentus exemplis ostendere. Samiis rectorem populi morti addicere volentibus, Æsopus hâc fabellâ dissuasit, dicens, Vulpem quandam fluvium transeuntem, in lacunam fuisse propulsam: unde cùm exire non posset, tenaci limo retenta, muscarum affligebatur aculeis. Quod herinaceus conspicatus, misericordiâ motus est, interrogavítque an vellet, ut ab ea muscas abigeret. At illa abnuit, dicens, Hæ meo sanguine jam plenæ, parvam mihi possunt inferre molestiam: si autem has abigeres, aliæ famelicæ supervenient, quæ quicquid mihi superest sanguinis exhaurient. Ità, O viri Samii, vobis eveniet. Si enim hunc rectorem vestrum jam locupletem occideritis, alios eligatis necesse est; qui dum se opibus volent implere, quicquid hic vobis reliquit eripient. His verbis moti Samii ab incœpto destitêre. Hâc ratione adductus Tiberius Cæsar, diuturnos magistratus dabat: unde, ut refert Josephus, sub eo per viginti annorum spatia per duos tantùm Præsides, Cratum scilicet, & Pilatum, est gubernata Judæa. *Non parcit populis regnum breve*, ut inquit Statius. Himerenses Phalaridem, Agrigentinorum tyrannum,

num, ducem exercitûs sui eligere volentes, Stesichorus Poeta hoc apologo deterruit, Equus, dicens, solus pascebatur in prato: adveniente autem cervo & pascua corrumpente, consuluit hominem, quâ posset illum arte punire. Cui homo, Si frænum, inquit acceperis, & me armatum dorsum tuum ascendere permiseris. Cùm huic consilio esset obsecutus, cervum quidem hominis auxilio victor abegit: sed *Non* ampliùs *hominem dorso, non frænum depulit ore.* Ità, inquit Stesichorus, viri Himerenses, vobis eveniet: si Phalaridem ducem efficietis, hostes quidem vestros punietis, sed huic tyranno perpetuò servietis. Quibus verbis territi Himerenses, hujusmodi ducis eligendi consilium deposuêre. Cùm populus Romanus, à Senatu secessisset, quòd tributum & militiam non toleraret, nec ullo pacto reduci posset, nonne Agrippa Menenius eum hoc apologo revocavit? Olim, inquiens, Quirites, humani artus, ventrem otiosum & desidem intuentes, ab eo discordârunt, nec ampliùs illi cibum ministrare decreverunt: sed cùm ipsi, quæque alimenta illi denegando, quæ per omnia membra deferuntur, deficerent, cum eo in gratiam redierunt. Eodem, inquit, modo, Senatus & populus, quasi venter & membra, alter alterius auxilio indiget; & ut discordiâ intereunt, ità concordiâ valent. Quâ fabulâ populus revocatus, cum Senatu in gratiam rediit. Non immeritò igitur non solùm Græci & Latini Poetæ, ut Hesiodus & Horatius, hujusmodi fabulas suis operibus inseruerunt, verùm etiam maximi & celeberrimi philosophi, ut Plato, Aristoteles, Plutarchus, & multi alii, eas plurimùm commendârunt, & ad institutionem moralis & civilis vitæ non minimum facere arbitrati sunt. Quocirca Omnibonus Leonicenus, & Laurentius Valla, viri ætatis nostræ doctissimi, paucos Æsopi apologos è Græco in Latinum vertêre; quos sibi laudi, cæteris verò voluptati & utilitati fore non dubitârunt; & jure quidem: leguntur enim, & in doctissimorum virorum manibus quotidie versantur. Non video igitur, cur has componendo fabellas, laude fraudari debeam, quam cæteri Latini ex translatione consecuti sunt; nisi adeò invidi sumus, ut Latinis licere non putemus, quod Græcis est cum summa omnium laude concessum.

LAUR. ABSTEMII FABULÆ.

De Mure in cista nato.

MUs in cista natus omnem ferè ibi duxerat ætatem, nucibus pastus, quæ in ea servari solebant. Dum autem circa oras cistæ ludens decidisset, quæreretque adscensum, reperit epulas lautissimè paratas: quas cùm gustare cœpisset,

Quàm

Quàm stultus, inquit, hactenus fui, qui in toto terrarum orbe nihil melius cistulâ meâ esse credebam! Ecce quàm suavioribus hîc vescor cibis!

Hæc fabella indicat, non ità patriam diligendam ignobilis si sit, ut alia non adeamus loca, cùm alibi beatiores esse possimus.

De Rustico impetrante ut triticum absque aristis nasceretur.

I*Mpetraverat à Cerere rusticus quidam, ut triticum absque aristis nasceretur, nè metentium triturantiúmque manus læderet: quod ubi inaruit, à minutis avibus depastum est. Tum rusticus, Quàm digna, inquit, patior, qui, parvæ commoditatis causâ, emolumenta quàm maxima perdidi!*

Fabula indicat, parva incommoda majori utilitate pensanda.

De Accipitre Columbam insequente.

C*Um accipiter columbam præcipiti insequeretur volatu, villam quandam ingressus, à rustico captus est: quem blandè, ut se dimitteret, obsecrabat: non enim te læsi, dixit. Cui rusticus, Nec hæc, respondit, te læserat.*

Fabula indicat, meritò puniri qui innocentes lædere conantur.

De Aranea & Hirundine.

A*Ranea in hirundinem excandescens, quæ muscas, qui suus est cibus, capiebat, retia in foribus per quas volitare solebat ut eam caperet, suspenderat. Hirundo verò advolans, retia cum textrice per aera portabat. Tum aranea in aere pendens, & sese jamjam perituram intelligens, Quàm justè hæc patior, dicebat, quæ, minima volatilia magno labore vix capiens, credidi tam magnas aves posse comprehendere!*

Hac monemur fabulâ, nè viribus majora aggrediamur.

De Rustico amnem transituro.

R*Usticus torrentem transiturus, qui fortè imbribus excreverat, quærebat vadum. Et cùm primùm eam fluminis*

fluminis partem tentâsset, quæ quietior placidiórque videbatur, reperit eam altiorem quàm animo erat opinatus: rursus, ubi breviorem tutiorémque adinvenit, ibi majori aquarum strepitu fluvius decurrebat. Tum secum, Quàm tutiùs, inquit, clamosis aquis, quàm quietis & silentibus vitam nostram credere possumus!

Hac admonemur fabula, ut minùs verbosos & minaces, quàm quietos extimescamus.

De Columba & Pica.

C*Olumba interrogata à pica, quid eam induceret, ut in eodem semper loco nidificaret, cùm ejus pulli indè sibi semper surriperentur; Simplicitas, respondit.*

Hæc indicat fabula, facilè viros probos sæpe decipi.

De Cuculo & Accipitre.

I*Rrisus ab accipitre cuculus, quòd cùm sibi & corpore par, & colore non absimilis esset, præ angustia animi potiùs vermibus terrenis, quàm suavibus aliarum avium carnibus, vesceretur; vidit paucis pòst diebus accipitrem à rustico, cujus columbas insectabatur, captum, ad metum cæterorum, ex alta turre pendere: Cui cuculus, Quàm meliùs tibi, inquit, amice, fuisset vermes venari, quàm alienas aves impetere!*

Hæc fabula indicat, eorum vitam tutiorem esse & magìs probandam, qui suis rebus sine periculo sunt contenti; quàm illorum qui aliena appetentes adeunt magna vitæ discrimina.

De Asino & Vitulo.

A*Sinus & vitulus cùm in eodem pascerentur prato, à sonitu campanæ hostilem exercitum adventare præsentiebant. Tum vitulus, Fugiamus hinc, ô sodalis, inquit, nè hostes nos captivos abducant. Cui asinus, Fuge tu, inquit, quem hostes occidere & ésse consueverunt: asini nihil interest, cui ubique eadem ferendi oneris est proposita conditio.*

Hæc fabula servos admonet, nè dominos magnopere mutare formident, modò prioribus deteriores futuri non sint.

De Vulpe & Mulieribus gallinas edentibus.

Vulpes juxta villam quandam transiens, conspexit catervam mulierum plurimas gallinas opipare assatas alto silentio comedentem: ad quas conversa, Qui clamores, inquit, & canum latratus contra me essent, si ego facerem quod vos facitis! Cui respondens quædam anus, Pessima animalium, inquit, nos quæ nostra sunt comedimus; tu verò aliena furaris.

Hæc fabula nos admonet, nè putemus nobis in aliena licere quod propriis dominis licet.

De Caponibus pinguibus & macro.

Vir quidam complures capones in eodem ornithoboscio inclusos largo nutricaverat cibo, qui pingues effecti sunt omnes præter unum, quem ut macilentum irridebant fratres. Dominus, nobiles hospites lauto & sumptuoso accepturus convivio, imperat coquo, ut ex his interimat coquátque quos pinguiores invenerit. Hoc audientes corpulenti sese afflictabant, dicentes, Quantò præstitisset, nos macilentos esse!

Hæc fabula in pauperum solamen conficta est, quorum vita tutior est quàm divitum.

De Trabe & Bobus eam trahentibus.

Trabs ulmea de bobus conquerebatur, dicens, Ingrati, ego multo tempore meis vos frondibus alui: vos verò me nutricem vestram per saxa & luta trahitis. Cui boves, Gemitus, suspiriáque nostra, & stimulus quo pungimur, te docere possunt, quod te trahimus inviti. Ignovit trabs.

Hæc nos docet fabula, nè in eos excandescamus, qui non suâ sponte nos lædunt.

De Arboribus pulchris & deformi.

Arbores complures in eodem creverant loco proceræ, rectæ, enodésq;, præter unam humilem, parvam, nodosámque: quam ut deformem pusillámque cæteræ ludibrio

brio habere solitæ erant. Ædificaturus domum loci dominus jubet omnes excîdi, præter eam quæ brevitate & deformitate suâ ædificium indecorum redditura videbatur. Cæteris excisis, deformis hæc secum dicebat, De te non ampliùs querar, natura, quòd me turpem genueris; cùm formosis tam magna videam imminere discrimina.

Hæc fabula nos admonet, nè doleamus nos natos esse deformes, cùm multis formositas sæpe nocuerit.

De Cygno in morte canente, reprehenso à Ciconia.

CYgnus moriens interrogabatur à ciconia, cur in morte, quam cætera animalia adeò exhorrent, multò suaviores, quàm in omni vita, emitteret sonos, cùm potiùs mœstus esse deberet. Cui cygnus, Quia, inquit, neque cibi quærendi curâ ampliùs cruciabor, neque aucupum laqueos extimescam.

Hæc fabula admonet, nè mortem formidemus, quâ omnes vitæ præsentis miseriæ præciduntur.

De muliere virum morientem flente, & parente eam consolante.

MUlierem adhuc juvenem, cujus vir animam agebat, parens consolabatur, dicens, Nè te afflictes, nè tantopere lugeas, filia: alium enim virum tibi inveni, isto longè formosiorem, qui prioris desiderium facilè mitigabit. At mulier doloris impatiens, ut quæ maritum ardenti amore prosequebatur, non modò verba parentis non admittebat, sed intempestivam alterius mariti mentionem accusabat. At ubi maritum defunctum vidit, inter lacrymas & luctus parentem interrogat, an adsit juvenis ille, quem sibi in virum dare velle se dixerat.

Fabula indicat, quàm citò defunctorum maritorum amor ex uxorum animis excidere soleat.

De

De Muliere amatoris discessum flente.

MUlier impudica amatorem suum abeuntem, qui omnibus fere rebus spoliaverat, multis lacrymis prosequebatur. Interrogante autem eam vicinâ, cur tam immoderatè fleret; Non discessum ejus, inquit, sed pallium quod ei reliqui fleo.

Fabula indicat, non amatores, sed eorum bona, à meretricibus amari.

De Musca, quæ quadrigis insidens pulverem se excitâsse dicebat.

QUadrigæ in stadio currebant, quibus musca insidebat. Maximo autem pulvere, tum equorum pedum pulsu, tum rotarum volutatione, exorto, dicebat musca, Quàm magnam vim pulveris excitavi!

Hæc fabula ad eos spectat, qui, cùm ignavi sint, alienam tamen gloriam suis magnificis verbis in se transferre conantur.

De Anguilla conquerente, quòd magis quàm serpens infestaretur.

ANguilla interrogabat serpentem, quare, cùm similes essent, atque cognati, homines tamen se potiùs quàm illum insequerentur. Cui serpens, Quia raròpo, inquit, me lædunt impunè.

Hæc fabula indicat, minùs lædi solere qui sese ulciscuntur.

De Asino, Simia, & Talpa.

COnquerenti asino quòd cornibus careret, simia verò quòd cauda sibi deesset; Tacete, inquit talpa, cùm me oculis captum esse videatis.

Hæc fabula ad eos pertinet, qui non sunt suâ sorte contenti: qui, si aliorum infortunia considerarent, æquiore animo tolerarent sua.

De Nautis Sanctorum auxilium implorantibus.

NAuta quidam in mari subitâ & atrâ tempestate deprehensus, cæteris ejus sociis diversorum divorum auxi-

auxilium implorantibus, Nescitis, inquit, quid petitis. Ante enim quàm sancti isti ad Deum pro nostra liberatione se conferant, hac imminente procellâ obruemur. Ad eum igitur confugiendum censeo, qui, absque alterius adminiculo, à tantis malis nos poterit liberare. Invocato igitur Dei omnipotentis auxilio, illico procella cessavit.

Fabula indicat, ubi potentioris auxilium haberi potest, ad imbecilliores non confugiendum.

De Piscibus è sartagine in prunas desilientibus.

P*Isces adhuc vivi in sartagine ferventi oleo coquebantur; quorum unus, Fugiamus hinc fratres, inquit, nè pereamus. Tum omnes pariter è sartagine exsilientes, in ardentes prunas deciderunt. Majore igitur dolore affecti, damnabant consilium quod ceperant, dicentes, Quantò atrociori nunc morte perimus!*

Hæc nos admonet fabula, ut ità præsentia vitemus pericula, nè incidamus in graviora.

De Quadrupedibus societatem adversus aves cum piscibus ineuntibus.

Q*Uadrupedes, cùm bellum sibi ab avibus esset indictum, cum piscibus fœdus ineunt, ut eorum auxilio se ab avium furore tuerentur. Cùm autem optata exspectarent auxilia, pisces negant se per terram ad eos accedere posse.*

Hæc nos admonet fabula, nè eos nobis socios faciamus, qui, cùm opus sit, nobis adesse non possunt.

De legato avaro tubicines decipiente.

Q*Uidam avarus, pro patria legatus in aliam urbem profectus erat; cui tubicines præstò adfuerunt, ut illius aures tubarum clangore, loculos autem suos pecuniâ implerent. Quibus ille renunciari jubet, non esse nunc*

locum

locum cantibus; se in summo luctu & mœrore constitutum, matrem enim suam obiisse. Tubicines autem spe frustrati & mœsti abeunt. Amicus quidam legati audiens luctum, ad eum visendum consolandúmque accedit, interrogátq; quamdudum mater ejus obiisset. Quadraginta jam anni sunt, inquit. Tum amicus, intellectâ legati strophâ, in risum effusus est.

Hæc fabula in avaros facit, qui omni arte student conservare pecuniam.

De Viro, qui ad Cardinalem nuper creatum gratulandi gratiâ accessit.

V*Ir quidam facetus admodum & urbanus, audiens amicum suum ad Cardinalatûs dignitatem adsumptum, ad eum gratulandi gratiâ accessit. Qui honore tumidus, amicum veterem agnoscere dissimulans, quisnam esset, interrogabat. Cui ille, ut erat ad jocos promptus, Misereſco, inquit, tibi cæterísq; qui ad ejusmodi honores perveniunt. Quamprimum enim dignitates ejusmodi estis assecuti, visum auditúmque, & cæteros sensus ita amittitis, ut pristinos amicos amplius non dignoscatis.*

Hæc fabula eos notat, qui in altum sublati veteres despiciunt amicitias.

De Juvene Senis curvitatem irridente.

J*Uvenis quidam conspicatus senem in arcûs tensi similitudinem curvum, interrogavit, an sibi arcum vellet vendere. Cui ille, Ecquid est tibi opus pecuniam amittere? si enim ad meam perveneris ætatem, absque pecunia arcum tibi natura concedet.*

Hæc fabula indicat, minimè irridenda vitia senilis ætatis, quam nemo vivendo effugere potest.

De Sene puellam in uxorem accipiente.

V*Ir quidam imprudens, exacto septuagesimo vitæ anno puellam duxerat in uxorem, qui ad id tempus in cœlibatu permansisset. Cui cùm debitũ solvere non posset,*

dicere

dicere ſolebat, Quàm malè vitam meã diſpoſui! Juveni enim mihi uxor deerat; nunc autem ſenex deſum uxori.

Hæc fabula innuit, omnia ſuo tempore peragenda.

De Aquila & Pica.

PIca aquilam rogabat, ut ſe inter ſuos familiares & domeſticos acciperet; quando id mereretur, cùm corporis pulchritudine, tum ad mandata peragenda linguæ volubilitate Cui aquila, Hoc facerem, reſpondit, ni vererer, nè quæ intra tegulam fiant, tuâ loquacitate cuncta efferres.

Hæc fabula monet, linguaces & garrulos domi non habendos.

De Turdo amicitiam cum Hirundine ineunte.

GLoriabatur turdus, ſe amicitiam contraxiſſe cum hirundine. Cui mater, Stultus es fili, inquit, ſi credis cum ea poſſe convivere; cùm uterque veſtrûm diverſa ſoleat appetere loca: tu enim frigidis, illa tepidis delectatur locis.

Hàc monemur fabulâ, nè eos nobis faciamus amicos, quorum vita à noſtra diſſentit.

De Ruſtico & Mure.

RUſticus quidam erat admodum pauper, ſed adeò facetus, ut nè calamitatis quidem tempore nativi lepôris obliviſceretur. Is cùm villam ſuam caſu igne injecto ita ardentem videret, ut aliquo modo ignem extinguere poſſe diffideret, mœſtus ſpectat incendium. Interim cernit murem quendam, qui, villâ egreſſus, periculum quàm ocyſſimè fugiebat. Oblitus damnorum ruſticus, accurrit; & murem corripiens, illum in medium jecit incendium, dicens, Ingratum animal, tempore felicitatis mecum habitaſti: nunc, quia fortuna mutata eſt, villam meam deſeruiſti.

Fabula indicat, eos non eſſe veros amicos, qui ridente fortunâ à latere tuo non diſcedunt; turbatâ autem, præcipiti abeunt curſu.

De Eremita ægrotante.

INsitum est à natura omni animantium generi, ut rei Venereæ libidine incitentur; à qua siqui homines, qui corvo albo rariores sunt, se abstinere volunt, sæpe in graves morbos incidere solent. Quidam igitur eremita ipsâ adolescentiâ ità titillationes carnis evicerat, ut usque ad quintum & vigesimum ætatis annum virgo permanserit. Cùm autem eâ ætate gravissimè ægrotare cœpisset, medici nullum aliud salutis ejus remedium se invenire dicebant, nisi ut cum aliqua muliere coiret. Diu eremita recusavit, mori se potiùs velle dicens, quàm virginitatem, rem tam præclaram, & Deo maximè gratam, amittere: assueti enim virtutibus ægrè illas à se discedere patiuntur. Victus tandem precibus, & cupiditate vitæ, quâ nihil homini sanæ mentis dulcius est, adductæ sibi mulieris infusus gremio, placidum petiit per membra soporem. *Experrectus autem vehementer angebatur, & tantam vim lacrymarum effundebat, ut omnes, qui aderant, illius misererentur: quisque igitur consolari, & ut bono animo esset hortari, quoniam Deus clementissimus Pater ei ignosceret, quia non voluptatis, sed recuperandæ sanitatis causâ tale opus perpetrâsset. At ego, inquit, istud non fleo; sed quòd tantam dulcedinem citiùs expertus non sum.*

Hæc indicat fabula, humanam naturam adeò peccatorum illecebris delectari, ut vitiorum voluptatem facilè virtutum amaritudini anteponat.

De Divite quodam & Servo.

VIr erat dives, servum habens tardi ingenii, quem regem stultorum solebat nuncupare. Ille his verbis sæpius iratus, statuit hero par referre. Semel enim in herum conversus, Utinam, inquit, rex stultorum essem!

ſem! in toto enim terrarum orbe nullum meo latius eſſet imperium, & tu quoque meo ſubeſſes imperio.

Fabula indicat, omnia plena eſſe ſtultorum.

De Vidua Virum petente.

V*Idua quædam dives à vicina petebat, ut maritum ſibi reperiret, quem non coitûs gratiâ (qui ingratus admodum ſibi erat) ſed ne bona ſua dilapidarentur, exoptare ſe dicebat. Mulier ſagax, & viduæ verſutias intelligens, ſe inquiſituram pollicetur. Paucis poſt diebus viduam conveniens, Reperi, inquit, tibi virum ex animi tui ſententia: eſt enim vir prudens, ad res gerendas natus, & genitalibus caret, quæ tibi cordi non ſunt. Cui vidua, Abi hinc, inquit, in malam rem cum iſto marito tuo illepido: etſi enim coitûs appetens non ſum, volo tamen habeat quod nos reconciliet, ſi quando cœperimus eſſe diſcordes.*

Hæc fabula indicat, nullum matrimonium felix, ſi clavus defuerit, qui virum & mulierem arctiſſimè conſtringit.

De Canibus Urbanis Villaticum inſequentibus.

C*Anes complures urbani quendam villaticum præcipiti inſequebantur curſu: quos diu ille fugit, nec repugnare auſus eſt. At ubi ad inſequentes converſus ſubſtitit, & dentes ipſe quoque oſtendere cœpit, omnes pariter ſubſtiterunt, nec aliquis urbanorum illi appropinquare audebat. Tunc imperator exercitûs, qui forte ibi aderat, ad ſuos converſus milites, Commilitones, inquit, hoc ſpectaculum nos admonet, ne fugiamus, cùm præſentiora fugientibus, quàm repugnantibus videamus imminere pericula.*

De Amu Dæmonem accuſante.

V*Olunt homines ut plurimùm, quando ſuâ culpâ aliquid ſibi acciderit adverſi, in fortunam, vel in dæ-*

monem culpam conferre, ut se crimine exuant; adeò omnes sibi indulgent. Hoc dæmon ægrè ferens, cùm videret anum quandam arborem ascendentem, ex qua illam ruituram, & in se culpam collaturam præviderat, accitis testibus, dixit, Videte anum illam absque meo consilio arborem ascendentem, unde eam casuram esse prospicio: estote mihi testes, me ei non suasisse, ut soleata illam ascenderet. Mox anus cecidit: & cùm interrogarent, cur soleata arborem ascendisset; Dæmon, inquit, me impulit. Tum dæmon, adductis testibus, probavit, id ab anu absque suo factum esse consilio.

Fabula indicat, homines minimè veniâ dignos, qui, cùm liberè peccent, fortunam vel dæmonem accusant.

De Testudine & Ranis.

TEstudo conspicata ranas, quæ in eodem stagno pascebantur, adeò leves agilésque ut facilè quôlibet prosilirent, & longissimè saltarent, naturam accusabat quòd se tardum animal, & maximo impeditum onere procreâsset, ut neque facilè se movere posset, & magnâ assiduè mole premeretur. At ubi vidit ranas anguillarum escam fieri, & cujuscunque vel levissimo ictui obnoxias, aliquantulum recreata dicebat, Quantò melius est onus, quo ad omnes ictus munita sum, ferre, quàm tot mortis subire discrimina!

Hæc fabula indicat, nè ægrè feramus dona naturæ, quæ majori nobis commodo sæpe sunt, quàm nos intelligere valeamus.

De Gliribus Quercum eruere volentibus.

GLires quercum arborem glandiferam dentibus eruere destinaverunt, quò paratiorem haberent cibum, nè victûs gratiâ toties ascendere & descendere cogerentur. Sed quidam ex his, qui ætate, & usu rerum, ac prudentiâ cæteris longè anteibat, eos absterruit, dicens, Si nutricem

nutricem noſtram nunc interficiemus, quis futuris annis nobis ac poſteris noſtris alimenta præbebit?

Fabula hæc monet, virum prudentem debere non modò præſentia intueri, verùm etiam futura longè proſpicere.

De Cane & Hero.

CAnem quidam habens, quò magis illi diligeretur, ſemper eum ſuis paſcebat manibus, ligatúmque ſolvebat; ligari autem & verberari jubebat à ſervo; ut beneficia à ſe, maleficia autem à ſervo in illum viderentur eſſe collata. Ægrè autem ferens canis, ſe aſſiduè ligari verberarique, aufûgit: & cùm increparetur à domino ut ingratus, & tantorum beneficiorum immemor, qui à ſe fugiſſet, à quo ſemper dilectus paſtúſque fuiſſet, ligatus autem verberatúſque nunquam; reſpondit, Quod ſervus tuo juſſu facit, à te factum puto.

Fabula indicat, eos malefactores habendos, qui maleficiorum cauſa fuere.

De Avibus Scarabeos timentibus.

MAgnus timor aves inceſſerat, nè ſcarabei arcu pilari eas occiderent, à quibus magnam pilarum vim in ſterquilinio ſummo labore fabricatam audierant. Tunc paſſer, Nolite, inquit, expaveſcere: quomodo enim pilas in nos per aëra volantes jacere poſſunt, cùm eas per terram magno molimine vix trahant?

Hæc fabula nos admonet, nè hoſtium opes extimeſcamus, quibus deeſſe videmus ingenium.

De Urſo & Apibus.

URſus ictus ab ape, tantâ irâ percitus eſt, ut alvearia in quibus apes mellificaverunt tota unguibus diſcerperet. Tunc apes univerſæ, cùm domos ſuas dirui, cibaria auferri, filios necari viderent, facto impetu, aculeis urſum invadentes penè necavêre. Qui, ex eorum manibus vix elapſus, ſecum dicebat, Quantò melius erat, apis unius

aculeum tolerare, quàm tot in me hostes meâ iracundiâ concitare!

Hæc fabula innuit, longè melius interdum esse injuriam unius sustinere, quàm, dum unum punire volumus, multos nobis inimicos comparare.

De Aucupe & Fringilla.

Auceps tetenderat volucribus retia, largámq; illis in area effuderat escam; pascentes tamen aves non capiebat, quia sibi videbantur paucæ: quibus pastis ac avolantibus, aliæ pastum adveniunt; quas quoque propter paucitatem capere neglexit. Hoc per totum diem ordine servato, ac aliis advenientibus, aliis abeuntibus, illo semper majorem prædam exspectante, tandem advesperascere cœpit. Tunc auceps, amissâ spe multas capiendi, cùm jam tempus esset quiescendi, attrahens retia, unam tantùm fringillam, quæ infelix in area remanserat, cepit.

Hæc fabula indicat, qui omnia comprehendere volunt, sæpe pauca vix capere posse.

De Milite & duobus Equis.

Miles equum habens optimum, emit alium nequicquam illi bonitate parem quem multò diligentiùs quàm priorem nutriebat. Tunc posterior priori sic ait, Cur me dominus quàm te impensiùs curat, cùm tibi neq; pulchritudine, neque robore, neque velocitate comparandus sim? Cui ille, Est hæc, inquit, hominum natura, ut semper in novos hospites benigniores sint.

Hæc fabula indicat hominum amentiam, qui nova, etiamsi deteriora sint, solent veteribus anteponere.

De Sue & Cane.

Sus irridebat canem odorisequũ, qui domino murmure & caudâ adularetur, à quo ad artem aucupatoriam multis verberibus, auriúmque vellicationibus fuerat instructus Cui canis; Nescis, inquit, insane, nescis qua ex verbe-

verberibus illis sum consecutus. Per ea enim suavissimis perdicum coturnicúmque carnibus vescor.

Hæc fabula nos monet, nè iniquo feramus animo præceptorum verbera, quæ multorum bonorum causâ consueverunt esse.

De Trabe Boum pigritiam increpante.

T*Rabs quæ curru vehebatur, boves ut lentulos increpabat, dicens, Currite pigri, onus enim leve portatis. Cui boves, Irrides nos? responderunt: Ignoras quæ te pœna maneat. Onus hoc nos citò deponemus; tuum autem tu, quoad rumparis, sustinere cogêris. Indoluit trabs, nec ampliùs boves convitiis lacessere ausa est.*

Hæc fabula quemlibet monet, nè aliorum insultet calamitatibus, cùm ipse possit majoribus subjici.

De Carduele & Puero.

C*Arduelis avis interrogata à puero, à quo deliciis habita, & suavibus largísque cibis nutrita fuerat, cur caveâ egressa regredi nollet: Ut meo, inquit, me arbitratu, non tuo, pascere possim.*

Hæc fabula indicat, vitæ libertatem cunctis deliciis anteponendam.

De Scurra & Episcopo.

S*Curra quidam calendis Januarii ad episcopum quendam divitem quidem, sed avarum, accedens, numisma aureum strenæ nomine petiit. Antistes insanire hominem dixit, qui crederet tantam pecuniam sibi in strenam dari. Tum scurra nummum argenteum efflagitare cœpit. Sed cùm ille hoc quoque nimiùm sibi videri diceret, æreum quadrantem ut saltem sibi traderet, orabat. Sed cùm nè hunc quoque posset ab episcopo extorquere, Reverende, inquit, Pater, saltem benedictione tuâ me pro strena imperti. Tunc episcopus, Flecte, inquit, genua, fili, ut te benedicam. At ego, inquit scurra, benedictionem istam tuam tam vilem nolo. Si enim nummum*

æreum valeret, eam mihi nunquam profectò concederes.

Hæc fabula contra eos Episcopos & Sacerdotes confićta est, qui divitias & opes pluris faciunt, quàm cuncta Ecclesiæ sacra atque mysteria.

De Upupa indignè honoratâ.

I*Nvitatæ ferè omnes aves ad aquilæ nuptias, indignè ferebant, upupam cæteris præferri, quia coronâ insignis esset, & versicoloribus pennis ornatâ; cùm semper inter stercora & sordes solita esset volitare.*

Hæc fabula stultitiam eorum arguit, qui in hominibus honorandis potiùs vestium nitorem, præstantiámque formæ, quàm virtutes moréſque soleant attendere.

De Sacerdote & Pyris.

S*Acerdos quidam gulosus, extra patriam ad nuptias proficiscens, ad quas fuerat invitatus, reperit in itinere pyrorum acervum: quorum nè unum quidem attigit, quamvìs magnâ affectus fame; quin potiùs ea ludibrio habens, lotio conspersit: indignabatur enim ejusmodi cibos sibi in itinere offerri, qui ad lautas accedebat epulas. Sed cùm in itinere torrentem quendam ità imbribus auctum offendisset, ut sine vitæ periculo eum transire non posset, domum redire constituit. Revertens autem jejunus, tantâ est oppressus fame, ut nisi pyra illa, quæ urinâ consperserat, comedisset, cum aliud non inveniret, extinctus fuisset.*

Hæc fabula monet, nihil esse contemnendum; cùm nihil sit tam vile & abjectum, quod aliquando usui esse non possit

De Mulo & Equo,

M*Ulus conspiciens equum aureo fræno ephippióque insignem, & purpureis opertum phaleris, rumpebatur invidiâ, illum beatum reputans, qui continuò optimis vesceretur cibis, & decoro amiciretur ornatu; se autem præ illo infelicem, qui clitellis malè dolatis oppressus, quotidie maxima onera ferre cogeretur. At ubi vidit equum è*

pugna

pugna redeuntem multis affectum vulneribus, præ illius calamitate se felicem appellabat, longè melius esse dicens, quotidiano labore durum victum quæritare, & turpiter vestiri, quàm, post optimos & delicatos cibos, & tantos ornatus, mortis adire discrimina.

Hæc fabula monet, regibus & principibus minimè invidendum, quia divitiis & opibus abundant; cùm vitam eorum longè pluribus periculis, quàm pauperum, videamus esse subjectam.

De Porco & Equo.

Porcus conspiciens equum bellatorem, qui cataphractus ad pugnam prodibat. Stulte, inquit, quò properas? in pugna enim fortasse morieris Cui equus, Tibi inter lutum sordésque impinguato, cùm nihil dignum laude gesseris, cultellus adimet vitam: mortem verò meam comitabitur gloria.

Hæc fabula innuit, honestius esse rebus præclarè gestis occumbere, quàm vitam turpiter actam protrahere.

De Coriario emente pellem ursi à Venatore nondum capti.

Coriarius ad venatorem accedens, emit ab eo pellem ursi, pecuniámq; pro ea protulit. Ille sibi in præsentia pellem ursi non esse, cæterùm postridie venatum profecturum; ursóq; interfecto, pellem illius ei se daturum pollicetur. Coriarius animi gratiâ cum venatore in sylvam profectus, altissimam arborem ascendit, ut indè ursi venatorisque certamen prospiceret. Venator intrepidus ad antrum ubi ursus latebat profectus, immissis canibus, illum exire compulit: qui evitato venatoris ictu, eum prostravit humi. Tunc venator, sciens hanc feram in cadavera non sævire, anhelitu retento se mortuum simulabat. Ursus naribus admotis olfaciens, cùm illum nec naso nec corde spirantem deprehenderet, abscessit. Coriarius cùm

feram

feram abesse perspiceret, ac nihil ampliùs adesse periculi, ex arbore se deducens, & ad venatorem, qui nondum surgere audebat, accedens, illum ut surgeret monebat. Interrogavit deindè, quid ad aurem ei ursus locutus esset. Cui venator, Monuit me, inquit, nè deinceps ursi pellem vendere vellem, nisi eum priùs ceperim.

Hæc fabula indicat, incerta pro certis non habenda.

De Eremita & Milite.

ERemita quidam, vir sanctissimæ vitæ, militem hortabatur, ut relictâ seculari militiâ, quam absq; Dei offensâ & animæ discrimine pauci exercent, tandem se corporis traderet quieti, & animæ consuleret saluti. Cui miles, Faciam, inquit, quod mones, pater: verum enim est, quòd hoc tempore milites neque stipendia exigere valeant, licèt exigua sint, neque prædari possint.

Hæc fabula indicat, multos vitiis renunciare, quia illa ampliùs exercere non possunt.

De Viro & Uxore bigamis.

VIr quidam, defunctâ uxore quam valde dilexerat, duxit alteram, & ipsam viduam, quæ assiduè ei prioris mariti virtutes fortiáque facinora objiciebat: cui ut par referret, ipse quoque defunctæ uxoris mores probatissimos pudicitiámque insignem referebat. Quodam autem die, viro irata, pauperi eleemosynam petenti, partem caponis quem in cœnam utrisque coxerat, dedit, dicens, Do tibi hoc pro animâ prioris viri. Quod audiens maritus, accersito paupere, reliquum caponis dedit, dicens, Et ego quoque do tibi hoc pro anima uxoris meæ defunctæ. Sic illi, dum alter alteri nocere cupiunt, quod cœnarent tandem non habuerunt.

Hæc fabula monet, non esse contra eos pugnandum, qui se possunt optimè vindicare.

De

De Leone & Mure.

LEo laqueo captus in sylva, cùm se ità irretitum videret, ut nullis viribus se inde posse explicare consideret, murem rogavit, ut abroso laqueo eum liberaret, promittens tanti beneficii se non immemorem futurum: quod cùm mus promptè fecisset, leonem rogavit, ut filiam ejus sibi traderet in uxorem. Nec abnuit leo, ut benefactori suo rem gratam faceret. Nova autem nupta ad virum veniens, cùm eum non videret, casu illum pede pressit atque contrivit.

Hæc indicat fabula, matrimonia, & cætera consortia improbanda, quæ ab imparibus contrahuntur.

De Ulmo & Silere.

ULmus, in ripa fluminis nata, siler sibi proximum irridebat, ut debile & invalidum, quòd ad omnem vel levissimum undarum impetum flecteretur; suam autem firmitatem & robur magnificis extollebat verbis, quòd multos annos assiduos amnis impetus inconcussa pertulerat. Semel autem maximâ undarum violentiâ, ulmus perfracta trahebatur ab aquis. Cui siler ridens, inquit, cur me deseris, vicina? Ubi est nunc fortitudo tua?

Fabula significat, sapientiores esse, qui potentioribus cedunt, quàm qui resistere volentes, turpiter superantur.

De Cera duritiem appetente.

CEra ingemiscebat, se mollem, & cuicunque levissimo ictui penetrabilem procreatam. Videns autem lateres ex luto multò se molliori factos, in tantam duritiem ignis calore pervenisse, ut multa perdurarent secula, se jecit in ignem ut eandem duritiem consequeretur. Sed statim igne liquefacta, consumpta est.

Hæc admonet fabula, ne appetamus quod est nobis naturâ denegatum.

De Agricola militiam & mercaturam affectante.

AGricola quidam ægrè ferebat, se assiduè terram volvere, nec perpetuis laboribus ad magnas divitias pervenire; cùm nonnullos videret milites, qui actis præliis ita rem auxerant, ut bene induti incederent, & lautis epulis nutriti, beatam agerent vitam. Venditis igitur ovibus, capris ac bobus, equos emit & arma, & in militiam profectus est: ubi cùm ab imperatore suo malè pugnatum esset, non solùm quæ habebat perdidit, sed etiam pluribus vulneribus affectus est. Quare damnatâ militiâ mercaturam exercere statuit, ut in qua majus lucrum & minorem laborem existimabat. Prædiis igitur venditis, cùm navim mercibus implevisset, navigare cœperat: sed, cùm in alto esset, tempestate magnâ coortâ, navis submersa est, & ipse cum cæteris qui in ea erant, ad unum omnes periêre.

Hæc fabula admonet, quemlibet debere suâ sorte esse contentum, cùm ubique sit parata miseria.

De Asino & Scurrâ.

ASinus indignè ferens scurram quendam honorari, & pulchris vestibus amiciri, quia magnos ventris edebat sonos, ad magistratus accessit, petens, nè se minùs quàm scurram honorare vellent. Et cùm magistratus admirantes eum interrogarent, cur se ita honore dignum duceret; Quia, inquit, majores quàm scurra crepitus ventris emitto, eósque absque fœtore.

Hæc fabula eos arguit, qui in rebus levissimis suas pecunias profundunt.

De Amne suum fontem convitiis lacessente.

AMnis quidam suum fontem convitiis lacessebat, ut inertem, quòd immobilis staret, nec ullos haberet pisces: Se autem plurimùm commendabat, quòd optimos crearet pisces, & per valles blando murmure serperet. Indignatus

dignatus fons in amnem velut ingratum, undas repressit. Tunc amnis, & piscibus, & dulci sono privatus, exaruit.

Hæc fabula eos notat, qui bona quæ agunt sibi arrogant, non Deo attribuunt, à quo, ceu à largo fonte, nostra bona procedunt.

De Viro maligno & Dæmone.

VIr malignus cùm plurima perpetrâsset scelera, & sæpius captus, & carcere conclusus, arctissimè pervigili custodiâ teneretur, dæmonis implorabat auxilium: qui sæpenumero illi affuit, & è multis eum periculis liberavit. Tandem iterum deprehenso, & solitum auxilium imploranti, dæmon, magnum calceorum pertusorum fascem super humeros habens, apparuit, dicens, Amice, ampliùs tibi auxilio esse non possum: tot enim loca pro te liberando, hactenus peragravi, ut hos omnes calceos contriverim: nulla etiam mihi superest pecunia, quâ alios valeam comparare; quare pereundum est tibi.

Hæc admonet fabula, nè existimemus nostra semper impunita fore peccata.

De Avibus plures Reges eligere volentibus.

AVes consultabant de pluribus regibus eligendis, cùm aquila tantos volucrum greges sola regere non posset: fecisséntque voto satis, nisi cornicis monitu à tali consilio destitissent. Quæ, cùm causa rogaretur, cur non plures reges duceret eligendos; Quia difficiliùs, inquit, plures, quàm unus saccus, implentur.

Hæc fabula docet, longè meliùs ab uno, quàm à multis principibus gubernari.

De Muliere, quæ pro Viro se velle mori dicebat.

MAtrona quædam admodum pudica, & viri amantissima, ægrè ferebat, maritum adversâ valetudine detineri; lamentabatur, ingemiscebat & ut suum in v-

ru-

rum amorem testaretur, rogabat mortem, ut, si maritum sibi esset ereptura, se potiùs quàm illum vellet occidere. Inter hæc verba, mortem cernit horribili adspectu venientem: cujus timore perterrita, & jam sui voti pœnitens, Non sum ego, inquit, quem petis: jacet ibi in lecto quem occisura venisti.

Hæc fabula indicat, neminem esse adeò amantem amici, qui non malit sibi benè esse quàm alteri.

De Adolescente in funere matris canente.

V*Ir quidam defunctam uxorem, quæ ad sepulcrum efferebatur, lacrymis & fletibus prosequebatur; filius verò ejus canebat. Qui cùm à patre increparetur ut amens & insanus, qui in matris funere cantaret, cùm unà secum mœstus esse & flere deberet; Pater mi, inquit, si sacerdotes ut canerent conduxisti, cur mihi irasceris gratis concinenti? Cui pater, Non tuum, inquit, & sacerdotum est idem officium.*

Hæc fabula indicat, non omnia omnibus esse decora.

De Viro zelotypo, qui uxorem dederat custodiendam.

V*Ir zelotypus uxorem, quam parùm pudicè vivere compererat, cuidam amico, cui plurimùm fidebat, dederat custodiendam; ingentem pollicitus pecuniam, si eum ità diligenter observaret, ut nullo modo conjugalem violaret copulam. At ille, ubi aliquot dies expertus custodiam hanc nimis difficilem & ingenium suum versutiâ mulieris vinci comperisset, ad maritum accedens, dixit, Se ampliùs nolle hanc tam duram gerere provinciam; quandoquidem nè Argus quidem, qui totus oculatus fuit, mulierem invitam posset custodire: addidit preterea, Si necesse sit, malle se anno integro saccum plenum pulicibus quotidie in pratum deferre, solutóq; sacco eos inter herbas pascere, vesperéque facto, omnes domum reducere;*

reducere, quàm uno die impudicam mulierem servare.

Hæc fabula indicat, nullos custodes ità esse diligentes, qui impudicas mulieres valeant custodire.

De Viro clysteres recusante.

V*Ir quidam natione Germanus, dives admodum, ægrotabat: ad quem curandum plures accesserunt medici: (ad mel enim catervatim convolant muscæ) quorum unus inter cætera dicebat, Opus esse clysteribus, si vellet convalescere. Quod cùm vir hujusmodi insuetus medicinæ audiret, furore percitus, medicos domo ejici jubet, dicens, Eos esse insanos, qui, cùm caput ipsi doleret, podicem vellent mederi.*

Hæc fabula innuit, omnia etiam salutaria, insuetis & inexpertis, & aspera & obfutura videri.

De Asino ægrotante, & Lupis visitantibus.

A*Sinus ægrotabat, famáq; exierat, eum citò moriturum. Ad eum igitur visendum cùm lupi canésque venissent, peteréntq; à filio, quomodo pater ejus se haberet; ille per ostii rimulam respondit, Meliùs quàm velletis.*

Hæc indicat fabula, quòd multi fingunt molestè ferre mortem aliorum, quos tamen cupiunt celeriter interire.

Quòd Nuci, Asino, & Mulieri prosunt verbera.

M*Ulier quædam interrogabat nucem secus viam natam, quæ à prætereunte populo saxis impetebatur, quare esset ità amens, ut quò pluribus majoribúsque verberibus cæderetur, eò plures præstantioré́sque fructus procrearet. Cui juglans, Esne, inquit, proverbii immemor ità dicentis?*

Nux, asinus, mulier, simili sunt lege ligati:
Hæc tria nil rectè faciunt, si verbera cessent.

Hæc fabula innuit, sæpe homines propriis jaculis se solere confodere.

De Asino laborum finem non inveniente.

A*Sinus hyberno tempore plurimùm angebatur, quòd nimio afficeretur frigore, & durum palearum haberet*

beret victum: quare vernam temperiem & teneras herbas optabat. Sed cùm ver advenisset, cogeretúrque à domino, qui figulus erat, argillam in aream, & lignum ad fornacem, indéque lateres, imbrices, tegulas ad diversa loca deferre; pertæsus veris, in quo tot labores tolerabat, æstatem omnibus votis expectabat, ut dominus, messe impeditus, eum quiescere pateretur. Sed tunc quoque cùm messes in aream, & indè domum triticum ferre compelleretur, nec quieti sibi locus esset, autumnum saltem laborum finem fore sperabat. Sed ubi nè tunc quoque malorum terminum adesse cernebat, cùm quotidie vinum, poma, ligna portanda essent; rursus hyemis nivem & glaciem efflagitabat, ut tunc saltem aliqua sibi requies à tantis laboribus concederetur.

Hæc fabula indicat, nulla esse præsentis vitæ tempora, quæ non perpetuis sunt subjecta laboribus.

De Mure, qui cum Fele amicitiam contrahere volebat.

M*Ures complures in cavo parietis commorantes, contemplabantur felem quæ in tabulato capite demissò & tristi vultu recumbebat. Tunc unus ex eis, Hoc animal inquit, benignum admodum & mite videtur: vultu enim ipso sanctimoniam quandam præfert: volo ipsum alloqui, & cum eo indissolubilem nectere amicitiam. Quæ cùm dixisset, & propius accessisset, à fele captus & dilaceratus est. Tunc cæteri hoc videntes, secum aiebant, Non est, profectò, non est vultui temere credendum.*

Hæc fabula innuit, non ex vultu, sed ex operibus homines judicandos; cùm sub ovina pelle sæpe atroces lupi delitescant.

De Asino, qui Hero ingrato serviebat.

A*Sinus, qui viro cuidam ingrato multos annos inoffenso pede servierat, semel, ut fit, dum sarcinâ pressus*

sus esset gravi, & salebrosâ incederet viâ, sub onere recidebat. Tum dominus implacabilis multis verberibus surgere compellebat, pigrum animal & ignavum nuncupans, At ille miser inter verbera hæc secum dicebat, Infelix ego, quàm ingratum sortitus sum herum! Nam quamvìs ei multo tempore sine offensa servierim, tamen non hoc unum delictum tot meis pristinis beneficiis compensat.

Hæc fabula in eos conficta est, qui beneficiorum sibi collatorum immemores, etiam minimam benefactoris sui in se offensam atroci pœnâ prosequuntur.

De Lupo suadenti histrici ut tela deponeret.

L*Upus esuriens in histricem intenderat animum: quam tamen, quia sagittis undique munita erat, invadere non audebat. Excogitatâ autem eam perdendi astutiâ, illi suadere cœpit, nè pacis tempore tantum telorum onus tergo reportaret; quandoquidem non aliquid sagittarii, nisi cùm prælii tempus instaret, portarent. Cui histrix, Adversus lupum, inquit, semper præliandi tempus esse credendum est.*

Hæc fabula innuit, virum sapientem oportere adversus inimicorum & hostium fraudes semper esse munitum.

De Mure liberante Milvum.

M*Us conspicatus milvū laqueo aucupis implicitum, misertus est avis, quamvìs sibi inimicæ, abrosisq; dente vinculis, evolandi viam fecit. Milvus tanti immemor beneficii, ubi se solutum vidit, murem nil tale suspicantem corripiens, unguibus & rostro laceravit.*

Hæc fabula indicat, malignos hujusmodi gratias suis benefactoribus solere impendere.

De Cochlea petente à Jove, ut suam domum secum ferre posset.

C*Um Jupiter ab exordio mundi singulis animalibus munera, quæ petiissent, elargiretur; cochlea ab eo*

petiit ut domum suam posset circumferre. Interrogata à Jove, quare tale ab eo munus exposceret, quod illi grave & molestum futurum erat: Malo, inquit, tam grave onus perpetuò ferre, quàm, cùm mihi libuerit, malum vicinum non posse vitare.

Fabula indicat, malorum vicinitatem omni incommodo fugiendam.

De Herinaceo, viperam hospitem ejiciente.

HErinaceus hyemem adventare præsentiens, blandè viperam rogavit, ut in propria illius caverna adversùs vim frigoris locum sibi concederet. Quod cùm illa fecisset, herinaceus huc atque illuc se provolvens, spinarum acumine viperam pungebat, & vehementi dolore torquebat. Illa malè secum actum videns, quando herinaceum suscepit hospitio, blandis eum verbis, ut exiret, orabat; quandoquidem locus duobus esset angustus. Cui herinaceus, Exeat, inquit, qui hîc manere non potest. Quare vipera, sentiens sibi locum ibi non esse, illinc cessit hospitio.

Fabula indicat, eos in consortia non admittendos, qui nos possunt ejicere.

De Lepore sese Vulpi præferente ob pedum velocitatem.

LEpus sese dignum reputabat, qui vulpi præferretur, quoniam longè illam pedum pernicitate superabat. Tum vulpes, At ego, inquit, ingenium sum sortita præstantius, quò sæpius quàm tu pernicitate tuâ canes eludo.

Hæc fabula indicat, corporis velocitatem & vires ab ingenio longè superari.

De sene, ob impotentiam, libidinem carnis relinquente.

VIr quidam sanctitate præditus singulari, senē quendam admonebat ut tandem vitia libidinis dimittat, cui vehementer insudabat. Cui senex, Obtemperabo, inquit, pater sancte, sanctissimis optimisque admonitionibus

tuis.

tuis. *Nam usum Veneris admodum mihi obesse sentio, & virga mihi amplius non arrigitur.*

Hæc fabula indicat, malos non amore virtutis & Dei, sed timore pœnæ & impotentiâ à consuetis vitiis desistere.

De Agricola quodam & Poeta.

AGricola quidam ad Poetam accedens, cujus agros colebat, cùm eum inter libros solum offendisset, interrogavit eum, quo pacto ita solus vivere posset. Cui ille, Solus, inquit, tantùm esse cœpi, postquam te huc contulisti.

Hæc fabula indicat, eruditos viros, qui doctissimorum virorum turbâ continuò stipantur, tunc solos esse, cùm inter illiteratos homines fuerint.

De Lupo ovis pelle induto, qui gregem devorabat.

LUpus ovis pelle indutus, ovium se immiscuit gregi, quotidièque aliquam ex eis occidebat: quod cùm pastor animadvertisset, illum in altissima arbore suspendit. Interrogantibus autem cæteris pastoribus, cur ovem suspendisset, aiebat, Pellis quidem, ut videtis, est ovis, opera autem erant lupi.

Hæc fabula indicat, homines non ex habitu, sed ex operibus judicandos, quoniam multi sub vestimentis ovium lupina faciant opera.

De Patre filium ad virtutes frustrà hortante.

PAter quidam filium, ut vitiis deditum, multis hortabatur verbis, ut, derelictâ vitiorum viâ, virtutibus invigilaret, quæ ei laudem & decus erant paritura. Cui filius, Frustrà, inquit, pater, ad hæc facienda hortaris: multos enim prædicatores, ut aiunt, audivi, qui longè te meliùs ad virtutum hortabantur viam, nunquam tamen eorum admonitionibus obsecutus sum.

Hæc fabula indicat, viros malignæ naturæ nullius hortatu à vitiis velle discedere.

De Cane oves domini sui occidente, à quo suspensus est.

PAstor quidam cani oves suas dederat custodiendas, optimis illum pascens cibis. At ille sæpe aliquam ovem occidebat. Quod cùm pastor animadvertisset, canem capiens, eum volebat occidere. Cui canis, Quare me, inquit, perdere cupis? Sum unus ex domesticis tuis: interfice potiùs lupum, qui continuò tuo insidiatur ovili. Imò, inquit pastor, te quàm lupum morte dignum magìs puto. Ille enim palàm se meum hostem profitetur; tu verò, sub amicitiæ specie, quotidie meum imminuis gregem.

Hæc innuit fabula, longè magìs puniendos, qui sub amicitiæ specie nos lædunt, quàm qui apertè se nostros inimicos profitentur.

De Ariete cum Tauro pugnante.

ARies quidam inter lanigeros greges erat, tantâ cornuum & capitis firmitate, ut cæteros arietes statim faciléque superaret: quare cùm nullum ampliùs arietem inveniret, qui occursanti sibi auderet obsistere, crebris elatus victoriis, taurum ausus est ad certamen provocare. Sed primo congressu, cùm in taurinam frontem arietâsset, tam atroci ictu repercussus est, ut ferè moriens hæc diceret, Stultus ego quid egi? Cur tam potentem adversarium ausus sum lacessere, cui me imparem creavit natura?

Fabula indicat, cum potentioribus non esse certandum.

De Vidua & Asino viridi.

VIdua quædam cœlibatū exosa, nubere cupiebat, sed non audebat, verita vulgi irrisiones, qui maledictis eas solet incessere, quæ ad secundas transeunt nuptias: sed commater ejus, quàm contemnendæ essent populi voces, hâc arte monstravit. Jussit enim asinum album, quem vidua habebat, viridi colore depingi, & per omnes urbis vicos circumduci. Quod dum fieret, tanta admiratio ab ini-

tio omnes invaserat, ut non solùm pueri, verùm etiam senes hâc re insolitâ moti, asinum animi gratiâ comitarentur. Deinde cùm hujusmodi animal quotidie per urbem duceretur, desierunt admirari. Itidem, inquit ad viduam commater, eveniet tibi: si enim virum acceperis, per aliquot dies eris fabula vulgi, deinde hic sermo conticescet.

Hæc fabula indicat, nullam rem esse tantâ dignam admiratione, quæ diuturnitate temporis non desinet esse miraculum.

De Aquila filios Cuniculi rapiente.

A*Quila in altissima arbore nidulata, catulos cuniculi, qui non longè illinc pascebantur, in escam pullorum suorum rapuerat! quam cuniculus blandis orabat verbis, ut suos sibi filios restituere dignaretur. At illa eum ut pusillum & terrestre animal, & ad sibi nocendum impotens arbitrata, eos in conspectu matris unguibus dilacerare, & pullis suis epulandos apponere non dubitavit. Tunc cuniculus, filiorum morte commotus, hanc injuriam minimè impunitam abire permisit: arborem enim, quæ nidum sustinebat, radicitus effôdit; quæ, levi impulsu ventorum procidens, pullos aquilæ adhuc implumes & involucres in humum dejecit: qui à feris depasti magnum doloris solatium cuniculo præbuerunt.*

Hæc indicat fabula, neminem potentiâ suâ fretum, imbecilliores debere despicere, cùm aliquando infirmiores potentiorum injurias ulciscantur.

De Lupo pisce fluvii, Maris regnum affectante.

L*Upus piscis erat in amne quodam, qui pulchritudine, magnitudine, ac robore cæteros ejusdem fluminis pisces excedebat. Unde cuncti eum admirabantur, & tanquam regem præcipuo prosequebantur honore. Quare in superbiam elatus, majorem principatum cœpit appetere.*

Relicto igitur amne, in quo multos annos regnaverat, ingressus est mare, ut ejus regnum sibi vendicaret. Sed offendens delphinum miræ magnitudinis, qui in illo regnabat, ita ab illo insectatus est, ut aufugiens vix amnis ostium ingrederetur: unde amplius non ausus sit exire.

Hæc fabula nos admonet, ut rebus nostris contenti, ea non appetamus quæ nostris viribus sunt longè majora.

De Ove Pastori convitiante.

Ovis convitiabatur pastori, quòd, non contentus lacte quod in usum suum filiorúmq; ab ea mulgebat, insuper illam vellere denudaret. Tunc pastor iratus, filium ejus trahebat ad mortem. Ecquid, inquit, ovis, pejus mihi facere potes? Ut te, inquit pastor, occidam, & lupis canibúsque projiciam devorandam. Siluit ovis, majora adhuc mala formidans.

Hæc fabula indicat, non debere homines in Deum excandescere, si divitias & filios ipsis permittat auferri; cùm etiam majora & viventibus & mortuis possit inferre supplicia.

De Auriga & Rota currûs stridente.

Auriga interrogabat currum, quare rota quæ erat deterior, strideret, cùm cæteræ idem non facerent. Cui currus, Ægroti, inquit, semper morosi & queruli esse consueverunt.

Hæc fabula indicat, mala solere homines ad querimoniam semper impellere.

De Viro amicos experiri volente.

Vir quidam dives admodũ & liberalis magnam habebat amicorum copiam, quos ad cœnam sapissime invitabat: ad quem libentissimè accedebant. Volens autem experiri an in laboribus & periculis sibi fideles essent, omnes pariter convocavit, dicens, Obortos sibi inimicos, ad quos perdendos ire statuerat: quare correptis armis secum irent, ut illatas sibi ulciscerentur injurias. Tum omnes præter duos sese excusare cœperunt. Cæteris igitur repudiatis,

diatis, illos tantùm duos in amicorum numero habuit; quos deinde singulari amore prosecutus est.

Hæc fabula indicat, adversam fortunam amicitiæ experimentum esse quàm optimum.

De Vulpe carnem Leporis Cani laudante.

Vulpes cùm fugaretur à cane, & jamjam esset capienda, nec ullam aliam evadendi viam invenire se posse cognosceret; Quid me, inquit, ô canis, perdere cupis, cujus caro tibi usui esse non potest? Cape potiùs leporem illum (non procul enim lepus aberat) cujus carnem suavissimam mortales esse commemorant. Canis igitur motus consilio vulpis, omissâ vulpe, leporem insecutus est; quem tamen, ob incredibilem ejus velocitatem, capere non potuit. Paucis pòst diebus lepus conveniens vulpem, vehementer eum accusabat (verba enim ejus audierat) quòd se cani demonstrâsset. Cui vulpes, Quid me accusas, lepus, cùm tantopere te laudavi? quid diceres si te vituperâssem?

Hæc fabula indicat, multos mortales, sub laudationis specie, aliis perniciem machinari.

De Lepore calliditatem, & Vulpe celeritatem à Jove petentibus.

Lepus & vulpes à Jove petebant: hæc, ut calliditati suæ pedum celeritatem; ille, ut velocitati suæ calliditatem adjungeret. Quibus Jupiter ita respondit, Ab origine mundi è sinu nostro liberalissimo singulis animantibus sua munera sumus elargiti: uni autem omnia dedisse, aliorum fuisset injuria.

Hæc indicat fabula, Deum singulis sua munera ità esse æquali lance largitum, ut quisque esse debeat suâ sorte contentus.

De Equo inculto, sed veloci, & cæteris eum irridentibus.

Equi complures ad Circenses ludos fuerant adducti, pulcherrimis phaleris ornati, præter unum quem cæteri

teri incultum, & ad hujusmodi certamen ineptum irridebant, nec unquam victorem futurum opinabantur. Sed ubi currendi tempus advênit, & dato tubæ signo cuncti carceribus exsiluere; tum demum innotuit quantò hic paulò antè irrisus cæteros velocitate superaret: omnibus enim aliis post se longo intervallo relictis, palmam assecutus est.

Fabula significat, non ex habitu, sed ex virtute homines judicandos.

De Rustico, per vocem hœdi ad Jurisconsultum admisso.

R*Usticus quidam gravi lite implicitus, ad quendam jurisconsultum accesserat, ut eo patrono sese explicaret. At ille, aliis negotiis impeditus, renunciari jubet, se non posse nunc illi vacare; quare abiret, aliàs rediturus. Rusticus, qui huic ut veteri fidóque amico plurimùm fidebat, sæpius rediens, nunquam admissus est. Tandem hœdum adhuc lactantem & pinguem secum deferens, ante ædes Jurisperiti stabat, & hœdum vellicans, illum balare coegit. Janitor, qui ex præcepto heri dona portantes statim admittere solebat, auditâ voce hœdi, januam illico aperiens, hominem introire jubet. Tunc rusticus ad hœdum conversus, Gratias, inquit, ago, hœdule mi, qui tam faciles mihi has effecisti fores.*

Fabula indicat, nullas res tam duras difficilésque esse, quas munera non aperiant.

De Adolescente ex coitu infirmo, & Lupo.

A*Dolescens quidam uxorem duxerat, & ipsam quoq; adolescentulam, formosam admodum, & libidinosam: cujus effrænæ libidini dum satisfacere cupit, ita lumbos exhausit, ut paucis post diebus macilentus fieret, & mortuo magis quàm vivo similis videretur: non ingredi, non stare, non aliquid opus facere poterat, sed, ut senex qui-*

quidam, apricatione gaudebat. Dum ergò in aprico stans loco, calore solis sese calefaceret, accidit, ut venatores, qui lupum fuerant insectati, illâc iter haberent; quos cùm adolescens interrogaret, cur lupum non ceperant, Ob incredibilem, inquiunt, illius velocitatem, illum assequi non potuimus. Tunc ait adolescens, Uxorem profectò hic lupus habere non debet: si enim uxori junctus esset, nunquam tanta pedum pernicitate polleret.

Hæc indicat fabula, neminem esse adeò robustum & fortem, quem nimius Veneris usus non infirmum & debilem reddat.

De Sene Juvenem poma sibi surripientem saxis dejiciente.

SEnex quidam juvenem sibi poma surripientem blandis orabat verbis, ut ex arbore descenderet, nec res suas vellet auferre. Sed cùm incassum verba funderet, juvene ejus ætatem ac verba contemnente, Non in verbis tantùm, inquit, verùm etiam in herbis audio esse virtutem. Herbas igitur vellere, & in illum jacere cœpit. Quod juvenis conspicatus, in vehementem risum effusus est, & senem delirare arbitrabatur, qui crederet eum ex arbore herbis posse depellere. Tunc senex omnia experiri cupiens, Quando, inquit, verborum & herbarum vires adversus raptorem mearum rerum nulla sunt, lapidibus agam, in quibus quoq; dicunt esse virtutem: lapidésque, quibus gremium impleverat, in juvenem jaciens, illum descendere & abire coegit.

Hæc fabula indicat, omnia priùs sapienti tentanda, quàm ad armorum confugiatur auxilium.

De Luscinia, cantum accipitri pro vita pollicente.

LUscinia ab accipitre famelico comprehensa, cùm modò se ab eo devorandam esse intelligeret, blandè eum rogabat ut se dimitteret; pollicita, pro tanto beneficio ingentem

gentem mercedem sese relaturam. Cùm autem accipiter eam interrogaret, quid gratiæ sibi referre posset; Aures, inquit, tuas mellifluis cantibus demulcebo. At ego, inquit accipiter, malo mihi ventrem demulceas: sine tuis enim cantibus vivere possum, sine cibo verò non possum.

Hæc fabula innuit, utilia jucundis anteponenda.

De Leone Porcum sibi socium eligente.

LEo cùm socios adsciscere sibi vellet, multáque animalia sese illi adjungere optarent, idque precibus & votis exposcerent, spretis cæteris, cum porco solùm societatem voluit inire. Rogatus autem causam, respondit, Quia hoc animal adeò fidum est, ut amicos & socios suos in nullo, quantumvìs magno discrimine, unquam relinquat.

Hæc fabula docet, eorum amicitiam appetendam, qui adversitatis tempore à præstando auxilio non referunt pedem.

De Culice cibum & hospitium ab Ape petente.

CUlex hyberno tempore, cùm fame & frigore se periturum conjiceret, ad apum accessit alvearia, ab eis cibum & hospitium petens: quæ si ab eis fuisset consecutus, promittebat, filios earum se artem musicam edocturum. Tunc quædam apis, At ego malo artem meam liberi mei discant, quæ eos à famis & frigoris periculo eximere poterit.

Fabula nos admonet, ut liberos nostros his artibus erudiamus, quæ eos ab inopia valent vindicare.

De Asino tubicine, & Lepore tabellario.

LEo rex quadrupedũ, adversùs volucres pugnaturus, suorum acies instruebat. Interrogatus autem ab urso, quid ei asini inertia aut leporis timiditas ad victoriã conferre

ferre possent, quos ibi inter cæteros milites adesse cernebat; respondit, Asinus tuba sua clangore milites ad pugnam concitabit: lepus verò, ob pedum celeritatem, tabellarii fungetur officio.

Fabula significat, neminem adeò contemptibilem, qui aliqua in re nobis prodesse non possit.

De Accipitribus inter se inimicis, quos columbæ composuêre.

Accipitres invicem inimici quotidie decertabant, suisque odiis occupati, alias aves minimè infestabant. Columbæ illorum vicem dolentes, eos missis legatis composuêre. Sed illi ubi inter se amici effecti sunt, cæteras aves imbecilliores, & maximè columbas, vexare & occidere non desinebant. Tum secum columbæ, Quàm utilior accipitrum discordia, quàm concordia, nobis erat!

Hæc admonet fabula, malorum inter se odia civium alenda potiùs quàm extinguenda; ut, dum inter se digladiantur, viros bonos quietè vivere permittant.

De Muliere ignem in mariti domum ferente.

Vir quidam prudens uxorem ducebat. Interrogatus autem ab amicis, quid sibi vellet facula illa quam nova nupta accensam paternâ domo efferret, rursúsque mariti domum ingressura accendit & introfert; Significat, inquit, me hodie ignem è soceri mei ædibus ablatum in domum meam inferre.

Fabula significat, sæpenumero mulierem ignem quendam esse, qui mariti bona comburit.

De Prætore repetundarum damnato.

Prætor, qui pecuniam cui præfuerat expilaverat: repetundarum damnatus fuerat. Cúmque ægrè ablata restitueret, dicebat quidam è provincialibus, Hic noster prætor mulieres imitatur, quæ fœtus concipientes, mirâ

voluptate afficiuntur: cùm autem eos amittunt, incredibili dolore torquentur.

Fabula innuit, aliena non esse surripienda, nè, illa deponere coacti, mœrore conficiamur.

De Sene mortem differre volente.

SEnex quidam mortem, quæ eum è vita raptura advenerat, rogabat ut paululùm differret, dum testamentum conderet, & cætera ad tantum iter necessaria præpararet. Cui mors, Cur non, inquit, hactenus præparâsti toties à me monitus? Et cùm ille, Eam nunquam à se visam antea, diceret; Cùm, inquit, non æquales tuos modò quorum nulli ferè jam restant, verùm etiam juvenes, pueros, infantes, quotidie rapiebam, nonne te admonebam mortalitatis tuæ? Cùm oculos hebescere, auditum minui, cæterósque sensus indies deficere, corpus ingravescere sentiebas, nonne tibi me propinquam esse dicebam? & te admonitum negas? quare ulterius differendum non est.

Hæc fabula indicat, ità vivendum, quasi mortem semper adesse cernamus.

De Viro avaro sacculum nummorum alloquente.

VIr quidam avarus, qui ingentem aureorum acervum malè partum relicturus moriebatur, interrogat sacculum nummorum, quem morienti sibi jusserat afferri, Quibus voluptatem esset allaturus. Cui sacculus, Hæredibus, inquit, tuis, qui nummos à te tanto sudore quæsitos, in scortis & conviviis profundent; & dæmonibus, qui animam tuam æternis suppliciis mancipabunt.

Hæc fabula indicat, stultissimum esse in eis laborare, quæ aliis gaudium, nobis autem sint allatura tormenta.

FINIS.

LAURENTII VALLENSIS, In Fabulas Æsopi, è Græco in Latinum sermonem versas, ad clarissimum virum Arnoldum Foveldam, Præfatio.

PRomiseram nuper, me tibi coturnices, quas ipse venatus essem, missurum. Eas capere, ut homo venandi insuetus, cùm non possem, ad venationem meam, id est, ad literas me converti: & fortè ad manus venit libellus Græcus ex præda navali, 33 Æsopi fabulas continens. Has omnes bidui labore venatus sum. Mitto igitur ad te sive fabulas, sive mavis coturnices, quibus te oblectare possis & ludere. Etenim si Octavianum, Marcúmque Antonium, orbis terrarum principes, ludo coturnicum delectatos accepimus: profectò tu, vir literarum amantissimus, & literato hoc genere ludendi delectaberis. Et si quis Octaviano aut Antonio pugnacem aliquam harum avium dono dedisset, jucundam illis rem gratámque fecisset: ego quoque tibi jucundus gratúsque ero, qui plures quàm triginta ejus generis aves dono mitto pugnaces, victrices, &, si fortè hoc te magis juvat, etiam pingues. Oblectant enim hæ fabulæ & alunt; nec minùs fructûs habent, quàm floris. Sed nè donum suum laudare insolentis sit, finem faciam. Tu, si coturnices veras, quàm has fabulas, malis, rescribe: mittam namque non modò coturnices, sed & perdices. Ex urbe Cajeta, *Calend. Maii, Anno* 1538.

De Vulpe & Capro.

VUlpes & caper sitibundi in quendam puteum descenderunt: in quo cùm perbibissent, circumspicienti reditum capro vulpes ait, Bono animo esto, caper: excogitavi namque quo pacto uterque reduces simus. Siquidem tu eriges te rectum, prioribus pedibus ad parietem admotis, cornuáque adducto ad pectus mento reclinabis, & ego per terga cornuáq; tua transiliens, & extra puteum evadens, te isthinc postea educam. Cujus consilio fidem habenti capro, atq; ut ille jubebat obtemperanti, ipsa è puteo prosiliit,

siliit, ac deinde præ gaudio in margine putei gestiebat, exsultabátq; nihil de hirco curæ habens. Caterùm cùm ab hirco ut fœdifraga incusaretur, respondit, Enimvero, hirce, si tantum tibi esset sensûs in mente, quantum est setarum in mento, non priùs in puteum descendisses, quàm de reditu exploratum habuisses.

Hæc fabula innuit, virum prudentem debere finem explorare, antequam ad rem peragendam veniat.

De Vulpe & Leone.

VUlpes nullum antea leonem conspicata, cùm illi aliquando ex improviso obviâsset, ita conspectum ejus expavit, ut parùm abfuerit quin extingueretur. Quod cùm iterum postea accidisset, ad conspectum quidem leonis exterrita est, sed non ita ut priùs. Tertiò autem cùm leonem eundem in civitate esset intuita, non modò non exterrita, sed etiam confidenter adiens, cum illo collocuta est & confabulata.

Hæc fabula innuit, quòd consuetudo & conversatio facit, ut quæ maximè horribilia & formidanda sunt, neq; horrida, neque formidolosa videantur.

De Gallis & Perdice.

GAllos quidam domi suæ cùm haberet, mercatus est perdicem, eámque alendam, & in societatem gallorum dedit unà cum illis saginandam; eámque galli pro se quisque mordebant abigebántque. Perdix autem apud se affictabatur, existimans, ideò talia inferri sibi à gallis, quòd suum ab illorum genere alienum esset. Ubi verò non multò pòst adspexit illos inter se pugnantes, mutuóque percutientes, recreata à mœrore & tristitia, inquit, Equidem post hæc non afflictabor ampliùs, videns eos etiam inter se dimicantes.

Hæc fabula innuit, virum prudentem debere æquo animo ferre contumelias ab alienigenis illatas, quos videt ne à domesticorum quidem injuria abstinere.

De Vulpe & capite quodam reperto.

Vulpes aliquando in domum citharœdi ingressa, dum omnia instrumenta musica, omnem supellectilem scrutaretur, reperit è marmore caput lupinum scienter fabréque factum: quod cùm in manum sumpsisset, inquit, O caput, cum magno sensu factum, nullum sensum obtinens!

Hæc fabula ad eos spectat, qui corporis dignitatem habent, animi industriam non habent.

De Carbonario & Fullone.

Carbonarius conducta in domo habitans, fullonem invitavit, qui eò loci proximè venisset, ut iisdem in ædibus unà habitaret. Cui fullo, O homo, non est istud factum conducibile: vereor enim nè quicquid ipse candefacerem, id omne tu carbonariâ aspergine fuscares.

Hæc fabula innuit, nullum cum flagitiosis habendum esse commercium.

De Viro jactabundo.

Vir quidam aliquandiu peregrinatus, cùm iterum domum reversus fuisset, cùm multa alia in diversis regionibus à se viriliter gesta jactabundus prædicabat, tum verò id maximè, quod Rhodi omnes in certamine saliendi superâsset; ejusdem rei Rhodios, qui adfuerant, testes esse. Ad quem unus assistentium respondens, inquit, O homo, si verum istud est quod loqueris, quid tibi opus est testibus? Ecce Rhodium! ecce hîc certamen saliendi!

Hæc indicat fabula, quòd ubi vera testimonia adsunt, nihil opus est verbis.

De Viro Apollinem tentante.

Vir quidam facinorosus Delphos se contulit, Apollinem tentaturus: habénsque passerculum sub pallio, quem pugno tenebat, & accedens ad tripodas, interrogabat eum, dicens, Quod habeo in dextra, vivúmne, an mortuum

mortuum est? prolaturus passerculum vivum, si ille mortuum respondisset; rursus prolaturus mortuum, si vivum respondisset: occidisset enim statim sub pallio clàm, priusquam proferret. At Deus subdolam calliditatem hominis intelligens, dixit, O consultor, utrùm mavis facere (penes te namque arbitrium est) facito; & sive vivum, sive mortuum, quod in manibus habes, proferto.

Hæc fabula innuit, mentem divinam nihil neque latêre, neque fallere.

De Piscatore & Smaride.

PIscator quidam demissis in mare retibus, extulit smaridem pusilli corporis, quæ sic piscatorem obsecrabat; Noli me in præsentia capere tam pusillam & minutam: sine abire, & crescere, ut postea sic adultâ commodo cum majore potiaris. Cui piscator inquit, Ego verò amens sim, si lucrum, quod inter manus habeo, licèt exiguum, prætermittam, spe futuri boni, quantumlibet magni.

Hæc fabula innuit, stolidum esse, qui propter spem majoris commodi, rem & præsentem & certam, licet parvam, non amplectitur.

De Equo & Asino.

VIr quidam habebat equum & asinum. In itinere autem faciendo, inquit asinus equo, Si me salvum vis, leva me parte oneris mei Equo illius verbis non obsequente, asinus sub onere cadens moritur. Tunc dominus jumentorum omnes quas portabat asinus sarcinas, simúlq; corium quod à mortuo exuerat, equo imponit. Quo onere depressus equus, & gemens, cum clamore inquit, Væ mihi jumentorum infelicissimo! quid mihi misero mali evenit? Nam recusans partem, nunc totum onus porto, & illius insuper corium.

Hæc fabula innuit, majores debere in laboribus participes esse minoribus, ut utrique sint incolumes.

De Viro & Satyro.

VIr quidam cum Satyro amicitiam inierat: qui cùm edendi gratiâ ſederent, excortâ cœli tempeſtate, ac frigore, vir manus ad os admovens anhelitu refocillabat. Quod intuens Satyrus, interrogabat, quamobrem id faceret. Ille inquit, Calore oris algentes manus refocillo. Pauloque pòſt calidiori edulio allato, cùm vir iterum ad os manum cum edulio admovens, calorem cibi adſpiratione refrigeraret, interrogat Satyrus, quamobrem id faceret. Reſpondente autem viro, Ut edulium refrigerem: Atqui ego, inquit Satyrus, tecum poſthac amicitiam non exercebo, qui ex uno ore & calidum promis & frigidum. Vale.

Hæc innuit fabula, devitandam ejus amicitiam eſſe, cujus anceps vita eſt, & non ſimplex ſermo.

De Vulpe & Pardo.

VUlpes & pardus de pulcritudine altercabantur: & pardo ſuam pellem verſicolorem extollente, vulpes, cùm ſuam præponere non poſſet, inquit, At quantò ego ſpecioſior, quæ non corpus, ſed animum verſicolorem ſortita ſum!

Hæc fabula innuit, pulchritudinem animi antecellere pulchritudinem corporis.

De fele in fœminam mutata.

FElis quædam delicium formoſi erat cujuſdam adoleſcentis. Hanc ille, ut in fœminam mutaret, Venerem deprecatus eſt. Dea miſerta cupiditatis adoleſcentuli, convertit beſtiam in ſpecioſam puellam. Cujus formâ inardeſcens adoleſcentulus, adducit illam ſecum domum: quibus conſidentibus in cubiculo, Venus, volens periculum facere, nunquid illa cum corpore mutaſſet mores, murem immiſit in medium. At illa, & ... um qui aderant,

aderant, & cubiculi nuptialis immemor, è cubiculo surgens, murem insequebatur, illum comedere cupiens. Tunc dea indignata, eam iterum in suam restituit naturam.

Hæc indicat fabula, scelestos homines, etsi conditionem statúmque mutent, tamen mores nequaquam mutare.

De Agricola & Canibus.

Agricola quidam hyberno sydere in agro deprehensus, deficientibus cibariis, primùm interfectis singulis ovibus, illarum carnibus vescebatur, mox & caprarum: postremò operariis bobus interemptis alebatur. Quod canes cùm animadvertissent, inter se collocuti sunt, dicentes, At nos hinc faciamus fugam. Si enim operariis bobus dominus noster non pepercit, nec nobis quidem parcet.

Hæc indicat fabula, fugiendos eos esse cavendósque, qui à familiaribus quoque manus non abstinent.

De Agricola filios suos docente.

Agricola filios suos videns quotidie litigantes, neque in gratiam inter se reduci potuisse, jussit complures virgulas sibi adferri. Aderant autem filii illîc sedentes. Quæ cùm allatæ essent, colligavit omnes in unum fasciculum, jussitq; singulos filiorum fasciculum capere atque confringere. Illis verò confringere non valentibus, solvens postea fasciculum, tradit singulas singulis eis frangendas; atque illis statim faciléque frangentibus intulit, Ita & vos, filii mei, si unanimes invicem perstiteritis, inexpugnabiles vos hostibus, & invictos præbebitis: Sin minùs, ipsa vestra æmulatio atque seditio opportunam vos prædam inimicis faciet.

Hæc innuit fabula, æquè res humanas facere vel concordiâ incrementum, vel discordiâ jacturam.

De Muliere & Gallina.

MUlier quædam vidua habebat gallinam quotidie singula ova parientem. Sperans autem mulier pro singulis bina ova parituram, si plùs tribuisset escarum, opiparè educabat. Gallina verò pinguior effecta, nè unum quidem ovum parturire poterat.

Hæc fabula indicat, quòd homines, propter luxum & copiam rerum ingravescentes, ab instituto retardantur.

De Homine quem Canis momorderat.

ADmorsus à cane quidam circuibat singulos, corrogans curationem; nactúsq; est quendam, qui cognitâ mali qualitate, inquit, Si tu quidem, ô homo, convalescere vis: sume crustulum panis madefactum in sanguine vulneris, & porrige cani, qui te momordit, comedendum. Cui ille deinceps inquit, Ego mehercule, si isthuc fecero, dignus sim qui ab omnibus hujus urbis canibus præmordear.

Hæc fabula indicat, improbos homines, cùm maxima beneficia acceperint, tùm maximè ad malefacta animari.

De duobus amicis & Urso.

DUobus amicis unà iter facientibus fit ursus obviàm: quorum unus perterritus, in arborem scandens latuit: alter verò, cùm se imparem urso fore, & si pugnare vellet, superatum iri intelligeret, procidens simulabat se mortuum. Ursus autem adveniens, aures & occipitium olfaciebat; illo, qui stratus jacebat usquequaque continente respirationem: ita mortuum esse credens ursus, abiit: aiunt enim ursum non sævire in cadavera. Mox alter, qui inter frondes arboris latuerat, descendens, interrogat amicum, quidnam ad aurem ursus secum esset locutus. Cui amicus inquit, Admonuit me, nè posthac cum hujusmodi amicis iter faciam.

Hæc fabula innuit, devitandos eos amicos, qui periculoso in tempore ab auxilio præstando revocant pedem.

De Adolescentibus & Coquo.

DUo adolescentes opsonium à coquo mercati communiter erant. Cæterùm cùm coquus quibusdam negotiis domesticis animum intenderet vacarétque, alter adolescentum partem opsonii in alterius manus immisit. Convertente se coquo, & partem carnis, quæ aberat, requirente; qui carnem sustulerat, jurabat se non habere: qui verò habebat, jurabat se non abstulisse. Quibus coquus, intellectâ adolescentum astutiâ, inquit, Etsi me latet fur, tamen eum, per quem jurâstis, Deum non latebit.

Hæc fabula innuit, quòd si quid homines celamus, Deum neqnaquam celare poterimus, qui solus omnia prospicit, & omnia videt.

De Arundine & Olea.

DIsceptabant arundo & olea de constantia, de fortitudine, & de firmitate. Olea quidem probra arundini ingerebat, ut fragili, & ad omnem ventum vacillanti. Arundo autem obticebat, non longum tempus exspectans. Nam cùm ventus vehemens ingruisset, arundo agitabatur reflectebatúrque: olea verò violentiâ ventorum, cùm reluctari vellet, confracta est.

Hæc fabula innuit, eos qui fortioribus ad tempus cedunt, potiores esse iis qui non cedunt.

De Tubicine.

ERat tubicen quidam qui in militia signum caneret. Is interceptus ab hostibus, ad eos qui circumsistebant, proclamabat, Nolite me, ô viri, innocuum insontémque occidere. Nullum enim unquam ego occidi: quippe nihil aliud quàm hanc tubam habeo. Ad quem illi vicissim cum clamore responderunt, Tu verò hoc ipso magis trucidaberis, quòd, cùm ipse dimicare nequeas, cæteros potes ad certamen impellere.

Hæc fabula innuit, quòd præter cæteros peccant, qui malis & improbis principibus persuadent ad iniquè agendum.

De Aucupe & Vipera.

AUceps quidam sumptis aucupatoriis retibus ad venandum processit, visóque palumbo in cacumine arboris sedente, compositas artificiosè arundines cum retibus ad avem clanculum admovebat, sperans se illam venari posse. Quod cùm egit, in altum intuens, jacentem viperam pedibus pressit; quæ exasperata dolore, hominem momordit. At ille jam deficiens, Me miserum, inquit, qui dum alterum venari volo, ipse ab altero captus pereo!

Hæc fabula innuit, fraudulentos homines insidias suas occultare; sæpe tamen ab aliis sustinere.

De Castore virilia sibi amputante.

CAstor præter, cæteros quadrupedes in aqua durare dicitur, ejúsque genitalia ad artem medicam sanè utilia sunt. Ubi videt indagantibus hominibus se captum iri, (non enim ignorat quamobrem indagetur) ipse sibi genitalia præscindit, atque insequentes prospiciens hoc modo incolumis evadit.

Hæc fabula indicat, hujus exemplo prudentes debere pro adipiscenda salute nullam rationem habere fortunarum.

De Thynno & Delphino.

THynnus, cùm delphinum insequentem præcipiti cursu fugeret, & jamjam capiendus esset, in anfractum quendam se intorsit. Delphinus quoque ad alterum similem ipso impetu allisus est: ad quem thynnus respiciens, eúmque exspirantem videns, inquit, Jam mihi mors non est molesta, videnti eum, qui mihi causa mortis est, mecum morientem.

Hæc fabula indicat, æquo animo ferre homines calamitates, cùm eos, propter quos in calamitate sunt, calamitosos adspiciant.

De Cane & Lanio.

CAnis quidam insiliens macellum, lanio in aliqua re occupato, arrepto pecoris corde, fugiebat. Ad quem lanius conversus, fugientem aspiciens, inquit, O canis, abi; ubicunque fueris, te observabo: non enim mihi cor sustulisti, sed cor dedisti.

Hæc fabula indicat, jacturam semper esse hominibus doctrinam.

De Vaticinatore quodam.

VAticinator quidam in foro sedens, sermocinabatur: Cui quidam denunciat, fores domûs ejus effractas esse, omniáque direpta quæ in domo fuissent. Ad quem nuncium vaticinator gemens properánsque cursu, se domum recipiebat. Quem currentem quidam intuens, O tu, inquit, qui aliena negotia te divinaturum promittis, certè tua ipse non divinâsti.

Hæc fabula ad eos spectat, qui res suas non rectè administrantes, alienis, quæ nihil ad eos pertinent, providere & consulere conantur.

De Ægroto & Medico.

ÆGrotus quidam à medico interrogatus, quonam modo se habuisset; præter modum respondit in sudorem se fuisse resolutum Cui medicus, Istud, inquit, bonum est. Altero autem die iterum interrogatus, quonam modo se haberet; respondit, Algoribus correptus, diu vexatus sum. Et id quoque, inquit medicus, bonum est. Tertiò cùm ab eodem medico interrogaretur, respondit, Profluvio corporis debilitatus sum. Istud etiam bonum est, inquit medicus. Postea autem à familiari quodam interrogatus, Quomodo habes, ô amice? respondit etiam, Bene habeo, sed morior.

Hæc fabula indicat, arguendos assentatores.

De Asino & Lupo.

ASinus calcato ligni aculeo claudicabat, conspectóq; lupo, ait, O lupe (en!) præ cruciatu morior, futurus

esca aut tua, aut vulturum, aut corvorum. Unum modò abs te munus flagito: Educ priùs de pede aculeum, moriar saltem sine cruciatu. Tum lupus summis dentibus aculeum mordicùs deprehendens, eduxit. Asinus verò, doloris oblitus, ferratos calces in faciem lupi impegit; fractâque illius fronte, naribus & dentibus, aufûgit; lupo seipsum accusante, ac meritò sibi id evenisse dicente; quòd, qui didicerat esse lanius jumentorum, nunc illorum volebat esse chirurgus.

Hæc indicat fabula, quòd qui sua artificia deserunt, transferentes se ad alia ipsis non apta, & in derisum veniunt, & in discrimen.

De Aucupe & Merula.

AUceps tetenderat volucribus retia: quod eminus intuens merula, percontabatur hominem quid negotii ageret. Ille respondit, se condere urbem: abiitque longiùs, & sese abdidit. Merula verò illius verbis fidem habens, & accedens ad escam juxta retia appositam, capta est: accurrente aucupe, inquit, O homo, si tu quidem talem urbem condis, haud multos invenies incolas.

Hæc innuit fabula, eo maximè modo rem privatam & publicam destrui, cùm præsides sævitiam exercent.

De Viatore & Pera inventa.

VIator longum ingressus iter, si quid invenisset, ejus dimidium Jovi se oblaturum vovit. Inventâ autem postea in itinere perâ palmularum amygdalarúmque plenâ, comedit omnes palmulas amygdalásque: sed harum ossa, illarum putamina & cortices ad aram quandam obtulit, inquiens, Habes Jupiter, quod tibi voveram: quod enim inveni, ejus & interiora & exteriora offero.

Hæc fabula innuit, avarum propter pecuniæ cupiditatem etiam diis moliri fallacias.

De Puero & Matre.

PUer quidam in ſchola condiſcipuli furatus tabellam alphabetariam, attulit matri ſuæ: à qua non caſtigatus, quotidie magìs furabatur. Procedente autem tempore, cœpit furari majora. Tandem à magiſtratu deprehenſus, ducebatur ad ſupplicium. Matre verò ſequente ac vociferante, rogavit ille ſatellites, ut pauliſper cum ea ad aurem loqui permitterent: quibus permittentibus, & matre feſtinabundâ aurem ad os filii admovente, ille auriculam matris dentibus amorſam evulſit. Cùm mater cæteríque eum increparent, non modò ut furem, ſed etiam ut in parentem ſuam impium; Hæc mihi, inquit, ut perderer cauſa extitit: Si enim me tabellam alphabetariam furatum caſtigâſſet, nequaquam ad ulteriora progreſſus nunc ad ſupplicium ducerer.

Hæc fabula indicat, quòd qui inter initia peccandi non coercentur, ad graviora flagitia evadunt.

De Paſtore artem nauticam exercente.

PAſtor in loco maritimo gregem paſcebat: qui cùm viderat mare tranquillum, inceſſit cupido navigationem faciendi ad mercatum. Itaque venundatis ovibus, emptíſque palmularum ſarcinis, navigabat. Obortâ autem vehementi tempeſtate, & navi mergi periclitante, omne pondus navis in mare dejecit, vìxque evaſit exoneratâ navi. Paucis pòſt diebus veniente quodam, & tranquillitatem maris admirante (erat enim ſanè tranquillum) reſpondens, inquit, Palmulas iterum vult, quantùm intelligo; ideóque immotum ſeſe oſtendit.

Hæc indicat fabula, eruditiores effici homines damno atque periculo.

De filio cujuſdam ſenis, & leone.

FIlium ſenior quidam habebat unicum generoſi animi, & canum venaticorum amatorem: hunc per quietem

viderat à leone trucidari. Territus igitur nè fortè somnium hoc aliquando sequeretur eventus, exstruxit domum quandam politissimam, & laquearibus à fenestris amœnissimam. Illuc inducens filium, assiduus illi custos adhærebat: Depinxerat enim in domo ad delectationem filii omne animalium genus; in quibus & leonem. Adolescens hæc inspiciens, eò amplius molestia co[illegible]. Quâdam autem vice propius stans leoni inquit, O truculentissima fera, propter inane somnium patris mei in hac domo asservor, velut in carcere: quid tibi faciam? Et hæc dicens, manum parieti incussit, oculum leonis eruere volens; & in clavo, qui illîc latebat, offendit. Qua ex percussione manus emarcuit, succrevítque sanies, ac febris subsecuta est, breviq; tempore adolescens est mortuus. Ità leo adolescentem occîdit, nihil adjuvante patris sophismate.

Fabula innuit, quæ ventura sunt, devitare posse neminem.

De Calvo crines externos gerente pro nativis

CAlvus quidam mentitos crines gerens, dum equo vehebatur, ecce! ei validior ventus illos de capite sustulit. Risus statim magnus à circumstantibus excitabatur, & ille mutuo risu illis inquit, Quid mirum, si crines qui non erant mei à me recesserunt? illi quoque recesserant qui mecum fuerant nati.

Hæc indicat fabula, nos non debere mœrere ob omissas opes. Quod enim nascentes à natura non accipimus, non potest nobiscum perpetuò manere.

ÆSOPI FABULATORIS clarissimi Apologi, è Græco Latini facti, per *Rimicium*.

ARGUMENTUM.

Sopus fabulator clarissimus, natione quidem Phrygius, fortunâ verò servus, fuit colore niger, ac facie supra modum deformis. Is quia beneficus semper in hospites fuit, dea hospitalitatis in somnis sibi adsistens, largita est loquelam (nam ab initio blatero fuit) sapientiámque, ac variarum fabularum inventionem: quæ porrò fabulæ non parùm conducunt mortalium vitæ. Nam animalia bruta fingit agere ea, quæ hominum sunt actiones; quas ità ante oculos ponit, ut audientium animos incitet ad virtutem: nec ulli sunt hominum mores, quos in brutis fingendo ipse non aperit. Has igitur fabulas si quis ritè gustaverit, quam viam sequi, quámque vitare debet, in privatis publicísque negotiis, facilè comperiat. Nam imprimis fabulam narrat, tum quid fabula significet compendiosiùs exponit; atque ordinem alphabeti in Græco secutus, qui in Latino sermone servari non potest, hinc sumit initium.

De Aquila & Vulpe.

AQuila & vulpes, conflatâ inter se amicitiâ, in proximo habitare constituunt, firmiorem amicitiam ex frequenti conversatione fore putantes. Igitur aquila nidum altâ super arbore instituit: vulpes verò arborem propè inter dumeta catulos collocat. Unâ igitur dierum, cùm vulpes latibulum egressa pastum catulis quæreret, aquila & ipsa cibi indiga, in latibulum devolans, vulpis catulos arripuit, ac pullis suis comedendos præbuit. Vulpes reveniens, cognitâ filiorum morte atroci, valde tristata est: & cùm aquilam ulcisci non posset, quia quadrupes exsistens,

stens, volucrem persequi nequibat (quod unum miseris ac impotentibus datur) aquilam exsecratur, ac mala sibi imprecatur; tantum in odium violata vertitur amicitia. Contigit igitur illis diebus ruri caprum immolari; cujus frustum unà cum carbonibus accensis aquila arripiens, sustulit ad nidum: sed vento vehementiùs spirante, nidus, qui ex fœno ac materia exili aridâque confectus erat, inceditur. Aquilæ pulli flammam sentientes, cùm volare adhuc nequirent, humi decidunt. Vulpes confestim illos arripiens, in aquilæ conspectu devorat.

Fabula significat, quòd qui amicitiam violant, quamvìs eorum quos læserint ultionem declinent, Dei supplicium non tamen effugient.

De Aquila & Corvo.

AQuila celsa ex rupe devolans agnum ex ovium grege arripuit: quam rem cùm corvus conspicatur, æmulatione motus, vehementi cum strepitu ac stridore devolat in arietem, atque ungues in arietis vellus ita implicat, ut indè se jam motu alarum explicare non possit. Hunc pastor, cùm ita implicitum videt, accurrens corvum comprehendit, atque alarum pennis incisis, pueris suis pro ludibrio dedit. Verùm enim cùm quispiam corvum rogabat, quænam volucris esset, corvus ait, Priùs quidem, quoad animum, aquila fui: nunc verò me corvum esse certè cognosco.

Fabula significat, quòd qui supra vires quippiam audet, hoc solùm efficit, quòd in adversa sæpius incidit, ac se vulgo ridiculum exhibet.

De Aquila & Scabrone.

AQuila leporem persequebatur. Lepus consilii inops, cùm tempus obtulit, scabronem videns, ab eo auxilium imploravit: cui scabro pollicitus est tutelam ac custodiam suam. Deinde, cùm aquilam propinquantem scabro conspicatur, eam precatur, nè suum eripiat sibi servum. Aquila scabronis parvitatem contemnens, coram

ram eo leporem exedit. Verum scabro suæ injuria memor, ubi aquila nidificaret, observat. Ecce! aquila ova parit. Scabro alis elatus ad aquilæ nidum volat, atque ova devolvens ad humum dejicit. Aquila, ob jacturam ovorum mœrore concitata, evolat ad Jovem (est enim ales Deo illi sacrata) ac locum ad pariendum sibi tutum dari precatur. Jupiter illi concedit, ut, cùm tempus adest, ejus in sinu pariat ova. Hoc scabro prævidens, globum è stercore confecit, atque sursum evolans, in Jovis sinum demisit. Jupiter, volens è sinu globum excutere, ova aquilæ simul excussit. Extunc aiunt aquilam nunquam parere, quo tempore scabrones exsistunt.

Fabula significat, quòd nullus porrò contemnendus; quoniam nemo est qui injuriam accipiat, quin cùm tempus datur se ulcisci quærat.

De Philomela & Accipitre.

P*Hilomela, cùm alta in quercu sederet, more suo sola canebat. Eam accipiter cibum quæritans cùm intueretur, repente advolat, illámq; rapit. At philomela, cùm se interituram videt, accipitrem precatur, ut se missam faciat; quoniam ad explendum ejus ventrem ipsa satis minimè sit; sed pro saturitate sua, ut ad majores aves se vertat, opus profectò fore. Eam accipiter torvè conspiciens, ait, Stultus equidem nimiùm essem si quem manibus teneo cibum, illum dimitterem amplioris spe pastûs.*

Fabula significat, quòd qui omittunt id quod manu tenent, rerum majorum spe, consilio inopes ac ratione nimiùm sunt.

De Vulpe & Trago.

V*Ulpes & tragus sitientes, in quendam puteum descenderunt: verùm enim post potũ, cùm egressum non inveniret hircus, vulpes ei comiter ait, Bono sis animo: nam quid saluti nostræ opus sit probè animadverti; etenim rectus stabis, ac pedibus anterioribus cornibúsque muro adhærebis: tuas ego scapulas cornuáq; conscendens, cùm*

egressa

egressa puteum fuero, te comprehendens hinc extraham. Huic caper promptè deservivit. Vulpes, suo exsultans egressu, circa os putei capro illudit. At dum caper illam incusat sibi pacta haud servâsse, ei facetè vulpecula inquit, Si eâ, caper, sapientiâ præditus esses, quo pilorum ornatu isthac tua barba referta est, non priùs in puteum descendisses, quàm egressum perspiculatè vidisses.

Fabula significat, quòd homines consilio præditi rerum finem priùs inspiciant, quàm dent operam rebus gerendis.

De Vulpe & Leone.

Vulpes, quæ nunquam viderat leonem, cùm illi fortè obviâsset, adeò pertimuit, ut mortem penè obiret. Rursum illum cùm adspexisset, pertimuit, sed minimè ut primùm. Eum tertiò cùm intueretur, propè accedens, fuit ausa coràm differere.

Fabula significat, quòd res terribiles usus & consuetudo familiares facit.

De Cato & Gallo.

Catus cùm gallum cepisset, atque causam quæreret, quâ eum comedere posset, illum criminari cœpit, quòd esset animal turbulentum, qui noctu clamando haud permitteret quiescere mortales. Gallus se excusabat, quòd id ageret ad eorum voluptatem, cùm ad opera facienda illos excitaret. Rursum catus ait, Impius es, ac supra modum scelestus, qui agis continuè contra naturam, cùm nec à matre, nec à sororibus te abstineas, sed per incontinentiam cum illis te commisceas. Gallus item defendebat, quòd dominæ suæ quæstûs gratiâ id quoq; ageret. Enimvero ex hujusmodi coitu gallinæ pariunt ova. Tunc inquit catus, Excusationibus licet abundas, ego tamen jejunare haud intendo.

Fabula significat, quod qui pravus exsistit naturâ, cùm semel delinquere animo proposuit, quamvis causæ desit prætextus, à pravitate tamen non desistit.

De Vulpe sine cauda.

VUlpes ut è laqueo evaserat abscissâ caudâ, cùm e pudore vitam sibi mortem putaret, excogitavit alias dolo inducere vulpes, ut sub communis commodi specie sibi singulæ caudam abscinderent, & sic suum dedecus levaret. Itaque ad unam vulpibus congregatis, suadet, ut caudam sibi abscindant; differens, caudam non modo dedecori vulpibus esse, sed oneri gravi atq; inepto. E vulpibus una ei facetè respondit, Heus soror, si res ista tibi soli conducit, hoc itidẽ aliis consulere haud æquum est.

Hæc fabula ad eos spectat, qui sub charitatis specie suum commodum consulendo prospiciunt.

De Piscatore & Smaride pisciculo.

PIscator qui mari rete tetendit, eo smaridem cepit pisciculum, quæ parvâ adhuc ætate, piscatorem orabat, ut, dum grandis esset, atq; majorem quæstum ex eo assequi posset, sibi vitam donaret. Huic piscator lepidè respondit, Ego quidem mente carerem, si quod minimum mihi est lucrum, id dimitterem amplioris spe quæstûs.

Fabula significat, quòd certa pro incertis, quamvis in eis magna insit spes, stultum esset dimittere.

De Vulpe & Rubo.

VUlpes, cùm sepem quandam adscenderet, ut periculum vitaret quod sibi imminere videbat, rubum manibus comprehendit, atque volam sentibus perfodit: & cùm graviter saucia foret, gemens inquit rubo, Ut me juvares cùm ad te confugerim, tu deterius me perdidisti. Cui rubus, Errâsti, vulpes, ait, quæ pari dolo me capere putâsti, quo cætera capere consuevisti.

Fabula significat, quòd stultum est implorare auxilium ab illis, quibus naturâ datum est obesse potiùs quàm prodesse.

De

De Vulpe & Crocodilo.

Vulpes & crocodilus de nobilitate contendebant. Cùm crocodilus multa pro se adduceret, & supra modum se jactaret de splendore progenitorum suorum; vulpes ei subridens ait, Heus amice, etsi hoc tu quidem non dixeris, ex tuo corio clarè apparet, quòd multis jam annis tuorum splendore fuisti denudatus.

Fabula significat, quòd homines mendaces res ipsa potissimùm refellit.

De Vulpe & Venatoribus.

Vulpes venatores effugiens, ac per viam currendo jam defessa, hominem casu reperit lignarium, quem rogat, ut se quoquo loco abscondat. Ille tectorium ostendit. Vulpes illud ingrediens, in angulo quodam se abscondit. Adsunt venatores: lignarium, si vulpem viderit, rogant. Lignarius verbis quidem se vidisse negat; manu verò ubi vulpes latebat locum ostendit. Verùm enim venatores re haud perceptâ statim abeunt. Vulpes ut illos abiisse prospicit, tectorio egrediens, tacitè recedit. Lignarius vulpem criminatur, quòd, cùm salvam fecerit, nihil sibi gratiarum agat. Tunc vulpes se convertens illi, tacitè ait, Heus amice, si manuum opera, ac mores verbo similes habuisses, meritas tibi persolverem gratias.

Fabula significat, quòd homo nequam, etsi bona pollicetur, mala tamen & improba præstat.

De Gallo & Perdice.

Gallos complures cùm quis domi haberet, quam emerat perdicem illis compascere permisit. Sed cùm galli illam infestarent, rostrisque percuterent, perdix eâ injuriâ vehementer perdoluit, putans, quia advena, nec ex eo genere esset, eas sibi inferri injurias. Gallos deinde

cùm

cùm invicem certantes conspiceret perdix, amotâ animi perturbatione, ait, De cætero quidem haud tristabor, posteaquam inter eos odiosa certamina cerno.

Fabula significat, quòd homines sapientiâ præditi moderato animo ferunt injurias ab illis vel maximè sibi illatas, qui nec sibi nec suis parcere sciunt.

De Vulpe & Larva.

V*Ulpes Citharœdi domum ingressa, dum, quæ domi parata sunt, sagaciter explorat, larvæ caput reperit arte industriosâ compositum: quod manibus capiens, ait, O quale sine cerebro caput!*

Fabula significat, quòd omnes corpore decori, eandem animo non habent pulchritudinem.

De Homine & ligneo Deo.

H*Omo quidam deum ligneum domi habens, eum orabat ut boni quidpiam sibi tribueret: sed quantò magis orabat, tantò res domi angustior erat. Demum ille concitus irâ, deum cruribus prehensis rapit, & caput parieti illidit. Excusso igitur capite, multum auri exsiliit: quod homo colligens, ait, Perversus nimiùm atque perfidus, qui dum in honore te habui, nihil equidem profuisti; percussus verò & verberatus, boni plurimùm contulisti.*

Fabula significat, quòd homo nequam si quando prodest, id efficit vi coactus.

De Cane ad cœnam vocato.

V*Ir quidam, cùm cœnam opiparam parâsset, amicum quendam domum vocavit: ejus quoque canis canem alterius ad cœnam invitavit. Is domum ingressus, cùm tantum dapum videret apparatum, lætus secum ipse ait, Hodie porrò ita me explebo, quòd die crastino comedere non indigebo: hisq; dictis motu caudæ applaudit. Coquus verò conspiciens, tacitus per caudam cepit, atque illum sæpius rotans, per fenestram projecit. Ille attonitus, humo*

assur-

assurgens, dum clamando aufugit, cæteri canes ei occurrunt, atque rogant quàm opiparè cœnaverit. At ille languens ait, Ita potu & dapibus me explevi, quòd cùm exiverim, viam non vidi.

Fabula significat, quòd quibus rebus quis doliturus est, rebus illis lætari non debet.

De Aquila & Homine.

AQuilam homo quidam cùm cepisset, pennis alarum ei evulsis, inter gallinas morari dimisit. Eam deinde quidam mercatus, pennis alas denuo munit: tum aquila volans, leporem capit, fértque illum benefactori suo. Quam rem conspiciens vulpes, homini ait, Nolì hanc aquilam, utì priùs, hospitio habere, nè ceu leporem te æquè venetur. Tum homo aquilæ item pennas evulsit.

Fabula significat, quòd benè facientes sunt quidem remunerandi: improbi verò omni studio vitandi.

De Viro Agricola.

HOmo quidam agricultor exsistens, cùm finem vitæ sibi adesse cognosceret, cuperétque filios in agrorum cultu fieri peritos, eos vocavit, atque inquit, Filii, ego è vita decedo, bona mea in vinea consita sunt omnia. Illi post patris obitum, putantes in vinea thesaurum rerum reperire, assumptis ligonibus, marris, ac bidentibus, vineam funditus effodiunt, nullúmque thesaurum inveniunt. Verùm enim vinea, cùm probè effossa foret, longè plures solito fructus produxit, atque illos divites fecit.

Fabula significat, quòd labor assiduus thesaurum parit.

De Carbonario & Lotore.

CArbonarius lotorem quendam rogavit, ut quam pretio conduxerat domum secum pariter cohabitaret. At lotor rem aliàs expertus, ait, Id conducibile haud mihi

esset: Nam quæ albificarem, ea omnia carbonum favillis ipse maculares.

Fabula indicat, quòd res naturâ dissimiles stare simul commodè non possunt.

De Vulpe esuriente.

V*Ulpes ingenti fame concita, cùm quodam in tectorio carnis frustum ac panem repositum perspiceret, tectorium ipsum intravit, atque tantum comedit, quod ad ingentem tumorem ventrem distendit: & cùm ex nimia ventris tumefactione indè egredi nequiret, tumens gemebat. Ejus gemitum vulpes alia transiens illàc cùm audiret, illuc accedit, rogátque quidnam gemeret: deindè causam gemitûs edocta, lepidè ait, Isthîc manendum est usque dum eò tenuis efficiaris, quanta eras cùm intrâsti: nam eo pacto facilè egredieris.*

Fabula indicat, quòd nihil est tam durum, quod tempus non dissolvat.

De Piscatore quodam.

P*Iscator quidam piscandi inexpertus, tibiis ac reti assumptis, juxta maris littus accedit, atque saxo quodam superexsistens, imprimis tubicinare cœpit, putans, cantu se pisces facilè esse capturum: verùm cantu cùm nullum consequeretur effectum, depositis tibiis, rete in mare demisit, ac pisces cepit perplures. Sed cùm ex reti pisces extraheret, atq; eos saltantes perspiceret, non insulsè ait, O improba animalia! dum ad tibiam cecini, saltare noluistis: nunc quia canere cesso, saltus datis assiduos.*

Fabula indicat, quòd omnia probè fiunt, quæ fiunt tempore suo.

De Piscatoribus quibusdam.

P*Iscatores piscatum profecti, diúque piscando defessi, fame præterea, & mœrore, quòd nihil cepissent, confecti, cùm abire decernunt, ecce! piscis quidam, alium fugiens se insequentem, in naviculam saltat. Illum piscatores*

res admodum læti comprehendunt, ac in urbem reversi grandi pretio vendunt.

Fabula indicat, quòd frequentiùs fortuna id exhibet, quod ars efficere non potest.

De Viro inope & infirmo.

Homo quidā pauper, cum ægrotaret, diis vovit, quòd, si ab eo morbo liberaretur, boves centum immolaret. Quod dii experiri volentes, sanitatem illi facilè reddunt. Liber igitur à morbo, cùm boves, quia pauper, non haberet, ossa boum centum collegit, eáque super altari deponens, lepidè inquit, Ecce! quod vovi votum vobis, nunc persolvo. At dii illum ulcisci volentes, in somniis ei assistunt atque inquiunt, Ad maris littus pergito: ibi enim in loco semoto auri talenta centum reperies. Ille expergefactus, somnii memor, dum pergit ad littus, incidit in latrones. Captus itaque eos rogabat, ut se missum facerent, quoniam mille auri talenta persolveret eis.

Fabula indicat, quòd homo mendax deos & homines pariter contemnit.

De Vulpe & Pardo.

Vulpes cum pardo de pulchritudine contendebat: cùm varias corporis notas pardus sibi duceret decori, vulpes ei comiter ait, Ego quidem longè formosior sum judicanda, quæ non corpus, sed animum variis notis habeo notatum.

Fabula indicat, quòd decor mentis est potior omni corporis ornatu.

De Piscatoribus quibusdam.

Piscatores quidam mari rete trahebant: quod cùm grave esse sentirent, lætitiâ gestiunt, putantes multos pisces habere irretitos. Sed ut rete in terram traxerunt, pisces quidem paucos, saxum verò ingens reti inesse cùm perspiciunt, longè tristantur. Quidam ex illis natu jam grandis, non inurbanè sociis inquit, Animis estote

quietis; quippe lætitiæ soror est mœstitia. Oportet enim casus prospicere futuros, illósque ut leviùs quis ferat, persuadere sibi esse eventuros.

Fabula significat, quòd qui reminiscitur sortis humanæ, in adversis minimè frangitur.

De Ranis Regem petentibus.

R*Anæ mœrentes quòd sine rege forent, Jovi supplicatum oratores mittunt, ut regem sibi daret. Jupiter earum simplicitatem cognoscens, lignum in stagni medium demisit. Quod cùm in stagnum cecidit, ejus sonus supra modum terruit ranas. Quæ cùm lignum esse noverunt, rursus Jovi supplicatum mittunt, ut regem vivum, haud mortuum, sibi dedat. Jupiter stultis earum precibus motus, hydrum illis dedit in regem. Is indies cùm ranas devoraret, tertiò Jovem ranæ precantur, ut regem sævum atque immanem ab eis amoveret. Tunc Jupiter inquit, Quem tot precibus regem exorâstis, eum vobis perpetuum habetote.*

Fabula significat, quòd sæpe ea precamur, quæ impetrâsse postea nos pœnitet.

De Cata in fœminam mutata.

C*Ata quædam speciosi cujusdam adolescentis amore capta, Venerem oravit, ut eam in hominem mutaret. Venus illius miserta, in formam hominis eam mutavit; quam cùm longè speciosa esset, amator domum subitò adduxit. Sed cùm in cubiculo simul sederent, Venus experiri cupiens, si mutatâ facie mutâsset & mores, in medium constituit murem: quem cùm illa prospexit, oblita formæ, & amoris sui, murem ut caperet persecuta est. Qua super re Venus indignata, denuo eam in priorem catæ formam mutavit.*

Fabula significat, quòd homo nequam, licèt personam mutet, mores tamen retinet eosdem.

De

De Sene mortem vocante.

SEnex quidam lignorum fascem super humeros ex nemore portans, cùm longâ viâ defessus esset, fasce humi deposito, mortem vocavit. Ecce! mors advenit, causámq; quamobrem se vocaverat, rogat. Tunc senex, Ut hunc lignorum fascem super humeros imponeres, ait.

Fabula significat, quòd quisquis vitæ cupidior est, licèt mille subjiciatur periculis, mortem tamen semper devitat.

De Muliere & Medico.

MUlier anus cùm ophthalmiam pateretur, medicum ad se curandum accersit, certum pretium ei dare promittens, si eo morbo curaretur; si verò non liberaretur, nihil ei debere pacta est. Medicus verò quoties illam ibat curatum, toties quippiam è domo clam exportabat. Mulier igitur ophthalmiâ curata, cùm nihil suarum rerum domi esse perspiceret, medico mercedem pactam petenti solvere denegat. Quamobrem vocata in judicium, pactum quidem non denegat; sed se curatam ophthalmiâ esse, id verò pernegat; aiens, cùm cæca eram, domum multa supellectile refertam videbam: nunc cùm video, ut medicus ait, nihil rerum domi esse perspicio.

Fabula declarat, quòd homines avaritiæ dediti, sibimet sæpius contradicunt.

De Agricola & Canibus.

AGricola quidam magnitudine hyemis in suburbanis se locavit. Sed cùm alimonia sibi deficeret, capris & ovibus primùm vesci cœpit. Cùm verò indies magis sæviret hyems, bobus quoque nec pepercit. Quod facinus cùm animadverterent canes, invicem verba faciunt; Quî hîc stamus? inquiunt: cur mortem nobis incumbentem non fugimus? Putamúsne eum nobis parcere vitam, qui alimoniâ gratiâ boves jugulavit?

Fabula significat, quòd eos fugere debemus, qui in charissimos crudeliter se gerunt.

De Agricola & Filiis.

Agricola quidam complures habuit filios continuâ seditione discordes, ac ejus admonitiones perpetuò negligentes. Cùm fortè unà domi omnes sederent, jussit pater virgarum fascem coràm deportari, atque natos cœpit hortari ut integrum fascem disrumperent. Cùm igitur fascem eum totis viribus frangere non possent, genitor præcepit, ut soluto fasce singulatim frangerent virgas. Cùm quisque facilè hoc perficeret, tunc facto silentio pater aiebat, Si quando animis idem senseritis, nati mihi charissimi, nec ab inimicis superari poteritis: sed si inter vos seditiones servabitis, qui volet, is facilè vos perdet.

Fabula significat, quòd fortior est unio quàm seditio, quæ est imbecillis.

De Muliere & Gallina.

Vidua quædam mulier gallinam habuit, quæ die quolibet parturiebat ovum: putavit mulier more ingenii humani (quod sitis habendi semper solicitat) gallinam illam die bis parituram, si plùs speltæ tradere soleat. At gallina, pluri alimoniâ pinguior facta, id unum desiit parere ovum. Sic mulier ex quo magis lucrum quæritabat, id cæcâ augendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quòd plurium cupiditate rerum, præsens quandóq; deperditur quæstus.

De Homine à cane morso.

Homo quidam, cùm eum canis momordisset, summo cum studio sciscitabatur, à quo sanari posset. Quidam ei obviàm factus, atque de medico rogatus, ait, Si vis, amice, fieri sanus, non est tibi opus medico. Nam si canis qui te momordit, à vulnere linguâ sanguinem tergit, istâ curâ nihil potius reperiri potest. Alter arridens, venusti-

venustissimè inquit, Si hujusmodi utar remedio, indies magis ac magis à canibus mordebor.

Fabula significat, quòd ab hominibus nequam incommoda pro commodis, & mala pro beneficiis retribui solent.

De duobus amicis & Ursa.

A*Mici duo, dum rus viarent, ursa eis obviam occurrit: quâ prospectâ, alter eorum territus, ut se salvaret, continuò arborem adscendit: alter, cùm ursæ viribus se posse obsistere dubitaret, utì mortuus humi jacuit resupinus, retinens flatum atque anhelitum. Cùm nec ore aut naso respiraret, ursa eum exanimatum existimans, abiit: (dicunt enim à cadavere ursas omnino abstinere) Alter deinde ex arbore descendens, quid in aurem ei diceret ursa socium rogavit. Ille urbano sermone respondit, Admonitus sum ab ursa, ut cum hujusmodi amicis non proficiscar ampliùs.*

Fabula significat, quòd eorum amicitia colenda non est, qui, cùm est opus, amicis subsidia denegant.

De Adolescentibus duobus & Coquo.

A*Dolescentuli duo æquis sumptibus carnes coëmerunt, & curatum coquo tradiderunt. Obiter coquus dum aliis vacat negotiis, alter juvenum carnes eas clanculum accepit, ac socio tradidit. Coquo deinde carnes quæritanti, qui acceperat, se haud habere jurat: qui verò habebat, se non accepisse jurabat. Coquus, percepto juvenum dolo, ait, Etsi fallor equidem à vobis, per quem verò juratis, res ista non latebit Deum.*

Fabula indicat, nullum scelus posse latere Deum.

De duobus Inimicis.

D*Uo quidam gladiatorio animo inter se inimicitias habentes, una in navi navigabant. Et cùm alter alterum eodem in loco stare non pateretur, unus in puppi,*

alter in prora consedit. Ortâ autem tempestate, cùm navis periclitaretur, qui in prora sedebat rogat navis gubernatorem, quæ pars navis submergi priùs deberet: & cùm gubernator puppim dixisset; ait ille, Mors mihi modò molesta minimè est, si inimicum meum priùs mori perspicio.

Fabula significat, quòd inimicus, ut inimicum perdat, seipsum perdere sæpius eligit.

De Canna & Oliva.

QVarum esset fortior, durior, & magis resistens, canna & oliva invicem contendebant. Oliva calamo humilitatem objiciebat, eò quòd ventis facilè cederet. Huic dicto unum arundo haud reddidit verbum. Paulò pòst turbine vehementi adspirans ventus, radicitus avulsit olivam totis viribus sibi obsistentem. At canna flatibus se inclinans, salutem facilè est assecuta.

Fabula significat, quòd potentioribus sine controversia mos est in tempore gerendus.

De Vitula & Bove.

VItula cùm bovem arantem prospiceret, illum præ se, quæ nihil agebat, contempsit. Sed cùm immolationis affuit dies, bos quidem missus, vitula autem ut immolaretur retenta est. Quam rem bos cùm conspicatur, subridens ait, Heus vitula, ideo non laborabas, ut immolareris.

Fabula significat, quòd otiosis & nihil agentibus pericula quæque imminent.

De Puero & Fortuna.

CUm puer quidam juxta puteum dormiret, Fortuna illuc accedens, illum excitavit, inquiens, Surge & hinc ocyus abi, quippe in puteum si caderes, non tuam inscientiam, sed me Fortunam omnes accusarent.

Fabula significat, quòd sæpius in periculum culpâ nostrâ incurrimus, deinde abs re fortunam accusamus.

De

De Muribus & Cato.

DOmo quâpiam quòd perplures forent mures catus præsentiens illuc accessit, atque nunc unum nunc alium capiens, complures interimendo comêdit. Verum mures cùm se indies consumi perspicerent, ad unum coacti, inquiunt secum, De cætero inferiùs non est descendendum, si nolumus perditum iri omnes, sed hîc superiùs manendum quò catus adscendere non potest. At catus, consilio murum percepto, simulans se mortuum esse, posterioribus pedibus se ad palum suspendit, qui fixus parieti erat. E muribus quispiam deorsum acutè perspiciens, ut catum cognovit, haud infacetè ait, Heus amice, si te felem esse certò scirem, deorsum minimè descenderem.

Fabula significat, quòd vir prudens, semel si fallitur, fictis & simulatis hominibus non ampliùs fidit.

De Simia & Vulpe.

APud brutorum animalium concilium simia ita appositè saltavit, quòd omnium ferè consensu rex statim fuit creatus. At vulpes invidens ei, ubi viderat carnes laqueo in fovea sitas, illuc simiam ut duxit, inquit ad eam, Hîc thesaurus absconditus est, qui ex lege spectat ad reges: quare cùm tuus ex lege sit, tute ipsa capias illum. Simia vulpis suasu illuc temere accedens, ut se captam laqueo sensit, vulpem acriter accusat, quæ dolo se deceperat. Ei vulpes, haud illepidè ait, Heus stulta, quæ cùm fortuna te extulisset, dominari cæteris jam te putabas dignam.

Fabula significat, quòd qui temere aliquid aggreditur, temere in periculum incidit, ac vulgò ridiculus est.

De Cervo & Leone.

CErvus vehementi siti cùm vexaretur, ad fontem proficiscitur: dúmque potat, suam in aqua perspiciens umbram, valde lætatus est magnitudine cornuum, & ramositate;

mositate; deinde pedes & crura perspiciens, nimiùm tristatus est. Hæc dum animo vertit, ecce! leo apparet, ac cervum persequitur. At cervus, fugam arripiens, leonem per campos longè anteibat: (dicunt enim, cervorum vires consistere in pedibus, ac leonis in animo stare robur) Quousq; igitur leo per campos secutus est cervum, eum assequi non potuit: casu verò contigit cervum nemus intrare, ubi cornibus ad ramos implicitis, cùm fugere non posset, à leone captus, cùm se moriturum videret, Heu me miserum, inquit, qui cornibus gavisus, ipsis cornibus pereo!

Fabula significat, quòd quæ putamus nobis profutura, ea nobis sæpius obsunt.

De Agricola & Pelargo.

AGricola laqueos in agro tetendit, ut grues & anseres venaretur, qui sata sua continuò depascebant. At simul cum illis venatus est pelargum, qui pede tentus, rogat agricolam ut eum solvat missúmque faciat, cùm non sit grus, nec specie anser, sed pelargus avium piissimus, qui parentibus semper deservit, nec illos in senecta deserit unquam. At agricola subridens, ait, Quæ dicis, haud me fugiunt: nam qui sis probè teneo. Sed cum his simul captus cùm sis, cum his quoque simul est moriendum.

Fabula significat, quòd qui cum improbis quopiam deprehenditur crimine, pari pœnâ plectitur cum illis.

De Agno & Lupo.

AGnus in domo bene clausa exsistens, cùm lupum ad se venientem perspicit, illum convitiis & maledictis persequitur. At lupus inquit ei, Non tu, sed locus inaccessibilis mihi convitia dicit.

Fabula significat, quòd locus & tempus faciunt timidos persæpe audaces.

De Jove & Corvo.

JUpiter volatilibus regem creare volens, diem concilii avibus indixit, ut qui speciosior esset, rex eis constitueretur.

retur. Quam rem præsentiens corvus, ac suæ deformitatis conscius, pennis aliorum hinc indè collectis se decoravit, ac speciosissimum omnium se reddidit. Adest dies præfinitus; veniunt ad concilium aves. Jupiter corvum ob pulchritudinem cùm regem avibus creare vellet, id aves indignè ferentes, quæque suas à corvo extrahunt pennas. At corvus alienis pennis cùm esset exutus, corvus, ut erat, demum remansit.

Fabula significat, quòd qui de rebus pendet alienis, illis amissis, quisnam ille sit, cuique liquidò patet.

De Tubicine quodam.

TUbicen quidam tubæ sonitu pugnatum ciebat exercitum. Ab hostibus deinde per insidias captus, miserandâ voce clamabat, Nè abs re ac frustrà occidere me velitis: ego quidem non pugno, nec præter tubam quippiam aliud possideo. Qui eum vinctum ducebant, hujusmodi verba contrà reddiderunt; Hunc ob rem morte dignior es judicandus, quòd, cùm hostibus manum conferre devitans, alios sonitu tubæ ad pugnam hortaris.

Fabula significat, quòd graviori pœna digni judicandi sunt, qui cùm ipsi injuriam non agunt, alios ad injuriam agendam impellunt.

De Fabro & Cane.

FAber quidam canem habebat, qui, dum ipse ferrum tundebat, continuè dormiebat; cùm vero manducabat, canis statim surgebat, & quæ sub mensa erant dejecta, ceu ossa, & alia hujusmodi, sine mora corrodebat. Quam rem animadvertens faber, ait ad canem, Heus miser, quid faciam nescio, qui, dum ferrum cudo, continuè dormis, & segnitie teneris: rursus, cùm dentes moveo, statim surgis, & caudâ mihi applaudis.

Fabula significat, quòd socordes & somnolenti, qui ex aliorum vivunt laboribus, gravi censurâ sunt coercendi.

De

De Mula quadam.

MUla quædam nimio hordeo pinguis effecta, nimiâ pinguedine lasciviebat, secum inquiens, Pater mihi equus fuit, qui cursu velerrimus erat, & ego ei per omnia sum similis. Parùm pòst contigit, quòd oportuit mulam quantùm potuit currere: sed cùm cursu cessavit, Heu me miseram, inquit, quæ me equi filiam esse putabam! At nunc memini mihi patrem asinum fuisse.

Fabula significat, quòd stulti in prosperis seipsos non agnoscunt; sed in adversis suos persæpe recognoscunt errores.

De Thynno & Delphino.

THynnus, cùm eum delphinus persequeretur, magno elatus impetu, ac stridore, à vehementi fluctu in insulam defertur: eundémque in scopulum à fluctu eodem delphinus, dum se putat capere thynnum, ipse quoque defertur. Thynnus conversus, cùm delphinum exspirantem animam perspicit, secum ipse ait, Mors mihi molesta admodum non est, ex quo mortis autorem mori simul mecum perspicio.

Fabula significat, quòd quivis adversa leviùs fert, cùm adversitatum autores eâdem adversitate opprimi perspicit.

De Medico & Mortuo.

MEdicus quidam, cùm quem curaret ægrotum, eum mori contigerat, efferentibus funus aiebat, Vir iste si se vino abstinuisset, & clysteriis usus fuisset, eum mori non contigisset, Ex his qui aderant, quispiam medico haud infacetè ait, Heus medice, ista consilia cùm prodesse quibant, dicenda fuerunt; non nunc, cùm nihil valeant prodesse.

Fabula significat, quòd ubi haud prodest consilium, id eo temporè dare, est sanè amicum deludere.

De Aucupe & Turdo.

AUceps aucupatum calamis viscóque tetendit; & cùm turdum canere arboris super ramum adspexit, ut

tum caperet, calamos erexit. At inter ambulandum pede altero viperam calcavit: morsúsque ab ea, cùm jam ob venenum se deficere præsensit, Heu me miserum, ingemuit, qui dum alium capere festino, alter ad mortem me est aucupatus!

Fabula significat, quòd quæ contra alios facere nitimur, ea persæpe ab alio ipsi patimur.

De Castore.

C*Astor est animal quadrupes, qui in paludibus se nutrit: ejus testes variis medelis utiles esse dicuntur. Itaque cùm quispiam eum sequitur, ceu persecutionis causam non ignorans, pedum velocitati fidens, quantùm potest fugit usquequo ad locum, nè videatur, salvus deveniat: atq; ibi testes excîdens, in venatores, cùm sibi appropinquant, projicit, & isto pacto à venatoribus se eripit.*

Fabula significat, quòd sapiens, ut à periculis se eripiat, nihil intentatum relinquit.

De Puero oves pascente.

P*Ver quidam, cùm oves eminentiori in loco depasceret, sæpius clamabat,* Heus, *ô! à lupis mihi succurrite. Qui circum aderant cultores agrorum, cultum omittentes, ac illi occurrentes, atque nihil esse comperientes, ad opera sua redeunt. Cùm pluries puer id joci causâ fecisset; ecce! cùm lupus pro certo adesset, puer, ut sibi succurratur, seriò clamat. Agricolæ id verum non esse putantes, cùm minimè occurrerent, lupus oves facilè perdidit.*

Hæc fabula significat, quòd qui cognoscitur mentiri, ei veritatem dicenti postea non creditur.

De Corvo & Vulpe.

C*Orvus, cùm carnium frustum rapuisset, super arborem quandam resedit. Vulpes eum suspiciens, atque carnes sibi cupiens, illum arte aggreditur. Stans igitur sub*

sub arbore corvum laudare cœpit, aiens, O quàm magn[a] avis est hæc! quàm speciosa, quàm venatrix, quàm formosa! hanc decuit esse avium regem, Nam omnia regia supra alias ei sunt aves, si modò vocem haberet. Hi[s] laudibus corvus inflatus, & dici mutus haud valens pati ulteriùs, dum magnâ voce crocitat, carnes humi decidunt. Illas cùm vulpes rapuisset, conversa inquit ad corvum, Heus corve, omnia decora tenes, modò mente haud careres.

Fabula indicat, quòd qui adulatoribus nimiùm credunt, hi quæ non putant in adversa sæpius incidunt.

De Cane & Lupo.

CAnis cùm ante aulam dormiret, lupus superveniens eum statim cepit: & cùm ipsum occidere vellet, canis, nè eum occideret, rogavit, inquiens, Here mi lupe, nunc me occidere noli. Nam, ut vides, tenuis sum, & gracilis, & macilentus: sed herus meus nuptias in proximo facturus est, ubi si purum me exspectas, ego opiparè manducans, atque pinguior factus, ero tibi utilior. Lupus his verbis fidem habens, canem dimisit. Paucos post dies lupus accedens, cùm canem domi dormientem reperit, stans ante aulam, canem rogat, ut sibi promissa præstet. Et canis haud rusticè inquit, Heus lupe, si ante aulam de cætero me repereris, haud ampliùs nuptias exspectes.

Fabula indicat, quòd sapiens, cùm vitat periculum, ab illo postea continuè cavet.

De Corvo ægroto.

COrvus cùm ægrotaret matrem rogavit, ut pro sua sanitate deos precaretur, inquiens, Mater, noli plorare, sed deos potiùs precare, ut sanitatem mihi restituant. Ei mater citò respondit, Quem deorum tibi fore propitium

pitium putas, cùm nullus sit, è cujus aris sacra non rapueris?

Fabula significat, quòd qui in prosperitate quemvis offendit, in adversis amicum sibi reperiet neminem.

De Cane carnes portante.

CAnis ore ferens carnes, ac flumen transiens, cùm sub aqua umbram prospexit, putavit alium esse canem qui plus carnium deferebat. Itaque quas ipse ferebat, eas carnes sub aquas ire dimisit, & ut umbram caperet, se movet: sed carnes & umbram, quæ sanè nihil erant, simul perdidit.

Fabula significat, quòd cupiditate plùs semper habendi, quæ tenemus ea sæpenumero perdimus.

De Leone & Rana.

LEo, cùm ranam magniloquacem audiret, putans aliquod magnum animal esse, se retro vertit, parùmq; stans, ranam è stagno exeuntem videt: quam indignabundus statim pedibus calcavit, aiens, Nullùm ampliùs, ut te perspiciat, animal clamore movebis.

Fabula significat, quòd apud verbosos nihil præter linguam reperitur.

De Leone sene.

LEo, cùm senuisset, nec victũ sibi quærere posset, viam machinatus est, quî alimenta haud sibi deessent. Ingressus igitur speluncam, graviter ægrotare jacens se simulabat. Animalia illum verè ægrotare putantia, visitandi gratiâ ad eum accedebant: quæ leo capiens, singulatim manducabat. Cùm multa animalia jam occidisset, vulpes, leonis cognitâ arte, aditum speluncæ accedens, leonem, quo valeat pacto, exteriùs stans rogat. Et leo blandè respondens, ait, Vulpes filia, cur non introgrederis ad me? Ei vulpes non illepidè ait, Quoniam, here mi, animalium ingredientium perplura equidem vestigia cerno, sed egredientium vestigia nulla.

Fabula

Fabula ſignificat, quòd homo prudens, qui pericula imminentia providet, illa facilè devitat.

De Leone & Tauro.

LEo ingentem taurum per inſidias ſequens, cùm propè accesſit, eum vocavit ad cœnam, inquiens, Amice, ovem occîdi; hodie mecum, ſi placet, cœnabis. Taurus leoni morem gerens, ut diſcubuerat, cùm multos lebetes, nec non magnos & plures obeliſcos paratos conſpiceret, & ovem nullam adeſſe, è veſtigio abiit: quem leo abeuntem perſpiciens, cur abiret, rogavit. Ei taurus haud inurbanè reſpondit, Non de nihilo equidem abeo, cùm inſtrumenta non ad ovem, ſed ad taurum coquendum videam eſſe parata.

Fabula ſignificat, quòd homines prudentes minimè lateant improborum artes.

De Leone, Aſino, & Vulpe.

LEo, aſinus, & vulpes, conflatâ inter ſe ſocietate, venatum exeunt: cúmque multam prædam cepiſſent, leo aſino mandat, ut prædam dividat. Aſinus, cùm eam in tres partes æquales eſſet partitus, optionem capiendi ſociis dedit. Quam partitionem leo indignè ferens, ac dentibus frendens, à diviſione depoſuit eum, mandavítq; vulpi, ut prædam ipſa partiretur. At vulpes, illas tres partes in unam colligens, ac prædæ nihil ſibi ſeorſim relinquens, leoni omnia tradidit. Tunc leo vulpi ait, Quis te partiri docuit? Inquit extempore vulpes, Aſini periculum id me facere inſtruxit.

Fabula ſignificat, quòd aliorum pericula homines faciunt cautiores.

De Leone cujuſdam Ruſtici Filiam amante.

LEo cujuſdam ruſtici filiam amabat. Illam cùm habere cuperet, patrem virginis rogavit, ut ſibi nubere ipſam aſſentiretur. Et ruſticus ait, nullo pacto ſe aſſenſurum,

rum, quòd filia bestiæ nubat. Cùm illum leo torvè adspiceret, ac dentibus frenderet, rusticus mutato consilio ait, se cupere ei filiam nuptum dare, modò dentes & ungulas prius cædat evellátque, quoniam virgo illis rebus valde terreretur. Leo, id postquam præ nimio amore fecerat, rusticum adiens, filiam sibi postulat. At rusticus, leonem cùm ungulis & dentibus perspicit inermem, arreptò fuste, illum frequens pulsando prosequitur.

Fabula indicat, quòd qui inimicis se committit, de facili perit.

De Leæna & Vulpe.

LEæna cùm à vulpe sæpe exprobraretur, quòd quolibet partu unum duntaxat pareret catulum, ait, Unum sanè, at pol leonem

Fabula indicat, quòd pulchritudo haud in copia rerum, sed in virtute consistit.

De Lupo & Grue.

LUpus in gutture osse retento cùm longè cruciaretur, grui pretium obtulit, si illud è gutture extraheret. Grus rostro cùm os è gutture extraxisset, pretium sibi promissum expostulat. Ei lupus subridens, simúlque acuens dentes, ait, Satìs pretii tibi esse debet, quòd ex lupi ore caput sine læsione eduxeris.

Fabula indicat, quòd apud improbos gratitudo non parva habetur, si pro obsequio quis detrimentum non recipit.

De Lupo & Agno.

LUpus, cùm agnum invenisset errantem, eum non cepit fortissimâ manu; sed causam quæsivit, quò jure vel injuriâ eum comederet. Igitur agno verba hujusmodi fecit, Tu mihi abundè jam diu intulisti injurias. Agnus gemendo ait, Quomodo id fieri potuit, cùm nuperrimè venirem in lucem? Lupus denuo ait, Agrum mihi pascendo devastâsti. Agnus inquit, cùm dentibus etiam caream, id

facere nequivi. Lupus rurſum ait, Ex meo quoque fonte bibiſti. Ei inquit agnus, Quo pacto id fieri potuit, cùm aquam ex ætate nondum biberim, ſed lac matris cibus & potus adhuc mihi ſit? Lupus demum irâ concitus ait, Licèt tua ſolvere nequeam argumenta, cœnare tamen opiparè intendo; agnúmque cepit, ac illum manducavit.

Fabula ſignificat, quòd apud improbos ratio & veritas locum non habent.

De duobus Gallis inter ſe certantibus.

D*Uo galli inter ſe ruri certabant. Qui gallinarum prior dux erat, cùm ab altero ſuperatus eſſet, præ verecundia ſe abſcondit. Alter verò victoriâ elatus, domûs tectum ſtatim ſupervolans, vehementi alarum plauſu cantúque ſignificat, ſe rivalem ſuum pugnando ſuperâſſe, & de adverſario ferre trophæum. Dum hæc & hujuſmodi jactabundus voce crocitat, ecce! aquila cibi indiga ex alto devolans gallum unguibus rapit, ac pullis ſuis in alimoniam contulit. Quam rem qui victus fuerat gallus perſpiciens, ceu ex hoſte triumphans, in publicum venit, ac ſolus gallinis liberè potitur.*

Fabula ſignificat, quòd qui proſperis nimiùm fidit, in adverſa ſæpius præceps incidit.

De Vate quodam.

F*Oro urbis medio quidam vates cuivis ſortem aperiebat futuram: quamobrem magnâ hominum frequentiâ ſtipatus, dum uni & alteri ſuam aperit ſortem, ei nunciatur, res ſuas furtim domo eſſe ablatas: quo audito, domum curriculò dum abit, quidam ei obviàm factus, Ridicule ait, cur alios quid eſſet futurum monebas, qui tuæ ſortis neſcius fuiſti?*

Fabula declarat, quòd homines nequam corrigunt alios, & ſua crimina ſcire negligunt.

De

De Formica & Columba.

Formica sitiens in fontem descendit: ubi dum bibere vult, in aquam cecidit. Columba quadam, super arborem fonti imminentem sedens, cùm formicam aquis obrui conspiceret, ramulum ex arbore rostro continuò frangit, & sine mora dejicit in fontem: ad quem formica se applicans, ex aquis in tutum se recepit. Obiter auceps quidam advenit, & ut columbam venetur, calamos erigit. Formica id percipiens, pedum alterum momordit aucupis. Eo dolore auceps concitus, calamos dimittit: quorum strepitu territa columba, ex arbore aufugiens, vitæ periculum evasit.

Fabula declarat, cùm bruta in beneficos grata sint, eò magis esse debere eos, qui participes sunt rationis.

De Vitulo & Cerva.

Vitulus cervæ aliquando ait, Cùm magnitudine sis major canibus, & pedum celeritate cursu velocior, & ad pugnam longè cornibus munitior, cujus rei gratiâ, mater, tantopere canes reformidas? Ei cerva inquit, subridens, Quoniam, fili, licèt quæ dicis omnia possideam, canum latratum ferre non possum, sed præ timore fugam statim arripio.

Fabula declarat, quòd qui naturâ timidi sunt, apud eos nulla valet hortatio.

De Ape & Jove.

Apes, quæ ceræ mater exsistit, quondam accedens ut diis sacra faceret, Jovi donum obtulit mellis: quâ oblatione Jupiter lætus, jussit ei concedi quicquid ipsa precaretur. Apes igitur rogans, ait, Illustrissime Deus Deorum, ancillæ tuæ concedere velis, ut quicunque ad alvearia pro rapiendo melle accesserit, is, simul ac pupugero eum, continuò moriatur. Quâ rogatione Jupiter

ambiguus, quoniam genus mortalium longè amabat, demum api ait, Satìs tibi sit, quòd, quicunque ad alvearia pro rapiendo melle accesserit, si eum pupugeris, & in punctura stimulum dimiseris, continuò ipsa moriaris, tibiq; vita sit ipse stimulus.

Fabula significat, quòd inimicis quandoque mala precamur, quæ in nos sæpius vertuntur.

De Musca.

M*Usca, quæ in ollam carnium deciderat, cùm se in brodio suffocari sensit, secum ipsa ait, Ecce! tantum bibi, tantum comêdi, tantum me lavi, quòd jure satura mori possum.*

Fabula significat, quòd prudentis est, id potenti animo ferre, quòd vitari minime potest.

De Adolescente quodam & Hirundine.

A*Dolescens luxuriosus, cùm bona patris consumpsisset, soláque vestis remansisset, visâ ante tempus hirundine, æstatem jam adesse existimans, ipsam quoque vendidit vestem. Sed hyeme denuo ortâ, cùm immenso cruciaretur frigore, visâ rursum hirundine, quæ præ frigore moriebatur, ait, O pessima avis, quæ me & te pariter perdidisti!*

Fabula significat, quòd quæ suo tempore non fiunt, ea diu stare nequeunt.

De Ægroto & Medico.

Æ*Ger à medico rogatus quo pacto se habuisset, Plùs quàm opus esset, se sudâsse respondit. Id bonum fuisse, medicus ait. Secundò rogatus ab eodem, quomodo se haberet; inquit ægrotus, se vehementi frigore fuisse comprehensum. Id ad salutem fore, medicus quoq; ait. Tertiò ab eodem interrogatus, quo pacto se habuisset; inquit ægrotus, se cum difficultate digerere potuisse. Rursus medicus ait,*

ait, id ad ſalutem optimum fuiſſe. Deinde ex domeſticis cùm quidam ægrotum interrogaret, quomodo valeret; illi æger ait, Signa ad ſalutem, ut medicus ait, perplura & optima ſunt; illis tamen diſpereo ſignis.

Fabula ſignificat, quòd qui ad voluptatem loquuntur, non illis aures præſtare quiſquam debet.

De Lignatore quodam.

Lignator quidam dum juxta flumen deo Mercurio dicatum ligna cæderet, ſecuris caſu decidit in flumen. Multo igitur mœrore comprehenſus, juxta fluminis ripam gemens conſidebat. Mercurius miſericordiâ motus, lignario apparuit, ſuique fletûs cauſam rogavit: quam ſimulac didicit, ſecurim auream afferens, utrùm quam perdiderat illa eſſet, rogavit. At eam pauper ſuam eſſe negavit. Secundò Mercurius alteram detulit argenteam: quam cùm pauper illi ſuam quoque eſſe negaret, poſtremò Mercurius ligneam ſuſtulit. Illam ſuam eſſe cùm pauper aſſentiret, Mercurius cognoſcens illum eſſe hominem verum juſtúmque, omnes ei dono dedit. Accedens igitur ad ſocios lignarius, quid ſibi acciderat, aperit ad ſocios: quorum unus id experiri volens, cùm ad flumen acceſſiſſet, ſecurim in aquam dejecit, deinde flens in ripa conſedit. Cujus Mercurius fletûs cauſam edoctus, ſecurim auream afferens, illáne eſſet quam perdiderat, rogavit. Quam cùm ſuam eſſe aſſereret, Mercurius, cognitâ ejus impudentiâ, & mendacio, nec auream, nec ſuam tradidit.

Fabula ſignificat, quòd quantò Deus propitior eſt probis, tantò improbis exſiſtit infeſtior.

De Aſino & Jove.

Aſinus olitori cuidam ſerviens, cùm parùm comederet, & multùm laboraret, Jovem exoravit, ut alium

dominum ſibi mitteret. Itaque Jupiter mandat, ut figulo veneat. Apud quem aſinus cùm laboraret in deportando lutum, lateres, tegulas. & hujuſmodi; ſecundò Jovem precatur, ut alteri deſerviat domino. Jupiter iterum mandat, ut coriario venundetur. Cui aſinus multo labore & pauco cibo ſerviens, Heu me miſerum, cum gemitu ait, qui dominos omittens meliores ad deteriorem perveni; apud quem, ut video, corium meum etiam poſt mortem cruciabitur!

Fabula ſignificat, quòd priores dominos tunc ſervi deſiderant, cùm deteriores experiuntur.

De Leporibus & Ranis.

LEpores in unum ſimul convenerunt, ubi cùm de miſeria ipſorum innata dolerent, gemeréntque quòd vita eis, quàm cæteris animalibus, data eſſet miſerior (quoniam homines, aquilæ, & canes ad mortem eos uſq; perſequerentur) decernunt meliùs ſibi fore ſemel mori, quàm in vita tam miſera diutiùs permanere. Hoc capto conſilio, ut ſe in ſtagnum præcipitent dum ocyùs tendunt, ranæ, quæ ſuper ſtagni ripa adſtabant, ut ſtrepitum audiunt, in ſtagnum deſiliunt, séque aquis ſubmergunt. Quam rem cùm lepus quæ præibat conſpicatur, reliquis ait, State; nam nobis ſententia mutanda eſt: quippe, ut liquidò videtis, animalia quàm nos magìs timida reperiuntur.

Fabula ſignificat, quòd cùm miſer miſeriorem aſpicit, ſuam æquiùs miſeriam fert.

De Aſino & Equo.

ASinus, cùm equum alimoniâ, otio, & diligenti curâ abundare perſpiceret, eum longè beatum eſſe commendabat, séq; nimiùm infelicem dicebat, qui, cùm multùm laboraret, ad ſaturitatem de paleis haud haberet. At cùm tempus belli advenit, miles armatus equum aſcendit,

ascendit, ac cùm medios decurrit in hostes, equus mucrone percussus cadit humi prostratus. Quem asinus perspiciens, ingemuit, ejúsque misertus, sui animi sententiam mutavit.

Fabula significat, quòd cum paupertate, quæ mater est quietis, quis convenire debet potiùs, quàm locupletioribus invidere.

De Asino & Lupo.

ASinus quidam pede altero sentem calcavit, claudúsque factus, cùm lupum ad se venientem conspiceret, nec fugere posset, miserabili voce inquit, Heus lupe, demorior equidem è dolore: sed ex quo opus est, ut tibi & corvis futurus sim cibus, obsecro quatenus tuâ benignitate sentem è pede velis extrahere, ut munere tuo extremum sine dolore obeam diem. Dum sentem dentibus lupus evellit, asinus eum calce percussit. Lupus deinde, naso, fronte, ac dentibus perfractis, Heu me miserum! exclamat; jure hoc patior (deplorandóque reiterat) qui cùm essem coquus, medicus esse volui.

Fabula significat, quòd, quam quisque novit, in ea se exerceat arte.

De Muliere & Gallina.

MUlier quædam gallinam habebat, quæ aurea continuè ova pariebat. Putans igitur totam intus auream esse illam, occîdit. Sed cùm aliis gallinis esse similem reperit, ubi divitem se fore putavit, quem primò quæstum habebat, eum plùs habendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quòd plùs habendi cupiditate id sæpe perdimus, quod habemus in manibus lucrum.

De Rana & Vulpe.

RAna in palude exsistens, cæteris animalibus clamando, cùm profiteretur se medicam esse, pharmacorúmq; peritam, ei vulpes venustissimè ait Quî alios curaveris, cùm claudicantem curare te nescias?

Fabula significat, quòd alios docere quis non potest id, quod haud didicerit.

De Serpente & Agricola.

SErpens, ante agricolæ cujusdam domum latebras habens, cùm ab agricolæ filio esset percussus, tam acriter ipsum momordit, quòd morsu ex illo puer repentè obiit. Hâc re cognitâ, magnus inter parentes gemitus oritur. Tunc pater mœrore concitus arreptâ securi, serpentem ut occideret, persequitur; vibránsque securim ut serpentem percuteret, extremum caudæ ejus abscidit. Deinde volens pacem cum serpente conficere, acceptis farinâ, aquâ, sale & melle, ad reconciliandam inter se amicitiam, vocat serpentem. At serpens sub petra latens, sibilando ait, Frustrà laboras, bone vir; nam inter nos amicitia fieri non potest: quippe dum ego me sine cauda adspexero, & tu tui filii sepulchrũ, quieti animo esse nequibimus.

Fabula significat, quòd, cùm injuriarum recens vel maximè exsistat memoria, odia tolli minimè queunt.

De Gallina & Vulpe.

VUlpes gallinarum tugurium ingressa, cùm gallinam nido ægrotantem adspexit, eam rogavit quomodo valeret. Cui gallina promptè respondit, Meliusculè me haberem, si hinc abires soror.

Fabula indicat, quòd inimicorum præsentia nimiùm est molesta.

De Viatore.

VIator quidam, cùm multam viam viâsset, votum Mercurio vovit, quòd, si quid reperiret, ejus rei medium ipsi offerret. Fortè igitur adinvenit peram amygdalis dactylisq; refertam: & cùm putaret id esse argentum, peram capiens, amygdalarum nucleos, & carnes dactylorum ipse comêdit. Deinde templum Mercurii ingressus, atque aram manibus tenens, verbis ridiculis inquit ad eum, Votum, Mercurî, nunc persolvo tibi.

Nam

Nam quas equidem res adinveni, earum tibi offero medium, ossa scilicet dactylorum, ac testas amygdalarum.

Fabula indicat, quòd homines avaritia deorum efficit contemptores.

De Leone & Homine.

L*Eo & homo, cùm semel simul viam viarent, ac inter viandum se uterque verbis commendaret, ecce lapideæ occurrunt columnæ, in qua erat incisum, quòd homo suffocaret leonem. Quam sculpturam homo leoni ostendens, ait, Hîc videre licet, quantò homines leonibus ac feris omnibus præstantiores sint, ac robustiores. Ei leo promptè respondens, inquit, Si apud leones essent, ceu apud homines, qui sculpere scirent, plures à leonibus homines, quàm ab hominibus leones suffocatos videres.*

Fabula significat, quòd homines jactabundi fingunt se fecisse, quæ facere nunquam tentârunt.

De Vulpe quadam.

V*Ulpes cùm racemos uvarum plenos ac jam maturescentes perspiceret, cupida de illis manducare, omnem viam machinata est, quâ illos comprehendere posset. Sed cùm omnem viam frustrà tentâsset, nec desiderio suo satisfacere quivisset, mœstitiam vertens in gaudium, ait, Racemi illi adhuc nimiùm sunt acerbi.*

Fabula significat, quòd prudentis est fingere, se nolle, quæ se consequi non posse agnoscit.

De Puero & Scorpione.

P*Uer quidam ruri venabatur locustas; & cùm scorpionem capere vellet, scorpio, simplicitate ejus cognitâ, ait ei, Heus puer, dege in pace, ac manum abstine, si non vis totus perire.*

Fabula significat, quòd qui in utramque partem cogitat, is, quæ sequi & vitare debeat, probè tenet.

De

De Venatore & Perdice.

Venator quidam cùm quam ceperat perdicem occidere vellet, perdix gemens hujusmodi verba fecit ad eum, Heus perdicum auceps, si me missam feceris, ac vitam condonaveris alias perplures conducam tibi perdices. Ei auceps apposité respondit, Nunc eò te magìs occîdi dignam judico, quòd amicos per insidias perdere polliceris.

Fabula significat, quòd qui sibi charos perdere dolo quærit, is præceps in periculum incidit.

De Lepore & Testudine

Testudo, cùm ejus pedes lepus derideret, subridens inquit ad eum, Si periculum in cursu feceris, quòd quàm tu velocior sim, liquidò cognosces. Cui lepus ait, Te profectò fugit, quid mei valeant pedes: sed judicem eligamus, qui cursum & terminum nobis definiat. Igitur eligunt vulpem, brutorum omnium sagacissimum, quæ & locum, & cursus terminum constituit. Testudo, omni segnitie ac negligentiâ semotâ, iter arripiens, haud quievit donec ad terminum pervenit: lepus verò pedibus fidens, ubi paulùm quievit, somno excitatus, quantùm pedes valuerunt, ad terminum cucurrit: ibique cùm testudinem quiescentem reperit, se cum rubore fatetur à testudine superatum.

Fabula significat, quòd studio & diligentiâ, non corporis viribus, res vel maximæ conficiuntur.

De Salice & Securi.

Securis cùm salicem cæderet, ex ea ipsa cuneos fecit, quibus salicem faciliùs finderet. Quam rem præsentiens salix, gemens ejulánsque ait, Non tantùm de securi queror, quæ hominum manibus me scindit, quantùm de cuneis qui fiunt ex corpore meo.

Fabula significat, quòd in adversis, non veri amici infestiores amicis, quàm inimici sæpius redduntur.

De Puero quodam & Matre.

PUer quidam è ludo literario librum socio clàm auferens, suæ matri tradidit illum: quem mater cùm libenter accepisset, nec filium castigâsset, rursus puer alteri vestem clàm abstulit, atque matri quoque detulit. Quam cùm mater etiam libenter accepisset, puer castigatione carens, cùm plura indies ac majora accrescentibus annis furaretur, demum publicè captus, ceu furti reus, per quæstores publicè damnatus est mortis. Sed, cùm ad locum justitiæ duceretur, eúmque mater gemebunda sequeretur, impetratâ veniâ ut matri ad aurem unum loqui verbum liceret, ad eam conversus, atque os auri matris adhibens, utì quippiam secreti dicturus, aurem dentibus ei abscidit. Mater verò præ dolore exclamans, mala ei imprecatur. Tunc qui eum ducebant, eum supra modum criminabantur, non solùm furti, sed quòd tam impius fuerit in matrem. Ille absque rubore inquit ad eos, Nemini vestrûm sit mirum quòd aurem matris dentibus abscidi: ipsa enim hujus meæ perditionis autor est, & causa. Quippe si me castigâsset, cùm ei librum detuli, quem socio è scholis primùm clàm abstuli, omissis præ timore verberum furtis, ad hoc in præsentia genus turpissimæ mortis non pervenissem.

Fabula significat, quòd qui in delinquendo ab initio non castigatur, facinorosior indies efficitur.

De Pasto e & Mari.

PAstor quidam, juxta littus maris pecudes pascens, cùm mare ipsum semel placidum aspiceret, navigandi studio captus, oves pro dactylis commutavit: quibus navi impositis, cùm in altum jam navigaret, & in tempestate sine spe salutis fluctuaret, quæ in navi erant, ea omnia projecit, atque in portum vix se recepit. Denuo cùm

cùm oves pasceret, ac rursum mare jam tranquillum videret, socio suo ipsam maris tranquillitatem commendanti ridiculè ait, Mare iterum dactylos cupit.

Fabula indicat, quòd usus & peritia nos reddunt in periculis cautiores.

De Punica & Malo arboribus.

PUnica & malus arbores de pulchritudine contendebant. Cùm diu inter se variis & acerbis contentionibus certâssent, rubus ex proxima sepe hujusmodi contentiones accipiens, accessit ad eas, atque inquit, Satis jam, satis certatum inter vos est: quiescite admodum, & contentionibus finem imponite.

Fabula significat, quòd minores majorum lites sæpenumero componunt.

De Talpa & Matre.

TAlpa cæcum animal naturâ est. Hæc aliquando matri ait, Ingentem sentio odorem. Parùm pòst rursum ait, Excelsam adspicio fornacem. Tertiò item ait, Malleorum sonitus audio fabrilium. Ei mater comiter ait, Heus filia, tu, utì percipio, non solùm oculis, sed naso & auribus orba exsistis.

Fabula indicat, quòd homines jactabundi, cùm magna profitentur, tunc vel maximè in minimis redarguuntur.

De Vespis, Perdicibus & Agricola.

VEspæ semel & perdices siti concitæ, cùm simul convenissent, ad rusticum quendam tendunt, potum ab eo petentes, atque pollicentes, quòd ei pro aqua largas referrent gratias. Quippe perdices vineam fodere promittunt, ut vites plenos producant racemos. Vespæ verò, se vineam circumeundo custodire, ac fures indè amovere, largè offerunt. Quibus agricola inquit, Duos habeo boves, qui, cùm nihil promittant, eandem hanc operam nihilo minùs præstant. Itaque satiùs est mihi illis, quàm vobis, aquam exhibere.

Fabula significat, non esse illis subveniendum, qui vani & inutiles sunt.

De Jove.

Cum Jupiter nuptias celebraret, cuncta animalia ei munera obtulerunt, quæque pro viribus suis. Verùm enim serpens rosam legit, illámque ore tenens, Jovi obtulit. At Jupiter, ut eum adspexit palàm inquit, Ab omnibus dona libenter equidem accipio: verùm à serpente id haudquaquam facio.

Fabula significat, quòd improborum munera non esse sine dolis, quivis prudens sibi persuadere debet.

De Simia.

Simia duos catulos parere fertur, quorum ad unum duntaxat afficitur, & ex affectu illum diligentissimè nutrit: alterum verò odit negligitque. Contigit autem, quòd, qui in deliciis habebatur, à simia in somnis fuit suffocatus: quamobrem qui neglectus erat, ad perfectam usque ætatem, ceu matris deliciæ, fuit educatus.

Fabula significat, quòd hominum prudentiam fortuna proculdubio superat.

De Pulice.

Pulex cùm quendam morsu aliquando stimulâsset, captúsque rogaretur, quisnam esset qui membra sibi depasceret, ait, se ex eo animalium genere esse, quibus à natura datum erat, ut eo pacto vitam vivant; nec eum occidere velit, cùm multum mali facere ipse ei nequeat. At homo ille subridens, inquit ei, Eò magis meis necaberis manibus, quoniam nec multùm nec parùm abs re quempiam lædere licet.

Fabula significat, quòd malorum, licèt parùm vel multùm delinquant, misereri haud oportet.

De Pulice & Homine.

Pulex suo solito more saltans, super hominis pedem resedit, illúmque morsu acriter pupugit. Quâ punctione

ctione homo ille graviter concitus, pulicem cepit, & unguibus obtundere voluit. Sed pulex manibus exsiliens, mortem vitavit. Tum homo exclamans, ait, O Hercules malorum extinctor, ecquid mihi in hunc opprimendum præsens non fuisti?

Fabula declarat, quòd non in minimis, sed in magnis arduisque rebus à diis auxilium quis implorare debet.

De formicis & Cicada.

Hyemis erat medium cùm formicæ sparsim triticum apricabant. Quod cicada aspiciens, cùm inediâ conficeretur, accessit ad eas, ac triticum pro alimonia ut sibi concederent oravit. At cùm formicæ eam rogarent, quidnam æstate fecerit, num segnis aut otiosa eo tempore steterit: illis cicada ait, Neq; segnis aut otiosa steti, sed cantu cecini, quo laborem via viantibus levabam. Quâ re auditâ, formicæ subridentes inquiunt, Si æstate cecinisti, ut viantes delectares, nunc salta ne frigore conficiaris.

Fabula declarat, quòd qui quæ facienda sunt, suo tempore non facit, is in angustias, quando non putat, incidit.

De Viro & Uxoribus.

Tempus erat veris, quo quidam in deliciis educatus, cùm nec juvenis, nec senex esset (semicanus enim erat capillis) duas simul duxit uxores unam quidem natu grandem alteram verò juniorem. Cùm omnes eandem habitarent domum, uxor anus ut virum in amorem sui totum pelliceret, quotidie viri caput pertractans, nigros ei avellebat capillos. Pari studio junior, ut ab anûs consuetudine illum amoveret, albos avellebat capillos. Postremò ità illum depilârunt, ut calvum ac ridiculum, non absque summo opprobrio, virum reddiderint.

Fabula significat, quòd nulla melior senibus salus exsistit, quàm fœminis carere, & maximè junioribus, nisi penitus obrui se velint.

Aliæ item aliquot ÆSOPI Fabulæ è Græco in Latinum versæ, incerto Interprete.

Impossibilia promittens.

VIr pauper ægrotus & malè affectus, cùm à medicis desperatus esset, deos rogabat, pollicens, si sanitatem sibi rursus restituerent, centum boves ipsis oblaturum esse in sacrificium. Uxore autem ejus audiente, Et ubi tibi hæc, si convalueris? Ille ait, Putas enim surrecturum me hinc, ut dii hæc à me repetant?

Fabula significat, multos facilè polliceri, quæ re comprobare non sperant.

Ranæ.

RAnæ duæ in palude pascebantur: æstate autē siccatâ palude, illâ derelictâ, quærebant aliam: cæterum profundū invenerunt puteum. Quo viso, alter alteri inquit, Descendamus, heus tu, in hunc puteum. Illa respondens, ait, Si igitur & hîc aqua aruerit, quomodo ascendemus?

Fabula declarat, non oportere inconsideratè res aggredi.

Canis & Gallus.

CAnis & gallus, initâ societate, iter faciebant. Vesperâ autem superveniente, gallus conscensâ arbore dormiebat; at canis ad radicem arboris excavatæ. Cùm gallus, ut assolet, noctu cantâsset; vulpes, ut audivit, accurrit, & stans inferiùs, ut ad se descenderet rogabat; quòd cuperet commendabili adeò cantu animal complecti. Cùm autem is dixisset, ut janitorem priùs excitaret ad radicem dormientem, ut cùm ille aperuisset, descenderet:

deret: illa quærente ut ipsum vocaret, canis statim prosiliens eam dilaccravit.

Fabula indicat, prudentes homines inimicos insultantes ad fortiores astu mittere.

Leo & Ursus.

L*Eo & ursus simul magnum nacti hinnulum, de eo pugnabant. Graviter igitur à seipsis affecti, ut ex multa pugna etiam vertigine corriperentur, defatigati jacebant. Vulpes autem circumcirca eundo, ubi prostratos eos vidit, & hinnulum in medio jacentem, hunc, per utrosque percurrendo, rapuit, fugiénsque abivit. At illi videbant quidem ipsam; sed quia non poterant surgere, Nos miseros, dicebant, quia vulpi laboravimus!*

Fabula indicat, aliis laborantibus, alios lucrari.

Vespertilio, & Rubus, & Mergus.

V*Espertilio, rubus, & mergus, initâ societate, mercatoriam decreverunt vitam agere. Itaque vespertilio argentum mutuatus, projecit in medium: rubus vestem secum accepit: mergus tertius æs: & navigaverunt. Tempestate autem vehementi obortâ, & navi eversâ, omnibus perditis, ipsi in terram evaserunt. Ex illo igitur mergus littoribus semper assidet, num quópiam æs ejiciat mare. Vespertilio vero, creditores timens, interdiu non apparet, noctu ad pabulum exit. Rubus prætereuntium vesti inhæret, sicubi suam cognoscat quærendo.*

Fabula indicat, in ea quibus incumbimus, in posterum incidere.

Pavo & Monedula.

A*Vibus creaturis regem, pavo crabat, ut se ob pulchritudinem eligerent. Eligentibus autem eum omnibus, monedula suscepto sermone ait, Sed, si, te regnante, aquila nos persequi aggressa fuerit, quomodo nobis opem feres?*

Singularis agrestis & Vulpes.

SIngularis agrestis super quadam sedens arbore, dentes acuebat. Vulpe rogante causam, quare, nullâ propositâ necessitate, dentes acueret, ait, Non abs re hoc facio: nam si me periculum invaserit, nequaquam me tunc acuendis dentibus occupatum esse oportebit, sed potiùs paratis uti.

Fabula declarat, adversùs periculum paratum esse oportere.

Cassita.

CAssita laqueo capta, plorans dicebat, Hei mihi miseræ & infelici volucri! non aurum surripui cujusquam, non argentum, non aliud quicquam pretiosum; granum autem tritici parvum mortis mihi causa est.

Fabula ad eos tendit, qui ob inutile lucrum magnum subeunt periculum.

Hinnulus.

HInnulus aliquando cervo ait, Pater, tu & major & celerior canibus, & cornua præterea ingentia gestas ad vindictam: curnam igitur sic eos times? Ei ille ridens ait, Vera quidem hæc sunt, fili: unum verò scio, quòd cùm canis latratum audivero, statim ad fugam, nescio quomodo, efferor.

Fabula declarat, naturâ timidos nullâ admonitione fortificari.

Avarus.

AVarus quidam cùm omnia sua bona vendidisset, & auream glebam fecisset, in loco quodam infodit, unà defosso illic & animo suo & mente, atq; quotidie eundo, ipsam videbat: Id autem ex operariis quidam observando cognovit, & refossam glebam abstulit. Post hæc & ille profectus & vacuum locum videns, lugere cœpit, & capillos evellere. Hunc cùm quidam vidisset sic plorantem, & causam audivisset, Ne sic inquit, ò tu, tristare;

neque enim habens aurum habebas. Lapidem igitur pro auro acceptum reconde, & puta tibi aurum esse: eundem enim tibi usum præstabit: nam, ut video, neque cùm aurum erat, utebare.

Fabula significat, nihil esse possessionem, nisi usus adfuerit.

Anseres & Grues.

A*Nseres & grues in eodem prato pascebantur. Venatoribus autem visis, grues, quòd essent leves, statim evolaverunt: anseres autem, ob onus corporum cùm mansissent, capti fuerunt.*

Fabula significat, & in expugnatione urbis inopes facilè fugere, divites autem servire captos.

Testudo & Aquila.

T*Estudo orabat aquilam, ut se volare doceret. Eâ autem admonente procul hoc à natura ipsius esse, illa magis precibus instabat. Accepit igitur ipsam unguibus, & in altum sustulit; indè demisit. Hæc autem in petras cecidit, & contrita est.*

Fabula significat multos, quia in contentionibus prudentiores non audiverunt, seipsos læsisse.

Cerva.

C*Erva altero occæcata oculo, in littore pascebatur, sanum oculum ad terram propter venatores habens, alterum verò ad mare, unde nihil suspicabatur. Præternavigantes autem quidam, & hoc conjectantes, ipsam sagittârunt: hæc autem seipsam lugebat, quòd unde timuerat, nihil passa foret; quod non putabat malum allaturum, ab eo proditam.*

Fabula significat, sæpe, quæ nobis noxia videntur, utilia fieri: quæ verò utilia, noxia.

Cerva & Leo.

C*Erva venatores fugiens, in speluncam ingressa est. In leonem autem ibi cùm incidisset, ab eo comprehensa*

sa est: moriens autem dicebat, Hei mihi! homines fugiens in ferarum immitissimam incidi.

Fabula significat, multos homines, dum parva fugiunt pericula, in magna incurrere.

Cerva & Vitis.

CErva venatores fugiens, sub vite delituit. Cùm præteriissent autem parumper illi, cerva prorsus jam latêre arbitrata, vitis foliis pasci incepit. Illis verò agitatis, venatores conversi, &, quod erat verum, arbitrati animal aliquod sub foliis occultari, sagittis confecerunt cervam. Hæc autem moriens talia dicebat, Justa passa sum: non enim offendere oportebat, quæ me servârat.

Fabula significat, qui injuriâ benefactores afficiunt, à Deo puniri.

Asinus & Leo.

CUm asino gallus aliquando pascebatur. Leone autem aggresso asinum, gallus exclamavit: & leo (aiunt enim hunc galli vocem timere) fugit. Asinus ratus propter se fugere, aggressus est statim leonem. Ut verò procul hunc prosecutus est, quò non ampliùs galli perveniebat vox, conversus leo devoravit. Hic verò moriens clamabat, Me miserum & dementem! ex pugnacibus enim non natus parentibus, cujus gratiâ in aciem irrui?

Fabula significat, plerosque homines, inimicos, qui se de industria humiliârunt, aggredi, atque ita ab illis occidi.

Olitor & Canis.

OLitoris canis in puteum decidit: olitor autem ipsum illinc extracturus, descendit & ipse in puteum. Ratus autem canis eum accessisse ut se inferiùs magis obrueret, conversus olitorem momordit. Hic autem cum dolore reversus, Justa, inquit patior: nam cur unquam sui interfectorem servare studui?

Fabula in injustos & ingratos.

Sus & Canis.

SUs & canis mutuò convitiabantur. Et ſus jurabat per Venerem, proculdubio dentibus diſciſſuram canem. Canis autem ad hæc diſſimulanter dixit, Bene per Venerem nobis juras; ſignificas enim ab ipſa vehementer te amari, quæ impuras tuas carnes deguſtantem nullo pacto in ſacellum admittit. Ei ſus, Propter hoc igitur magis præ ſe fert dea amare me: nam occidentem, aut alio quovis modo lædentem me omnino averſatur: tu tamen malè oles & viva & mortua.

Fabula indicat, prudentes oratores, quæ ab inimicis objiciuntur, artificiosè in laudem convertere.

Sus & Canis.

SUs & canis de fœcunditate certabant. Dixit autem canis, ſe fœcundam eſſe maximè pedeſtrium omnium. Et ſus occurrens, ad hæc inquit, Sed cùm hæc dicis, ſcito cæcos te catulos parere.

Fabula indicat, non in celeritate res, ſed in perfectione judicari.

Serpens & Cancer.

SErpens unà cum cancro vivebat, initâ cum eo ſocietate. Itaq; cancer ſimplex moribus ut & ille aſtutiam mutaret, admonebat: hic autem minimè obediebat. Cùm obſervâſſet igitur cancer ipſum dormientem, & pro viribus compreſſiſſet, occîdit. At ſerpenti poſt mortem extenſo ille ait, Sic oportebat antehac rectum & ſimplicem eſſe: neque enim hanc pœnam dediſſes!

Fabula indicat, qui cum dolo amicos adeunt, ipſos offendi potiùs.

Paſtor & Lupus.

PAſtor nuper natum lupi catulum reperit ac ſuſtulit, unàque cum canibus nutrivit. At cùm adoleviſſet, ſi quando lupus ovem rapuiſſet, cum canibus & ipſe perſequebatur. Cùm canes autem aliquando non poſſent

aſſequi

assequi lupum, atque ideo reverterentur; ille sequebatur ut, cùm ipsum assecutus esset, particeps foret venationis, ut lupus: indè redibat. Sin autem lupus extrà non rapuisset ovem, ipse clàm occîdens, unà cum canibus comedebat: donec pastor, cùm conjectâsset, & intellexisset rem, de arbore ipsum suspendit & occîdit.

Fabula significat, naturam pravam bonos mores non nutrire.

De Leone & Lupo.

LEo cùm consenuisset, ægrotabat, jacens in antro. Accesserunt autem visitatura regem, præter vulpem, cætera animalia. Lupus igitur captâ occasione accusabat apud leonem vulpem, quasi nihili facientem suum omnium dominum; & propterea neq; ad visitationem profectam. Interim affuit vulpes, & ultima audivit lupi verba. Leo igitur contra eam infremuit. Sed defensionis tempore petito, Et quis, inquit, eorum qui convenerunt tantum profuit quantum ego, quæ in omnem partem circuivi, & medicamentum pro te à medico quæsivi & didici; Cùm autem leo statim ut medicamentum diceret imperâsset, illa inquit, Si lupo vivente excoriato, ipsius calidam pellem indueris. Et lupo jacente vulpes ridens ait, Sic non oportet dominum ad malevolentiam movere, sed benevolentiam.

Hæc fabula innuit, eum, qui quotidie machinatur, in seipsum laqueum vertere.

Mulier.

MUlier quædam virum ebrium habebat: ipsum autem à morbo liberatura, tale quid commenta est: Aggravatum enim ipsum ab ebrietate cùm observâsset, & mortui instar insensatum, in humeros levatum, in sepulchretum allatum deposuit, & abivit. Cùm autẽ ipsum jam sobrium esse conjectata est, profecta januam pulsavit sepulchreti. Ille autem cùm diceret, Quis est qui

pulsat januam? Uxor respondit, Mortuis cibaria ferens ego adsum. Et ille, non mihi comesse, sed bibere, ô optima, affer; tristem enim me reddis, cùm cibi, non potûs meministi. Hæc autem pectus plangendo, Hei mihi miseræ! inquit: Nam neque astu profui. Tu enim, vir, non solùm non emendatus es, sed pejor quoque teipso evasisti: in habitum tibi deductus est morbus.

Fabula indicat, non oportere in malis actibus immorari: nam & nolentem quandoque hominem consuetudo invadit.

Cygnus.

VIr dives anserem simul & cygnum nutriebat, non ad eadem tamen, sed alterum cantûs, alterum mensa gratiâ. Cùm autem oporteret anserem pati ea, quorum causâ nutriebatur, nox erat, & discernere tempus non permisit utrumq;: cygnus autem pro ansere abductus, cantat cantum quendam mortis exordium; & cantu significat naturam, mortem verò effugit suavitate canendi.

Fabula indicat, sæpe musicen differre mortem.

Æthiops.

ÆThiopem quidam emit, talem ei colorem inesse ratus negligentiâ ejus qui priùs habuit: ac assumpto in domum, omnes ei adhibuit abstersiones, omnibus lavacris tentavit mundare: at colorem quidem transmutare non potuit, sed morbum dolor paravit.

Fabula indicat, manere naturas ut à principio provenerunt.

Hirundo & Cornix.

HIrundo & cornix de pulchritudine contendebant. Respondens autem cornix ei dixit, Sed tua pulchritudo verno tempore floret, meum verò corpus etiã hyeme durat.

Fabula indicat, durationem corporis decore meliorem esse.

Butalis.

BUtalis à fenestra quadam pendebat: Vespertilio autem profectus rogavit causam, quare die sileret, nocte caneret,

caneret. Cùm autem ea non incassum hoc facere dixisset, (nam die canendo olim capta fuit, & propterea ex illo prudens evasit) vespertilio ait, Sed non nunc te cavere oportet, cùm nulla utilitas, sed antequam capereris.

Fabula significat, in infortuniis inutilem esse pœnitentiam.

Cochleæ.

R*Vstici filius assabat cochleas. Cùm autem audiret eas stridentes, ait, O pessimæ animantes! domibus vestris incensis, vos canitis.*

Hæc fabula indicat, omne intempestivè factum vituperabile.

Mulier & Ancilla.

M*Vlier vidua operosa ancillas habens, has solebat noctu excitare ad opera, ad gallorum cantus. His verò assiduo defatigatis labore, visum est oportere domesticum occidere gallum, tanquam illum qui noctu excitaret heram. Evênit autem ipsis hoc facto ut in graviora inciderent mala: nam hera ignorans gallorum horam temporiùs eas excitabat.*

Fabula indicat, plerisque hominibus consilia esse malorum causas.

Mulier venefica.

M*Vlier venefica divinarum irarum propulsiones promittens, multa facere perseverabat, & lucrum indè faciebat. Quidam igitur accusaverunt eam impietatis, & convicerunt, & damnatam duxerunt ad mortem. Videns autem quidam eam duci, ait, Tu quæ deorum iras avertere promittebas, quomodo neque hominum consilium mutare potuisti?*

Fabula innuit, multos magna promittentes, nè parva quidem facere posse.

Agricola.

A*Gricola quidam fodiendo aurum reperit: quotidie igitur terram, ut ab ea beneficio affectus, coronabat*

bat. Huic autem Fortuna adſtans inquit, Heus tu, cur terræ mea munera attribuis, quæ ego tibi dedi ditatura te? Nam ſi tempus immutetur, & in alias manus hoc tuum aurum eat, ſcio te tunc me Fortunam accuſaturum.

Fabula indicat, oportere benefactorem cognoſcere, atque huic gratiam referre.

Viatores.

D*Vo quidam unà iter faciebant: & cùm alter ſecurim reperiſſet, alter qui non invenit, admonebat ipſum nè diceret,* Inveni, *ſed* Invenimus. *Paulò pòſt autem, cùm aggrederentur ipſos qui ſecurim perdiderant: qui eam habebat, perſequentibus iis, ei qui unà iter faciebat, dixit,* Periimus. *Hic autem ait,* Perii *dic, non* Periimus: *etenim & tunc cùm ſecurim inveniſti,* Inveni *dixiſti non* Invenimus.

Fabula declarat, qui non fuere participes felicitatum, neque in calamitatibus firmos eſſe amicos.

Ranæ duæ.

D*Væ ranæ vicinæ ſibi erant: paſcebantur autem, altera in profundo ſtagno, & procul à via; altera in via parùm aquæ habens. Verùm cùm quæ in ſtagno alteram admoneret, ut ad ſe migraret, ut tutiore cibo frueretur; illa non paruit, dicens, firmiſſimè ſe teneri hujuſce loci conſuetudine; quouſque obtigit currum prætereuntem ipſum confringere.*

Fabula ſignificat, homines quoque prava aggredientes citiùs mori, quàm mutentur in melius.

Apiarius.

I*N mellarium ingreſſus quidam abſente domino, favum abſtulit. Hic autem reverſus ut alveolos vidit inanes, ſtans, quod in his erat perſcrutabatur. Apes autem à paſtu redeuntes, ut deprehenderunt ipſum, aculeis percutiebant, peſſiméq; tractabant. Hic autem ad eas, O peſſimæ ani-*

animantes ! furatum vestros favos illæsum dimisistis; me verò satagentem vestrî percutitis.

Fabula declarat, sic homines quosdam ob ignorantiam ab inimicis non cavere, amicos autem ut insidiatores repellere.

Alcedo.

ALcedo avis est solitaria, semper in mari vitam degens: hanc dicitur hominum venationes caventem in scopulis maritimis nidificare. Cæterùm aliquando paritura, nidum fecit. Egressâ autem eâ ad pabulum, accidit, mare à vehementi concitatum vento, elevari supra nidum, atque hoc submerso, pullos perdi. Hæc autem reversa, re cognitâ ait, Me miseram, quæ terram ut insidiatricem cavens, ad hoc confugi, quod mihi longè est infidius!

Fabula declarat, homines etiam quosdam ab inimicis cavendo, ignaros in multò graviores inimicos incidere.

Piscator

PIscator in fluvio quodam piscabatur. Extensis autem retibus, & fluxu comprehenso, utrinque funi alligato lapide aquam verberabat, ut pisces fugientes incautè in retia inciderent. Cùm quidam autem ex iis qui circa locum habitabant, id facere videret, increpabat quòd fluvium turbaret, & claram aquam non fineret bibere. Et is respondit, Sed nisi sic fluvius perturbetur, me oportebit esurientem mori.

Fabula declarat, civitatum etiam rectores tunc maxime operari, cùm patrias in seditionem induxerint.

Simia & Delphis.

MOris cùm esset navigantibus, Melitenses catulos & simios adducere in solamen navigationis, quidam habebat secum simium. Cùm autem pervenissent ad Sunium Atticæ promontorium, tempestatem vehementem fieri contigit. Navi autem eversâ & omnibus natantibus

tantibus, natabat & simius. Delphis quispiam ipsum conspicatus, & hominem esse ratus, digressus levabat, ad terram perferens. Ut verò in Piræo fuit Atheniensium navali, rogavit simium, an genere esset Atheniensis? Cùm autem hic diceret, & claris ibi esse parentibus: rogavit, an & Piræum sciret? Ratus autem simius de homine eum dicere, ait, Et valde amicum esse ei, & familiarem. At Delphis tanto mendacio indignatus, submergens ipsum occîdit.

Fabula in viros qui veritatem ignorantes existimant se decipere.

Muscæ.

IN cella quadam melle effuso, muscæ advolantes comedebant: implicitis autem earum pedibus, evolare non poterant. Cùm autem suffocarentur, dicebant, Miseri nos, quia ob modicum cibum perimus!

Fabula significat, multis gulam multorum malorum esse causam.

Mercurius & Statuarius.

MErcurius scire volens, quanti apud homines esset, ivit in statuarii domum, transformatus in hominem: & visâ statuâ Jovis, rogabat, quanti quis ipsam emere posset. Hic autem cùm dixisset Drachmâ risit. Et quanti Junonis ait? Cùm dixisset, Pluris visâ & suâ ipsius statuâ, ac opinatus (cùm nuncius sit deorum, & lucrosus) maximam de se apud homines haberi rationem, rogavit de se. Statuarius verò ait Si hasce emeris, & hanc additamentum dabo.

Fabula in virum gloriosum, qui nullius apud alios est pretii.

Mercurius & Tiresias.

MErcurius, volens Tiresiæ vaticiniũ an verum esset cognoscere, furatus ipsius boves ex rure, venit ad ipsum in urbem similis factus homini, & ad ipsum divertit. Boum autem amissione renunciatâ Tiresiæ, ille assum

pto Mercurio exivit, augurium aliquod de fure consideraturus. Et hic jubet dicere sibi quamnam avem viderit. Mercurius autem; primò vidisse aquilam à sinistris ad dextram volantem, dixit. Hic non ad se id esse cum dixisset; secundò cornicem super arbore quadam sedentem vidit, & modò superiùs aspicientem, modò ad terram declinatam, vati refert. Et is, re cognitâ, ait, Sed hæc cornix jurat per cœlum & terram, si tu velis, meas me recepturum boves.

Hoc sermone uti quispiam poterit adversus virum furacem.

Canes.

Habens quidam duos canes, alterum venari docuit, alterum domum servare. Cæterùm si quando venaticus caperet aliquid, qui domum custodiebat, particeps unà cum eo erat cœnæ. Ægrè ferente autem venatico, & illi objiciente, quòd ipse quotidie laboraret, ille nihil faciens suis nutriretur laboribus; respondens ipse ait, Non me sed herum reprehende, qui non laborare me docuit, sed labores alienos comêsse.

Fabula indicat, adolescentes qui nihil sciunt, haud esse reprehendendos, cùm eos parentes sic educaverunt.

Maritus & Uxor.

Habens quidam uxorem quæ domesticis omnibus inimica erat, voluit scire an etiam erga paternos domesticos ita afficeretur. Quapropter cum rationabili prætextu ad suum patrem ipsam misit. Paucis verò pòst diebus, eâ reversâ, rogavit quomodo adversùs illos habuisset. Hæc verò cùm dixisset, Bubulci & pastores me suspectabant; ad eam ait, Sed ô uxor, si eos odîsti qui manè greges agunt, serò autem redeunt; quid sperare oportet eos, quibuscum toto conversaris die?

Fabula indicat, sic sæpe ex parvis magna, & ex manifestis incerta cognosci.

Hœdus

Hœdus & Lupus.

HOedus derelictus à grege, persequente lupo, conversus ad eum dixit, O lupe, quoniam credo me tuum cibum futurum, nè injucundè moriar, cane tibiâ primùm ut saltem. Lupo autem canente tibiâ, atque hœdo saltante, canes cùm audivissent, lupum persecuti sunt. Hic conversus, hœdo inquit, Meritò hæc mihi fiunt: oportebat enim me, coquus cùm sim, tibicinem non agere.

Fabula significat, qui ea, quibus naturâ apti sunt, negligunt, quæ verò aliorum sunt, exercere conantur, in infortunia incidere.

Cancer & Vulpes.

CAncer è mari cùm ascendisset, in loco quodam pascebatur. Vulpes esuriens ut vidit, accessit ac eum rapuit. Ille devorandus ait, Sed ego condigna patior, qui, marinus cum sim, terrestris esse volui.

Fabula significat, homines etiam, qui propriis derelictis exercitiis, & quæ nihil conveniunt aggrediuntur, meritò infortunatos esse.

Citharœdus.

CItharœdus rudis in domo calce incrustatâ familiariter, ut solebat, canens, contrà resonante in se voce existimabatur valde canorus esse: verùm elatus super hoc, cogitavit & theatro sese committere oportere. Profectus verò ad se ostendendum, cùm malè admodum caneret, lapidibus ipsum explosum abegerunt.

Fabula significat, ex rhetoribus quosdam, qui in scholis videntur esse aliqui, cùm ad res publicas se conferunt, nullius pretii esse.

Fures.

FUres in domum quandam ingressi, nihil invenerunt nisi gallum; atque hoc capto abierunt. Hic ab eis occidendus rogabat, ut se dimitterent, dicens utilem esse hominibus, noctu eos ad opera excitando. Hi autem dixerunt

runt, Sed propter hoc tantò magìs occidêris: illos enim excitando, furari nos non ſinis.

Fabula indicat, eà maximè pravis eſſe adverſa, quæ bonis ſunt beneficio.

Cornix & Corvus.

Cornix corvo invidens, quòd is per auguria hominibus vaticinaretur, ob idq; crederetur utì futura prædicens, conſpicata viatores quoſdam prætereuntes, ivit ſuper arborem quandam, ſtánſq; valde crocitavit. Illis autem ad vocem converſis, & admiratis, re cognitâ, quidam inquit, Abeamus heus vos: cornix enim eſt quæ crocitavit, & augurium non habet.

Fabula indicat, eodem modo, & homines præſtantioribus certantes, præterquam quòd non ad æqua perveniunt, riſu quoque dignos eſſe.

Cornix & Canis.

Cornix Minervæ ſacrificans, canem invitavit ad epulas. Ille autem ad eam dixit, Quid fruſtrà ſacrificia abſumis? Dea enim adeò te odit, ut ex peculiaribus quoque tibi auguriis fidem ſuſtulerit. Cui cornix, Ob id magìs ei ſacrifico, ut reconcilietur mihi.

Fabula ſignificat, pleroſque ob lucrum non vereri inimicos beneficiis proſequi.

Corvus & Serpens.

Corvus cibi indigens, ut ſerpentem in aprico quodam loco dormientem vidit, hunc devolando rapuit. Hic cùm ſe vertiſſet, atque momordiſſet ipſum, corvus moriturus dixit, Me miſerum, qui tale reperi lucrum, quo etiam pereo!

Fabula in virum qui ob theſaurorum inventionem de ſalute periclitatur.

Monedula ac Columba.

Monedula, in columbario quodam columbis viſis bene nutritis, dealbavit ſeſe, ivitque ut & ipſa eodem

eadem cibo impertiretur. Hæ verò, donec tacebat, ratæ eam esse columbam, admiserunt: sed cùm aliquando oblita, vocem emisisset, tunc ejus cognitâ naturâ, expulerunt percutiendo: eáque privata eo cibo rediit ad monedulas rursum: & illæ, ob colorem cùm ipsam non noscerent, à suo cibo abegerunt, ut duorum appetens neutro potiretur.

Fabula indicat, oportere & nos nostris contentos esse; considerantes avaritiam, præterquam quòd nihil juvet, auferre sæpe & quæ adsunt bona.

Monedula.

MOnedulam cùm quis cepisset, & pedem alligâsset filo, suo tradidit filio. Hæc non ferendo victum inter homines, ubi parumper libertatem nacta est, fugit, in suúmque nidum se contulit. Circumvoluto verò ramis vinculo evolare haud valens, cùm moritura esset, secum loquebatur, Me miseram, quæ apud homines non ferendo servitutem incautè meâ me vitâ privavi.

Fabula indicat, nonnunquam quosdam, cùm se à mediocribus student periculis liberare, in majora incidere.

Mercurius.

JUpiter Mercurio jussit, ut artificibus omnibus mendacii medicamentum misceret: hic, eo trito & ad mensuram facto, ex æquo singulis miscet. Cùm verò, solo relicto sutore, multum superesset medicamenti, totum acceptum mortarium ei miscuit: atque hinc contigit artifices omnes mentiri, maximè verò omnium sutores.

Fabula in mendaces artifices.

Jupiter.

JUpiter formatis hominibus, omnes illis affectus indidit, solùm indere pudorem oblitus est. Quapropter non habens undenam ipsum introduceret, per turbam ingredi eum jussit. Hic verò primùm indignè ferens, contradicebat: vehementiùs, verò eo instante, ait, Sed ego sanè his ingre-

ingredior pactis, si amor non ingrediatur; sin ingrediatur, ipse exibo quamprimum. Ex hoc sanè evenit, omnia scorta inverecunda esse.

Fabula significat, captos amore inverecundos esse.

Jupiter.

JUpiter nuptias celebrans, omnia animalia accipiebat: solâ verò testudine tardè profectâ, admirans causam tarditatis, rogavit eam quamobrem ipsa ad cœnam non accesserat. Cùm hac dixisset, Domus chara, domus optima; iratus ipsi, damnavit ut domum bajulans circumferret.

Fabula significat, plerosque homines eligere, parcè potiùs apud se vivere, quàm apud alios lautè.

Lupus & Ovis.

LUpus à canibus morsus, & malè affectus, abjectus jacebat. Cibi verò indigens, visâ ove, rogabat ut potum ex præterfluente flumine sibi adferret: si enim tu mihi, inquit, dederis potum, ego cibum mihi ipsi inveniam. Illa, re cognitâ, ait, Sed si ego potum tibi do, tu & cibo me uteris.

Fabula quadrat in virum maleficum, per simulationem insidiantem.

Lepores.

LEpores olim belligerantes cum aquilis, invocârunt in auxilium vulpes. Hæ autem dixerunt, Vobis auxiliaremur, nisi sciremus qui vos sitis, & cùm quibus præliemini.

Fabula significat, eos, qui cum præstantioribus certant, suam salutem contemnere.

Formica.

QUæ nunc formica, homo olim fuit: hic agriculturæ assiduè incumbens, non erat propriis laboribus contentus, sed & vicinorum fructus surripiebat. Jupiter autem indignatus hujus avaritiâ, transmutavit eum in hoc

hoc animal, quæ formica appellatur. Verùm cùm mutâsset formam, non & affectum mutavit: nam usque nunc arva circumeundo, aliorum labores surripit, & sibi recondit.

Fabula indicat, naturâ pravos etsi maximè speciem transmutaverint, mores non mutare.

Vespertilio & Mustela.

V*Espertilio in terram cùm cecidisset, à mustela captus est, & cùm occidendus esset, pro salute rogabat. Hâc verò dicente, non posse ipsam dimittere, quòd naturâ volucribus omnibus inimica foret; ait, non avem, sed murem esse; & sic dimissus est. Deinde autem cùm iterum cecidisset, & ab alia mustela captus esset, nè voraretur orabat. Hâc autem dicente, cunctis se inimicam esse muribus; hic, Non mus, sed vespertilio sum, dicebat; & rursus dimissus est: atque ità evênit, bis mutato nomine, salutem consecutum fuisse.*

Fabula indicat, neque nos in eisdem semper esse oportere; considerantes eos qui ad tempus mutantur, plerunque pericula effugere.

Viatores.

V*Iatores secundùm littus quoddam iter facientes, iverunt in speculam quandam, & ibi conspicati sarmenta procul natantia, navem esse magnam existimârunt: quamobrem expectaverunt, tanquam appulsura ea esset. Cùm verò à vento lata sarmenta propiùs forent, non navem ampliùs, sed scapham videre videbantur. Advectis autem illis, cùm sarmenta esse vidissent, inter se dixerunt, Ut nos igitur frustrà quod nihil est, expectabamus!*

Fabula indicat, nonnullos homines, qui ex improviso terribiles esse videntur, cùm periculum feceris, nullius esse pretii.

Asinus sylvestris.

A*Sinus sylvestris, asino viso domestico in loco quodam aprico, profectus ad ipsum, beatum dicebat, & corporis*

poris habitudine & cibi perceptione. Deinde autem cùm vidisset eum ferentem onera, & agasonem retro sequentem & baculis ipsum percutientem, ait, Ast ego non amplius beatum te existimabo: video enim non sine magnis malis habere te felicitatem.

Fabula indicat, non esse æmulanda lucra, in quibus insunt pericula & miseriæ.

Asini.

Asini olim, propterea quòd assiduè onera ferrent, & fatigarentur, legatos miserunt ad Jovem, solutionem laborum petentes. Hic autem ostendere ipsis volens id non posse fieri, ait, Tunc eos liberatum iri laboribus, cùm mingendo fluvium fecerint. At illi eum verum dicere existimantes, ex illo et nunc usque ubi aliorum urinam viderint asinorum, illic et circumstando mingunt.

Fabula indicat, unicuique quod fatale est incurabile esse.

Asinus & Vulpes.

Asinus indutus pelle leonis vagabatur, reliqua bruta perterrendo. Cæterùm visâ vulpe, tentavit et hanc perterrefacere. Hæc autem (casu enim ipsius vocem audiverat) ad ipsum ait, Compertum habeto, quòd et timuissem, nisi rudentem audivissem.

Fabula significat, nonnullos indoctos, qui iis qui extra sunt, aliqui esse videntur, ex sua linguacitate redargui.

Asinus & Ranæ.

Asinus ligna ferens, pertransibat paludem quandam; Lapsus autem ut decidit, nec surgere posset, lamentabatur ac suspirabat: Ranæ autem quæ erant in palude, anditis suspiriis, Heus tu, dixerunt, quid faceres, si tanto hîc tempore, quanto nos, fuisses, cùm, quia paululum cecidisti, sic lamenteris?

Hoc sermone uti quisquam poterit in virum segnem, qui ob minimos quosque labores tristatur, cùm ipse majoribus facilè resistat.

Asinus & Corvus.

Asinus ulcerato dorso in prato quodam pascebatur. Corvo autem insidente sibi, & ulcus percutiente, asinus rudebat ac saltabat. Sed agasone procul stante, ac ridente, lupus præteriens ipsum vidit, & dixit, Miseri nos, quos si tantùm viderit, persequitur; huic autem & arridet.

Fabula declarat, maleficos homines, si tantùm appareant, dignosci.

Asinus & Vulpes.

Asinus & vulpes, initâ inter se societate, exiverunt ad venationem. Leo verò cùm occurrisset ipsis, vulpes imminens periculum videns, profecta ad leonem tradituram ei asinum pollicita est, si sibi impunitatem promiserit. Qui cùm dimissurum eam dixisset, illa, adducto asino, in casses quosdam ut incideret fecit. Sed leo videns illum fugere minimè posse, primùm vulpem comprehendit, deinde sic ad asinum versus est.

Fabula indicat, eos qui sociis insidiantur, & seipsos nescios perdere.

Gallina & Hirundo.

Gallina serpentis ovis inventis, diligenter calefacta excludit. Hirundo autem cùm eam vidisset, ait, O demens, quid hæc nutris, quæ cùm excreverint à te primò injuriam auspicabuntur?

Fabula significat, implacabilem esse pravitatem, licèt afficiatur maximis beneficiis.

Camelus.

Cum primùm visus est camelus, homines perterriti & magnitudinem admirati, fugiebant. Ubi verò procedente tempore cognoverunt ipsius mansuetudinem, confisi sunt eò usquè ut ad eum accederent. At intellecto paulò pòst, belluæ non inesse bilem, eò contemptiùs ivêre, ut fræna ei imponerent, et pueris agendum traderent.

Fabula indicat, terribiles res consuetudine contemptibiles fieri.

Serpens.

SErpens à multis hominibus pessundatus, Jovem postulavit. Jupiter autem ad eum dixit, Si qui prior conculcavit pupugisses, nequaquam id facere secundus aggressus fuisset.

Fabula significat, eos qui priùs invadentibus resistunt, aliis formidolosos fieri.

Columba.

COlumba siti correpta, ut vidit quodam in loco poculum aquæ depictum, verum rata, atque multò elata impetu, inscia in tabulam offendit, usquè adeò ut pennis ipsius perfractis in terram decideret, atque à quodam occurrentium caperetur.

Fabula indicat, nonnullos homines ob vehementes alacritates inconsultò res aggredientes injicere sese in perniciem.

Columba & Cornix.

COlumba in columbario quodam nutrita, fœcunditate superbiebat. Cornix verò eâ auditâ, ait, Heus tu, desine hâc re gloriari: nam quò plures paris, eò plùs mœroris accumulas.

Fabula significat, ex famulis quoque eos esse infelicissimos, qui in servitute multos filios procreant.

Dives.

DIves duas habens filias, alterâ mortuâ præficas conduxit. Cùm verò altera filia dixisset, Ut nos miseræ! ipsæ, ad quas pertinet luctus, lamentari nescimus: hæ verò, quibus non est necessarium, vehementer plangunt: Mater ait, Nè mirare filia, si hæ ita lamententur: nam nummorum gratiâ id agunt.

Fabula indicat, nonnullos homines ob avaritiam non vereri alienis calamitatibus quæstum facere.

Pastor.

PAstor, actis in quercetum quoddam ovibus stratâ sub quercu veste, ascendit, & fructum decutiebat. Oves

verò inter edendum glandes, nesciæ, & vestes unà devorârunt. At cùm pastor descendisset, & quod erat actum vidit; O pessima, ait, animalia! vos cæteris vellera ac vestes præbetis; à me verò, qui vos nutrio, & vestem surripitis.

Fabula indicat, plerosque homines ob dementiam, eos qui nihil ad se attinent, beneficio afficere, in domesticos mala operari.

Bubulcus.

B*Vbulcus armentum taurorum pascens, amisit vitulum; lustrando omnem solitudinem, indagando moram traxit. Vbi invenire nihil potuit, precatus est Jovem, si furem qui vitulum cepit, ostenderet, hœdum in sacrificium oblaturum. Cæterum proficiscens in quercetum quoddam, invenit à leone devorari vitulum. Trepidus igitur & perterrefactus, elevatis manibus suis, in cœlum ait, O domine Jupiter, promiseram tibi hœdum me daturum esse, si furem invenirem; nunc taurum tibi recipio sacrificaturum, si hujus manus effugero.*

Fabula in homines infortunatos, qui, dum quidpiam amiserint, precantur ut inveniant: cùm invenerint, quærunt effugere.

Aquila.

S*Vper petra aquila sedebat, leporem raptura: hanc autem quidam percussit sagittâ, quæ intra ipsam ingressa est, sed crena cum pennis ante oculos stabat: quam cùm vidisset, Et hoc mihi, ait, altera mœstitia, quòd propriis pennis interea m.*

Fabula significat, durum esse, cùm quis à suis pericula patiatur.

Vermis & Vulpes.

Q*Vi sub cœno celabatur vermis, super terram egressus, dicebat omnibus animalibus, Medicus sum medicaminum doctus, qualis est Pæan deorum medicus. Et quomodo, ait vulpes, alios curans, teipsũ claudũ non curas.*

Fabula indicat, nisi præstò experientia fuerit, omne verbum inane esse.

Gallina auripera.

GAllinam quis habens ova aurea parientem, ratus intra ipsam auri massam inesse, occisam, aliis gallinis similem reperit. Hic multum sperans se inventurum divitiarum, etiam exiguis illis privatus est.

Fabula indicat, oportere contentum esse præsentibus, & fugere inexplebilitatem.

Lupus & Vitula.

LUpus esuriens circumibat quærendo cibum. Profectus autem ad locum quendam, audivit lugentem puerulum, eiq; dicentem anum, Desine plorare: sin minùs, hâc horâ tradam te lupo. Ratus igitur lupus seriò loqui aniculam, expectabat ad multam horam; sed cùm advenisset vespera, audit rursus anum blandientem puerulo, ac dicentem, Si venerit lupus huc, interficiemus eum, fili. His auditis, lupus eundo dicebat, In hoc tugurio aliud dicunt, aliud faciunt.

Fabula quadrat in homines, quorum facta verbis non respondent.

De Culice & Leone.

CUlex ad leonem accedens, ait, Neq; timeo te, neq; fortior me es. Minùs mihi adesse virium ideo existimas, quòd laceres unguibus, & dentibus mordeas? hoc & fœmina cum viro pugnans facit. Ego verò longè sum te fortior. Si verò vis, veniamus ad pugnam. Et cùm tuba cecinisset, culex inhæsit mordens circa nares ipsius læves genas. Leo autem propriis unguibus dilaniavit seipsum, donec indignatus est; culex autem, victo leone, cùm sonuisset tuba, & epinicia cecinisset, evolavit. Araneæ verò vinculo implicitus, cùm devoraretur, lamentabatur, quòd cum maximis pugnans, à vili animali aranea occideretur.

Fabula quadrat in eos, qui prosternunt magnos, & à parvis prosternuntur.

FINIS.

Sales, sive Facetiæ multùm jucundæ, selectæ ex libello *Poggii* Florentini, *Oratoris eloquentissimi.*

De Pigritia Adolescentis.

B*Onatius adolescens facetus è familia Galiscorum, dum essemus Constantiæ, admodum tardè surgebat è lecto. Cùm socii eam tarditatem culparent, quîdve tam diu in lecto ageret, percontarentur; subridens respondit, Litigantes discrepantésque ausculto. Adsunt enim mane mihi è vestigio, cùm expergiscor, duæ habitu muliebri; Sollicitudo videlicet & Pigritia. Quarum altera surgere hortatur, & aliquid operis facere, neque diem in lecto terere: altera, priorem increpans, quiescendum inquit, & propter frigoris vim in calore lecti permanendum, indulgendúmque corporis quieti, neq; semper laboribus vacandum. Prior insuper rationes suas tuetur: itâ ut cùm diutius disputent atque altercentur, ego tamen æquus judex, in nullam partem declinans, audio disputantes, expectans quoad sint sententiâ concordes. Hoc fit ut surgam tardius, expectans litigii finem.*

De Gallo & Vulpe.

E*Suriens quondam vulpes, ad decipiendas gallinas, quæ gallo duce arborem excelsiorem, quò sibi aditus non erat, ascenderunt, ad gallum blandè accessit, quem comiter cùm salutâsset, Quid in excelso agis? inquit. Nunquid non audîsti nova hæc recentia tam salutaria nobis? Nequaquam cùm gallus respondisset; Atqui prænuntia huc accessi, ait, ad communicandum tecum alacritatem. Animalium omnium concilium celebratum est, in quo pacem perpetuam omnium inter se firmârunt, itâ ut omni sublato timore, nulli ab altero insidiæ aut injuriæ fieri ampliùs queant, sed pace & concordiâ omnes fruantur: licet abire unicuique, vel soli, quò velit securè. Descendito igitur, & hunc festum agamus diem. Agnitâ vulpis fallaciâ, gallus, Bonum, inquit, adfers nuncium, & mihi gratum: & collum altiùs pretendens, prospecturóque longiùs & admiranti similis, in pedes se erexit. Tum, Quidnam aspicis? vulpes*

pes cùm dixisset; *Duos*, inquit, *magno cursu, ore patulo, adventantes canes.* Tum tremebunda vulpes, *Valeto*, inquit: *mihi fuga expedit antequam illi adveniant*; & simul cœpit abire. Huic gallus, *Quónam fugis, aut quod times?* ait. *Siquidem pace constitutâ nihil timendum.* *Dubito*, inquit vulpes, *an canes isti audierint decretum pacis.*

Hoc pacto dolo elusus est dolus.

De muliere obstinata, quæ Virum pediculosum vocavit.

MUlier quædam è nostris admodum viro contraria, semper verbis ejus objurgando refragabatur, perstans in eo quod cœperat, ità ut superior esse vellet. Habitâ semel cum viro gravi altercatione, maritum pediculosum vocavit. Ille, ut verbum illud retractaret, uxorem verberibus contundebat, pugnis cædens, ac calcibus. Quò magìs cædebatur, eò plùs illa pediculosum appellabat. Vir tandem verberando lassus, ut uxoris pertinaciam superaret, per funem in aquæ puteum demisit, suffocaturum se dicens, nisi verbis ejusmodi abstineret. Instantiùs perseverabat etiam in aqua ad mentum usque constituta, verbum illud continuans. Tum vir, nè ampliùs loqui posset, in puteum demersit, tentans si eam mortis periculo à verborum pertinacia posset avertere. At illa, loquendi facultate ademptâ, etiam dum suffocaretur, quod loqui nequibat, digitis exprimebat: nam manibus super caput erectis, atque unguibus utriusque pollicis conjunctis, saltem quo potuit gestu, viro pediculos objiciebat. Unguibus enim eorum digitorum pediculi à fœminis occidi consueverant.

De eo qui uxorem in flumine peremptam quærebat.

ALter uxorem quæ in flumine perierat quærens, adversus aquam proficiscitur. Tum quidam admiratus, cùm deorsum secundùm aquæ cursum illam quærendam admoneret; *Nequaquam hoc modo reperitur*, inquit: *Ità enim, dum vixit, difficilis ac morosa fuit, reliquarúmque moribus contraria, ut nunquam nisi contrario & adverso flumine, etiam post mortem, ambulet.*

De Sacerdote qui Caniculum sepelivit.

ERat sacerdos rusticanus in Thuscia admodum opulentus. Hic caniculum sibi charum, cùm mortuus esset, sepelivit in cœmeterio. Sensit hoc episcopus, & in ejus pecuniam animum intendens, sacerdotem, velut maximi criminis reum, ad se puniendum vocat. Sacerdos, qui animum episcopi satis noverat, quinquagin-

ta aureos secum deferens, ad episcopum devenit. Qui sepulturam canis graviter accusans, jussit ad carcerem sacerdotem duci. Hic vir sagax, O pater, inquit, si nosceres prudentiam caniculi, non mirareris si sepulturam inter homines meruit: fuit enim plusquam ingenio humano tum in vita, tum præcipuè in morte. Quidnam hoc est? ait episcopus. Testamentum, inquit sacerdos, in fine vitæ condens, sciénsque egestatem tuam, tibi quinquaginta aureos ex testamento reliquit, quos mecum detuli. Tum episcopus testamentum & sepulturam comprobans, acceptâ pecuniâ, sacerdotem absolvit.

De Milite qui uxorem habuit litigiosam.

H*Abebat Florentinus, Eques admodum nobilis, uxorem litigiosam ac perversam, quæ quotidie ad religiosum confessorem, vel (ut aiunt) devotum suum querelas viri & vitia deferebat. Hic equitem reprehendebat objurgabátque. Aliquando verbis admonitus uxoris, & ut pacem inter eos poneret, rogavit virum ad confessionem peccatorum: quâ factâ, non dubitabat conventuram inter eos concordiam. Paruit eques. Et cùm Religiosus eum sua peccata explorare jussisset, Nequaquam est opus, inquit, quicquid enim unquam commisi, & multò plura etiam, ab uxore sæpius tibi recitata extiterunt.*

Facetissimum de Sene quodam, qui Asinum portavit super se.

D*Icebatur inter secretarios Pontificis, eos qui ad vulgi opinionem viverent, miserrimâ premi servitute; cùm nequaquam possibile esset, cùm diversa sentirent, placere omnibus, diversis diversa probantibus. Tum quidam ad eam sententiam fabulam retulit, quam nuper in Alemania scriptam factámque vidisset. Senem ait fuisse, qui cum adolescentulo filio, præcedente absque onere asello, quem venditurus erat, ad mercatum proficiscebatur. Prætereuntibus viam, quidam in agro opus facientes senem culpârunt, quòd asellum nihil ferentem neque pater, neque filius ascendisset, sed vacuum onere finerent; cùm alter præ senectute, alter præ ætate tenera, vehiculo egeret. Tum senex, adolescentem asino imposuit, ipse pedibus iter faciens. Hoc alii conspicientes, culpârunt stultitiam senis, quòd adolescente, qui validior erat, super asinum posito, ipse ætate confectus pedibus asellum sequeretur. Is mutato consilio, atque adolescente deposito, ipse asinum ascendit. Paulu-*

lum

lum verò progressus, audivit alios se culpantes, quòd parvulum filium, nullâ ratione ætatis habitâ, tanquam servum post se traheret, ipse asello (qui pater erat) insidens. His verbis permotus, filium secum asello superimposuit, hoc pacto iter sequens. Interrogatus autem ab aliis, an suus esset asellus; cùm annuisset, castigatus est verbis, quòd ejus, tanquam alîus, nullam curam haberet, minimè apti ad tantum onus, cùm satìs unus ad ferendum esse debuisset. Hic homo perturbatus tot sententiis, cùm neque vacuo asello, neque ambobus, neque altero superimposito, absque calumnia progredi posset, tandem asellum pedibus junctis ligavit, atque baculo suspensum, suo filiíque collo superimpositum, ad mercatum deferre cœpit. Omnibus propter novitatem spectaculi ad risum effusis, ac stultitiam amborum, maximè verò patris, increpantibus; indignatus ille, supra ripam fluminis consistens, ligatum asinum in flumen dejecit, atque ità amisso asino domum rediit. Ità bonus vir, dum omnibus placere cupit, nemini satisfaciens, asinum perdidit.

De Homine qui in somniis Aurum reperiebat.

Amicus quidam noster aurum à se repertum noctu per somnium referebat in cœtu. Tum quidam. Vide nè tibi accidat, ait, quod meo vicino, cui aurum in stercus cecidit. Cùm somnium narrari posceremus, Vicinus, inquit, noster somniavit, ductum se à dæmone in agrum ad aurum effodiendum: cùm multum reperisset, Non licet, inquit dæmon, nunc auferre, sed signa locum, ut cognosci à te solo queat. Cùm alter, quo signaculo uteretur, peteret; Caca hìc, inquit dæmon, nam hoc maximè modo nullus hìc aurum esse suspicabitur, & tibi soli res nota erit. Annuit vir; & statim expergefactus, sensit in lecto ventrem admodum laxâsse. Inter fætorem & stercus cùm surrexisset, domo exiturus capiti capitium ultimò imposuit, in quo catus eâ nocte stercus fecerat; iniquo fætore permotus, inquinatum caput & cæsariem lavit. Ità aureum somnium in merdam rediit.

De derisione hominis Porcum occidere volentis.

Mos erat in oppido quodam Piceni, ut qui hyeme porcum occidisset, viciniam ad cœnam invitaret. Quidam, quo pacto eam impensam vitaret, compatrem consulit. Dic, (inquit ille) esse porcum tibi hac nocte furto ablatum. Et simul, nihil tale illo verente, quidam clàm porcum nocte furto surripuit. Manè conspiciens sibi porcum ablatum, ad compatrem profectus, altâ voce querebatur

parcum

porcum sibi furto surreptum. Tum alter, Rectè, compater mi sapis, inquit; ità enim te docui loquuturum. Cùm ille sæpius & per omnes deos juraret id verum esse, Bene agis respondebat, & secundùm consilium meum. Cùm ille juramento iteraret: Hoc modo te loqui debere antea monui respondebat, & sanum consilium dedi tibi. Tandem elusus abiit.

De Vulpe à rustico in palea abscondita.

VUlpes olim fugiens in venatione canes, divertit ad rusticum, qui in area triticum terebat, rogans ut à canibus se tueretur: & simul pollicita est nunquam se ejus pullos gallinaceos læsuram. Annuit rusticus conditioni, & sumptis paleis furculâ vulpem texit. Advenit unus & item alter ex venatoribus vulpem quærens: rogabant autem rusticum, nunquid vulpem fugientem vidisset, & iter ejus. Ille verbis vulpem per certam viam defugisse, vultu verò & oculis latère sub paleis innuebat. Illi potiùs ad verba quàm ad nutum respicientes, abierunt. Tum rusticus detectâ vulpe, Serva, inquit, modò promissa: nam verbis meis evasisti, cùm dicerem, abiisse. At illa, quæ sibi timens per rimam inter paleas rusticum contemplabatur diligenter, Verba tua, inquit, bona fuêre, sed actus satìs mali.

Dictum in eos qui aliud verbis, aliud re agunt.

De Florentino qui equum emeret.

NOtus mihi Florentinus, Romæ empturus necessariò equum; pactus est cum venditore qui 25 aureos, pretium carius equo postulabat; se 15 daturum in præsentia, reliquorum verò se debitorem ejus esse velle annuit. Venditor postridie cùm residuum posceret, solutionem recusans, Servabo conventa, emptor inquit: Pepigimus quidem ut debitor tuus sim futurus; si autem tibi satisfecero, non sum debitor tuus ampliùs futurus.

De Ægyptio hortato ad fidem.

HOrtatus est Christianus quendam infidelem Ægyptium, quocum sibi diutina vitæ consuetudo fuerat, cùm is in Italiam venisset, ut semel interesset in Ecclesia dum missa solennis celebraretur. Assentitur ille, & missæ interfuit cum Christianis. Rogatus deinde ab eo, quid sibi de cæremoniis & solemnitate officii videretur, respondit, Omnia rectè & ex ordine, præter unum sibi videri: nullam enim charitatem in ea missa esse servatam; cùm unus solùm, reliquis esurientibus, comedisset ac bibisset, nullâ portione cibi ac potûs reliquis impertitâ.

Facetum hominis dictum, Asinum erudire promittentis.

TYrannus, ad exhauriendum bona subditi qui se multa facturum jactitabat, sub gravi pœna præcepit, ut asinum literas doceret. Ille impossibile ait fore, nisi multum temporis sibi in erudiendo asino concederetur. Petere quantum vellet jussus, decennium impetravit. Deridebatur ab omnibus, quoniam rem impossibilem suscepisset. Ille amicos consolatus, Nihil timeo ait: nam interim aut ego moriar, aut asinus, aut dominus. Quibus verbis ostendit salutare esse, rem difficilem in longum protrahi atque differri.

De Sacerdote, Epiphania an vir esset vel fæmina, ignorante.

SOcius quidam de festo Epiphaniæ narravit mihi stultitiam sacerdotis contribulis sui. Sacerdos fuit, inquit, qui populo nuncians Epiphaniæ celebritatem futuram, Cras, ait, summâ devotione veneremini Epiphaniam: maximum est enim & præcipuum festum. Nescio an vir fuerit vel fœmina: sed quisquis extiterit, à nobis est summo timore hic dies custodiendus.

De Cantilena Tabernario placita.

VIator quidam esuriens, cùm divertisset ad cauponulam, ventrem cibo potúque implevit. Petenti pecuniam ait, nullos sibi esse nummos, sed cantilenis se satis esse facturum. Tabernarius, non cantu, sed pretio sibi opus esse, respondit. Cui alter, Si eam cantionem dicam quæ placeat tibi, num eâ pro pecunia contentus eris? Annuente caupone, cœpit viator canere, & an ea placeret, interrogavit. Cùm abnuisset caupo, unam & deinde alteram cecinit. Nullo cantu sibi satisfieri ille testatus est. Hîc viator, Dicam ergò nunc, inquit, eam quæ tibi sit placitura: & accepto marsupio, dissolventi similis, cœpit cantionem quâ viatores uti consueverunt, Metti manno alla borsa, & paga l' hoste: *Hoc est, Mitte manum ad bursam, & satisfac hospiti. Hoc dicto, nunquid illa sibi placeret, rogat. Placet hæc, inquit hospes. Tum viator, Satisfactum est tibi ex pacto, ait, postquam hæc cantio placuit tibi. Itaque absque solutione discessit.*

De Sancti Antonii Fratre, & Laico, & Lupo.

REligiosus ex his quæstuariis qui pro sancto Antonio eleemosynam petunt, agricolæ ad dandum sibi nescio quid frumenti persuasit eâ pollicitatione, ut assereret omnes res suas, & oves præsertim, per eum annum salvas & incolumes fore. Hujusmodi

cus promissis fidens, cùm oves licentiùs vagari permisisset, lupus plures ex eis comedit. Qua ex re indignatus villicus, cùm altero anno quæstuarius pro frumento rediret, negavit se quidquam daturum, & simul questus est, inanes ejus fuisse pollicitationes. Sciscitanti causam fratri respondit villicus, à lupo oves suas raptas. A lupo? inquit alter. Obe, mala est bestia, & absque fide [illegible] tibi ab eo: non enim sanctum Antonium tantùm, sed ipsum Christum, si posset, falleret.

Stultum est his fidere, quorum exercitium in fraudando consumitur.

Ridenda de paucitate amicorum Dei responsio.

AD ægrum quendam, civem nostrum perfacetum, qui gravi morbo diutius torquebatur, accessit Religiosus, hortandi gratiâ. Cui quidem, inter cætera consolationis verba dixit, Solere Deum, quos diligit, hoc pacto castigare, & incommodis afficere. Non mirum est, inquit ægrotus, si tam paucos amicos habet: habiturus, si ita tractaret eos, etiam pauciores.

De Medico qui insanos curabat.

PLures colloquebantur de supervacua cura (nè dicam stultitiam) eorum, qui canes & accipitres ad aucupium alunt. Tum Paulus Florentinus, Rectè hos, inquit, risit stultus Mediolanensis. Cùm narrari fabulam posceremus, Fuit, inquit, olim civis Mediolani, dementium & insanorum medicus, qui ad se delatos intra certum tempus sanandos suscipiebat. Erat autem curatio hujusmodi: Habebat domi aream, & in ea lacunam aquæ fœtidæ atque obscœnæ, in qua nudos ad palum ligavit eos qui insani adducebantur; alios usque ad genua, alios inguinibus tenus, nonnullos profundiùs, pro insaniæ modo: ac eos tam diu aquâ atque inediâ macerabat, quoad viderentur sani. Allatus est inter cæteros quidam, quem usque ad femur in aquam posuit: qui post quindecim dies cœpit resipiscere, ac curatorem rogare, ut ex aqua reduceretur. Ille hominem exemit à cruciatu; ea tamen conditione, nè aream egrederetur. Cùm diebus aliquot paruisset, ut universam domum perambularet, at exteriorem januam non egrederetur, permisit: reliquis sociis, qui plures erant, in aqua relictis, paruit diligenter medici mandatis. Stans verò aliquando super ostium (neque enim egredi audebat, timore lacunæ) advenientem equestrem juvenem cum accipitre & duobus canibus, ex his qui sagaces dicuntur, ad se vocavit, motus rei novitate: neq; enim

quæ ante insaniam viderat, tenebat memoriâ. Cùm accessit juvenis, Heus tu, inquit ille, ausculta; oro, mihi paucis, si libet, responde. Hoc quo veheris quid est? & quamobrem illud tenes? Equus, inquit, & aucupii gratiâ. Tum deinceps, Verùm hoc quod manu gestas quid vocatur? & in qua re illo uteris? Accipiter respondit; & aucupio aptus querquedularum & perdicum. Tum alter, Hi qui te comitantur qui sunt? agè, & quid prosunt tibi? Canes ait, & aucupio accommodati ad investigandas aves. Hæ autem aves, quarum capiendarrm causâ tot res paras, cujus pretii sunt, si in unum conferas totius anni capturam? Parùm quid nescio, cùm respondisset, & quod sex aureos non excederet: subdit homo, Quænam est equi, canúmque & accipitris impensa? Quinquaginta aureorum affirmavit. Tum admiratus stultitiam equestris juvenis; Ho, ho, inquit, abi hinc ocyùs, oro, atque adeò avola, antequam medicus domum redeat: nam si te hic compererit, veluti insanissimum omnium qui vivunt, in lacunam suam conjiciet curandum cum cæteris mente captis, atque ultra omnes, usque ad mentum in aquam summam collocabit.

Ostendit aucupii porrò studium summam esse dementiam, nisi aliquando & ab opulentis exercitii gratiâ fiat.

Facetissimum consilium Minacii ad rusticum.

RUsticus cùm castaneam arborem ad excutiendos fructus ascendisset, decidens ex ea, costam effregit pectoris. Hunc ad consolandum accessit Minacius quidam, homo perfacetus: qui inter loquendum daturum se illi normam dixit, quâ servatâ, nunquam ex arbore caderet. Vellem hoc antea, inquit æger, consuluisses; attamen in futurum poterit prodesse. Tum Minacius, Fac semper, inquit, ut sis celerior in descensu quàm in ascensu; sed eâ quâ ascendis tarditate, descendas: hoc pacto nunquam præcipitem te agas.*

Ejusdem Minacii lusoris responsio.

IDem Minacius, cùm aliquando nummulos & vestes insuper ad taxillos lusisset (egens enim erat) flens ad ostiolum tabernæ cujusdam sedebat. Videns mœrentem flentámque amicus, Quidnam est tibi? inquit. Nihil, Minacius ait. Curnam ergò, si nihil habes, ploras? Hoc solum quòd nihil habeo, inquit. Admiratus ille, Quare ergò, si nihil habes, ploras? ait. Ob hanc ipsam causam, respondit, quoniam nihil est mihi. Alter nihil causæ cur ploraret intelligebat, alter nihil sibi reliquum superesse à ludo plorabat.

De paupere Monoculo, qui frumentum empturus erat.

Tempore quo Florentiæ summa aliquando erat annonæ caritas, accessit pauper luscus ad forum, quosdam sextarios frumenti (ut dicebat) empturus. Rogavit hunc in foro percontantem pretium quidam alter superveniens, quanti sextarius frumenti venderetur? Hominis oculo, inquit, constat: designans his verbis annonæ caritatem. Hoc audiens sciolus, qui aderat puer, Cur tu ergò ait, tam grandem saccum portâsti, cum non ampliùs quàm unum sextarium possis emere?

[illegible] Mancini.

[illegible] frumento a[illegible]
[illegible] quos ille co[illegible]
[illegible] rediens, [illegible]
[illegible] quendam præst[illegible] computatis in[illegible]
[illegible], domo appropinquans; eóque quo vehebatur minimè [illegible] rato, visum est ei unum deesse. Turbatis igitur, ac reliquis a[illegible] quos restitueret commendatis, confestim eo asino quo ferebatur ad mercatum septem millibus passuum retrocedit; quærénsque à singulis [illegible], an asinum quempiam amissum reperissent; cùm omnes negarent, demum noctu, mærens, & dolens jacturam asini, redit. Tandem etiam ab uxore admonitus, cùm descendisset, illum, quem tanto studio & dolore quæsierat, asinum esse cognovit.

De illo qui aratrum super humerum portavit.

Alter Pierus nomine, admodum incultus, cùm usque ad meridiem arâsset fessis bobus, & ipse labore fatigatus, rediturus in oppidum, aratrum super asellum alligat: deinde asellum, præmissis bobus ascendit. Qui cùm nimiò onere gravatus sub pondere deficeret, sensit tandem Pierus asellum ire non posse. Tum descendens, atque aratrum super humerum ponens, rursus asellum ascendit, inquiens, Nunc rectè ambulare potes: non enim tu, sed ego aratrum fero.

Peter FINIS. [illegible]
His Book July 10
1761